

Motion till riksdagen 2020/21:3422

av **Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M)**

Knäck arbetslösheten och bekämpa kriminaliteten – Moderaternas budgetmotion för 2021

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut.....	4
1 Inledning.....	4
2 Det ekonomiska läget	5
2.1 Ovanligt stor osäkerhet	7
2.2 Utsikterna för svensk ekonomi	8
3 Moderaternas riktlinjer för den ekonomiska politiken	13
3.1 Inriktning för budgetpolitiken.....	13
3.2 Reforminriktningen.....	16
3.2.1 Krisbuffert.....	16
3.2.2 Knäck arbetslösheten	17
3.2.3 Bekämpa kriminaliteten	19
3.2.4 Prioriterade reformer i Moderaternas budgetmotion	19
4 Moderaternas plan för att knäcka arbetslösheten	21
4.1 Konjunkturåtgärder.....	22
4.1.1 Förstärk kommuner och regioner och inför skattehöjarstopp	22
4.1.2 Arbetsmarknadspolitik	24
4.2 Strukturella åtgärder för fler jobb och högre tillväxt.....	25
4.2.1 Jobbskattereform.....	25
4.2.2 Återupprätta arbetslinjen i bidragssystemen	29
4.2.3 Mer kunskap i skolan, bättre omställning och stärkt forskning	31
4.2.4 Bättre integration.....	34

4.2.5 Landsbygdspaket för ökad produktion.....	37
5 Moderaternas plan för att bekämpa kriminaliteten.....	37
5.1 Mönsterbrytande åtgärder för att bekämpa gängen	37
5.2 Fler poliser och ett starkare rättsväsende.....	42
5.2.1 Fler poliser genom högre lön och betald polisutbildning	42
5.2.2 Stärk hela rättsväsendet.....	44
5.2.3 Åtgärdspaket för att stoppa ungdomskriminalitet.....	46
6 Valuta för skattepengarna.....	49
6.1 Ett rättvist skattesystem	49
6.2 Prioritera bland statens utgifter – minska biståndet.....	50
6.3 Sänkt skatt på pension	50
7 En trygg sjukvård och omsorg i hela Sverige.....	51
7.1 Betala av vårdskulden.....	52
7.1.1 Patienter ska få vård i tid.....	52
7.2 Prioriteringar med anledning av pandemin.....	53
8 Återställ ordning och reda	55
8.1 Minskad invandring	55
8.1.1 En stramare invandringspolitik med volymmål	55
8.1.2 Familjeåterförening och anhöriginvandring.....	56
8.1.3 Ett nej ska vara ett nej	56
8.1.4 Fler förvarsplatser	56
8.1.5 Förbättra arbetskraftsinvandringen	56
8.2 Stoppa bidragsfusket.....	59
8.2.1 Genomför en nationell folkräkning.....	59
8.2.2 Reformen mot bidragsfusk	60
9 Ett klimatsmart Sverige	60
9.1 Omställning av transporter och industri	61
9.1.1 Säkra energiförsörjningen	61
9.1.2 Grönt bränslestöd	62
9.1.3 Elektrifiering av transporter.....	62
9.1.4 Industrins omställning.....	63
9.2 Internationellt klimatarbete och ren natur.....	64
9.3 Infrastruktur	64
10 Fokus på Sveriges intressen.....	65
10.1 Ett starkare försvar.....	65
10.2 Ett lägre men mera effektivt bistånd.....	66
11 Effekterna av Moderaternas politik	69
11.1 Jobb och sysselsättning.....	69

11.2 Hushållens ekonomi.....	70
11.3 Fördelningseffekter.....	70
12 Sammanställning av förslag per utgiftsområde	72
Utgiftsområde 1 Rikets styrelse.....	72
Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution	72
Utgiftsområde 4 Rättsväsendet	72
Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap	73
Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd	73
Utgiftsområde 8 Migration	73
Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	74
Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	74
Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	74
Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	74
Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering	75
Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	75
Utgiftsområde 15 Studiestöd	76
Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning	76
Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	77
Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	77
Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård	78
Utgiftsområde 21 Energi.....	78
Utgiftsområde 22 Kommunikationer	79
Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	79
Utgiftsområde 24 Näringsliv	79
Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner	80
Bilaga A – Förslag på utgiftsramar för 2021	81
Bilaga B – Förslag till utgiftsramar år 2022–2023	82
Bilaga C – Beräkning av statsbudgetens inkomster år 2021	83
Bilaga D – Beräkning av statsbudgetens inkomster år 2022–2023	85
Bilaga E – Utgiftstak för staten, offentliga sektorns finanser m.m.	87
Bilaga F – Sammanställning av utgiftsområden.....	89

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen godkänner de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som föreslås i motionen.
2. Riksdagen beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden och övriga utgifter för 2021 enligt förslaget i bilaga A i motionen.
3. Riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2022 och 2023 enligt förslaget i bilaga B som riktlinje för regeringens budgetarbete.
4. Riksdagen godkänner beräkningen av inkomsterna i statens budget för 2021 enligt förslaget i bilaga C i motionen och tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen ska återkomma med lagförslag i överensstämmelse med denna beräkning.
5. Riksdagen godkänner den preliminära beräkningen av inkomster i statens budget för 2022 och 2023 enligt förslaget i bilaga D i motionen som riktlinje för regeringens budgetarbete.

1 Inledning

Moderaternas budgetmotion läggs fram i ett läge när världsekonomin är i en djup kris och när Sverige – förutom pandemin – har att hantera en skenande arbetslöshet och ett okontrollerat gängvåld. Detta präglar de politiska förslagen i den här budgetmotionen, som vilar på tre ben.

För det första: När svenska folket skuldsätts är det viktigare än någonsin att varje krona används på rätt sätt. Moderaterna drar ner på biståndet för att istället prioritera välfärden och tryggheten här hemma. Vi belånar inte svenska folket lika mycket som regeringen och stödpartierna. I stället skapar vi en krisbuffert – för att över 20 miljarder kronor snabbt ska finnas till hands om smittspridningen förvärras och det akuta krisläget återvänder. Det kan exempelvis handla om att snabbt få på plats ett förlängt omsättningsstöd för att motverka arbetslöshet eller se till att välfärden verkligen får täckning för alla de kostnader som ett mer akut läge kan föra med sig.

För det andra innehåller den här budgeten en plan för att trycka tillbaka arbetslösheten. Det handlar dels om konjunkturåtgärder för att stimulera ekonomin och pressa tillbaka den arbetslöshet som beror på coronakrisen. Finanspolitiken kommer att vara expansiv under de närmsta åren. Vi tillför välfärden mer resurser men villkorar pengarna med ett skattehöjarstopp i kommunerna så att ekonomins återhämtning inte stoppas av höjda skatter.

Men vi tar också, till skillnad från regeringen, sikte på att lösa de strukturella problem som Sverige hade redan före krisen – både vad gäller hög arbetslöshet i vissa grupper och låg tillväxt per person. I den här budgetmotionen läggs den svenska bidragspolitiken om. Vi återupprättar arbetslinjen i ersättningssystemen genom tidsgränser och ett bidragstak som gör att det aldrig lönar sig bättre att leva på bidrag än att ta ett arbete. Den som nyligen invandrat till Sverige ska gradvis kvalificera sig till de svenska bidragssystemen. Vi ställer tydliga språkkrav som en bärande del i integrationen. Stärkt utbildning är en avgörande tillväxtinsats: Vi vill öka undervisningstiden

för grundskolans elever med en timme per dag, bygger ut lovskola, stärker forskningen samt vill införa en tioårig grundskola. Svenska elever ska nå kunskapsmålen.

Moderaternas budgetmotion innehåller en omfattande jobbskattereform där skattesänkningar utan syfte avskaffas, detta för att istället ge plats åt den enkla men effektiva principen att det alltid ska löna sig att arbeta i Sverige. Vi röjer upp i regeringens snårskog av riktade avdrag och andra specialåtgärder när det gäller skatter, och ersätter det med en rak, effektiv och generell sänkning av skatten på arbete. Med vårt förstärkta jobbskatteavdrag får över fem miljoner löntagare och egenföretagare 400 till 550 kronor mer i plånboken varje månad. Vi tar också bort den klyfta i beskattning som regeringen i sin budget skapat mellan pensionärer och löntagare och sänker skatten för pensionärer i samma utsträckning som det jobbskatteavdrag som föreslås. För att stärka den svenska tillväxten föreslår vi även att bolagsskatten sänks. På så sätt blir det mer lönsamt att investera i det växande Sverige.

Skattesystemet ska tydligt stödja arbete och inte, som i nuläget, användas till att göra livet surt för svenska folket; plastpåseskatten och klädskatten avskaffas. Skatten på bensin och diesel sänks – det är inte rättvist att den som är beroende av bilen ska dra det tyngsta lasset för att minska utsläppen. Istället presenterar Moderaterna det största gröna omställningspaketet någonsin för transportsektorn och industrin.

För det tredje: Moderaterna föreslår en mönsterbrytande kriminalpolitik för att krossa gängen och återupprätta tryggheten. Det handlar om åtgärder som fungerat i Danmark: dubbla straff för gängkriminella, visitationszoner, ökad avlyssning och kameraövervakning, ett system med anonyma vittnen och att göra det straffbart att vara med i kriminella gäng. Det handlar också om att exempelvis Åklagarmyndigheten får de pengar som krävs för att inte behöva säga upp personal. Vi stärker också domstolarna och skapar utrymme för fler platser inom kriminalvården.

För Moderaterna är det tydligt att tillfälliga stimulanser av ekonomin inte kommer att räcka för att ta Sverige ur krisen och att höjda bidrag är fel väg att gå. Vår plan för att pressa tillbaka arbetslösheten innebär en återgång till arbetslinjen och reformer för att varaktigt höja tillväxten. Bara så kan resurserna till den gemensamma välfärden och tryggheten på sikt öka. Bara så kan vi ingjuta hopp hos människor som är frustrerade av att vara utanför. Bara så kan vi dra nytta av fantastiska möjligheter istället för att hämmas av stora problem. Ja, bara så kan vi undvika ett årtionde av krishantering. Samtidigt krävs en ny kriminalpolitik med mönsterbrytande lagändringar här och nu – men också ett förstärkt rättsväsende över tid.

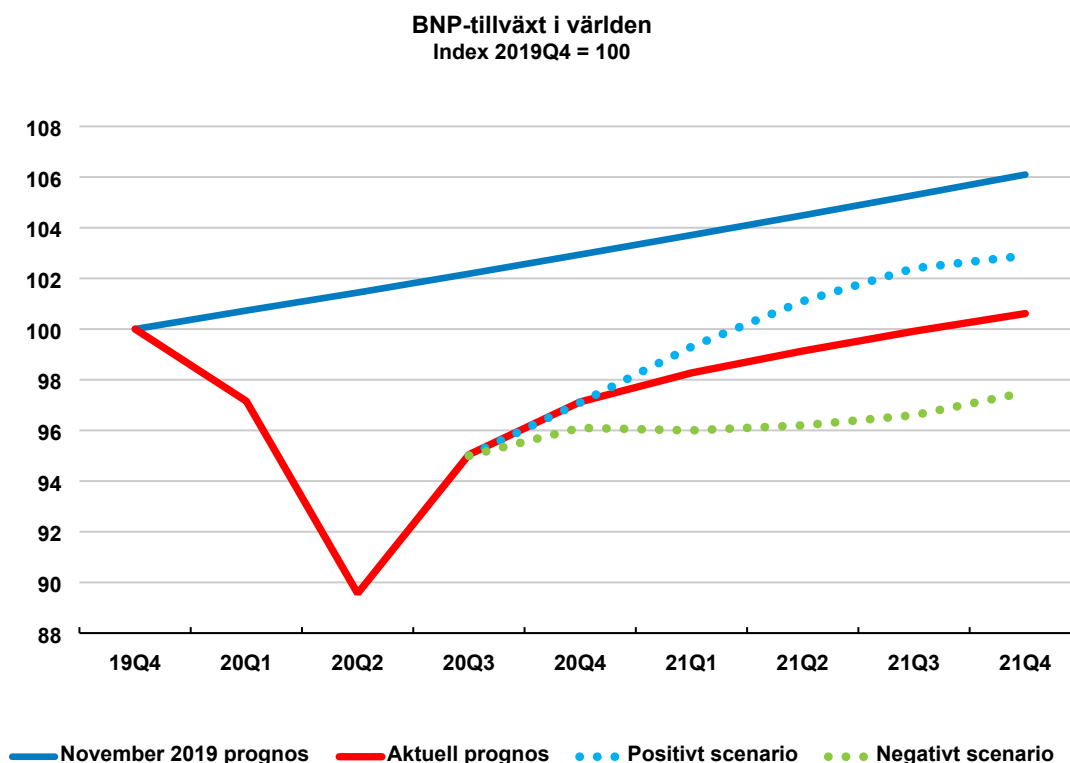
När skattebetalarna nu belånas är ansvaret stort att använda pengarna på rätt sätt. Moderaterna prioriterar Sveriges akuta samhällsproblem.

2 Det ekonomiska läget

Sedan coronaviruset först drabbade Kina och därefter övriga världen befinner sig världsekonomin i en djup kris. Nedgången har varit snabbare än vi sett någon gång tidigare efter att länder stängt ner sina ekonomier för att stoppa smittspridningen. Världsekonomin krympte med mer än 10 procent mellan fjärde kvartalet 2019 och andra kvartalet 2020. När smittspridningen minskat och ekonomierna gradvis har öppnat upp igen har ekonomin återhämtat sig förhållandevis snabbt. Osäkerheten i prognoserna är stora till följd av pandemin. Allt fler bedömare pekar dock på att nedgången ser ut att bli

mer långvarig än vad som först förutsågs. Enligt OECD:s prognos (se figur 1) kommer världsekonomin först mot slutet av nästa år att vara lika stor som den var i slutet av 2019. Corona har då inneburit två förlorade år för världsekonomin.

Figur 1 BNP-tillväxt i världen

Källa: OECD Interim Economic Outlook, september 2020.

Krisen har slagit väldigt olika, där länder som Sydkorea och Finland klarat sig relativt väl, medan både utvecklade länder som Storbritannien och mindre utvecklade som Indien sett fall på mellan 20 och 25 procent till följd av nedstängning och beteendeförändringar på grund av smittspridning. Kina, där pandemin startade, ser ut att bli ett av mycket få länder med en positiv BNP-tillväxt 2020, även om tillväxten är mer än 4 procentenheter lägre än 2019. Kina har också varit snabbt med att återinföra relativt hårda restriktioner.

Europa, särskilt vissa EU-länder, tillhörde de värst drabbade initialt, och länder som Italien, Spanien och Frankrike stängde ner stora delar av sina ekonomier. Under 2020 kommer troligen dessa vara bland de allra värst drabbade länderna, inte minst eftersom turismen drabbats hårt. Arbetslösheten sjönk dock inte i lika hög grad till en början, delvis på grund av omfattande stödåtgärder. Till detta ska läggas den återhämtningsfond på 750 miljarder euro som beslutades om i juli. I takt med att ekonomierna har öppnat igen har de flesta ekonomier återhämtat sig, men liksom i övriga världen är det långt kvar tills hela fallet i BNP är återupptaget. Konjunkturinstitutet gör bedömningen att det kommer att dröja till hösten 2022 innan BNP i euroområdet är tillbaka på samma nivå som före krisens utbrott.

USA drabbades senare än Europa men vissa delar av landet tillhör de värst drabbade regionerna i världen. Ekonomin föll med 9,1 procent det andra kvartalet och arbetslösheten steg rekordsnabbt till 15 procent till följd av nedstängningen. När nedstäng-

ningarna sedan rullades tillbaka sjönk arbetslösheten nästan lika fort och arbetslösheten i USA är nu lägre än i Sverige.

Tabell 1 visar OECD:s prognos för världens viktigaste ekonomier 2020 och 2021. Där framgår den kraftiga nedgången och den snabba återhämtningen 2021 men också att tillväxten 2021 inte är tillräcklig för att ekonomin ska komma tillbaka till situationen före krisen.

Tabell 1 Real BNP-tillväxt i procent

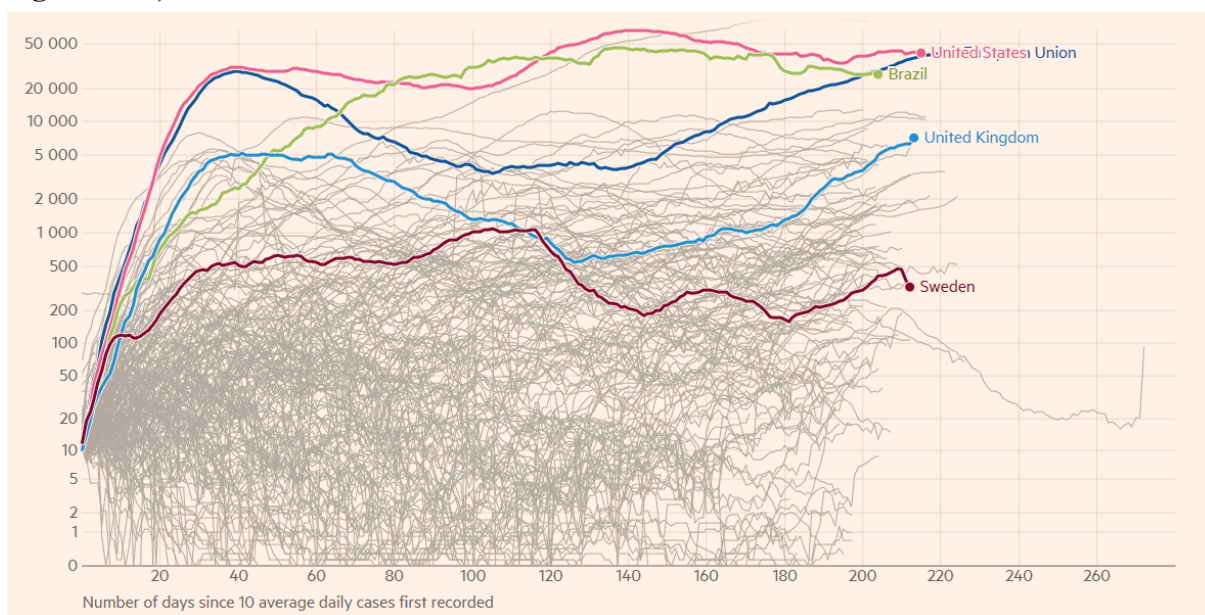
	2020	2021
Kina	1,8	8
Frankrike	-9,5	5,5
Tyskland	-5,4	4,6
Indien	10,2	10,7
Italien	-10,5	5,4
Japan	-5,8	1,5
Sydkorea	-1	3,1
Storbritannien	-10,1	7,6
USA	-3,8	4
Världen	-4,5	5

Källa: OECD Interim Economic Outlook, september 2020.

2.1 Ovanligt stor osäkerhet

Ekonomiska prognoser är alltid osäkra, och det gäller särskilt nu. Den stora osäkerheten ligger i hur svår den andra vågen faktiskt blir. Antalet insjuknade är i många länder lika högt som när krisen var som värst, men dödsfallen är fortfarande betydligt färre, om än växande (se figur 2). Skulle vi få en andra våg som liknar den första så kommer ett nytt fall i ekonomin. Om mönstren från influensor skulle upprepa sig skulle vi få en andra våg under vinterhalvåret i länderna på norra halvklotet och om mönstret från spanska sjukan skulle upprepa sig är det inte omöjligt att den andra vågen kan bli svårare än den första. Osäkerheten kring den andra vågens styrka är dock förstås fundamental och omöjlig att prognostisera. Osäkerheten ställer dock krav på att det finns beredskap i ekonomin för att agera snabbt ifall utvecklingen snabbt blir värre.

Figur 2 Antal nya fall, 7 dagars glidande medelvärde (notera att skalan är logaritmisk)

Källa: Financial Times.

Samtidigt som denna motion skrivs blir tecknen allt tydligare på att den andra vågen kan bli svår, även om antalet döda fortfarande är betydligt mindre än när det var som värst under våren. Antalet insjuknade är på samma nivå som i våras i både USA och EU som helhet. Antalet fall ökar snabbt i Storbritannien, liksom i Central- och Östeuropa – länder som var förhållandevis lindrigt drabbade i den första vågen. I både Spanien och Italien har antalet fall ökat kraftigt, framförallt i regioner som drabbades hårt redan förra gången. Det gäller bland annat Madrid och Italiens nordliga regioner. Även utvecklingen i Kina indikerar en ökande smittspridning. Än så länge har dödsfallen inte ökat i samma takt, men det kan förändras om det sker en mer allmän smittspridning i samhället.

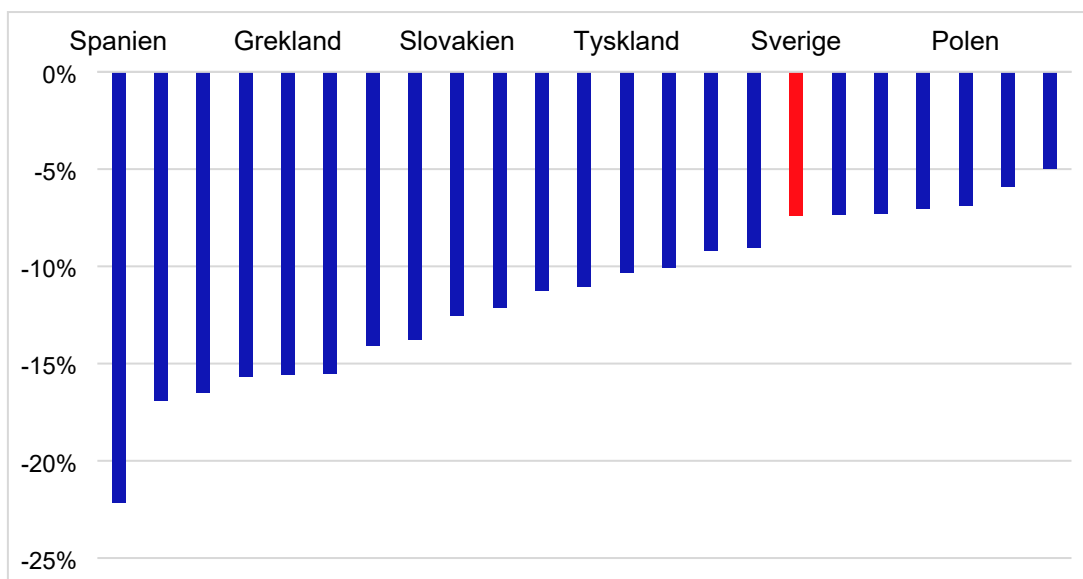
2.2 Utsikterna för svensk ekonomi

Sverige var under våren ett av de länder som drabbades värst, sett till både antalet diagnostiserade fall och antalet dödsfall sett till befolkningen. Sverige stack också ut genom att vara ett av de länder som införde minst långtgående begränsningar av människors rörelse, även om åtgärderna ändå var omfattande och genomgripande.

Ekonomiskt har nedgången hittills varit något mindre i Sverige än i många andra jämförbara länder. Från fjärde kvartalet 2019 har den svenska ekonomin krympt med 7 procent, betydligt mindre än i andra länder som drabbades hårt av corona som Spanien, Italien och Storbritannien (se figur 3). Detta trots att svensk ekonomi normalt sett brukar vara mer konjunkturkänslig än de flesta andra ekonomier. Den mindre omfattande nedstängningen verkar därför åtminstone ha inneburit mindre påverkan på ekonomin. Danmark, med en tiondel så många avlidna i corona och en mindre konjunkturkänslig ekonomi, men med en omfattande nedstängning, har sett en lika stor ekonomisk nedgång som Sverige. Generellt sett har Sverige – hittills – klarat sig bättre än många andra europeiska länder. Samtidigt har de nordiska länderna haft en liknande utveckling trots att länderna valt olika vägar vad gäller omfattningen på nedstängningarna av ekonomin.

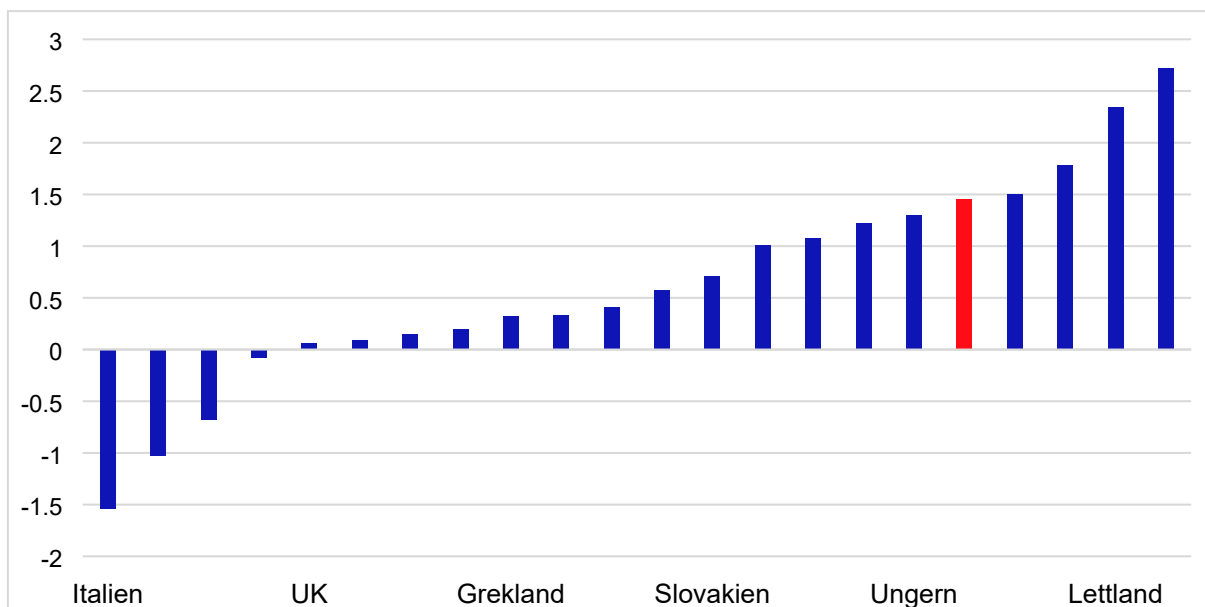
Figur 3 BNP-förändring mellan fjärde kvartalet 2019 och andra kvartalet 2020 i ett antal EU-länder

Källa: OECD.

Däremot har Sverige drabbats hårdare vad gäller arbetslöshet. Arbetslösheten har ökat med 1,5 procentenheter sedan hösten 2019 till 8,4 procent säsongrensat. Sverige har nu högre arbetslöshet än exempelvis Frankrike och Italien. Konjunkturinstitutets bedömning är att arbetslösheten toppar på 10 procent under hösten 2020. Det skulle innebära att det enbart är i Spanien och Grekland som arbetslösheten är högre än i Sverige.

Figur 4 Förändring i arbetslöshet mellan fjärde kvartalet 2019 och andra kvartalet 2020

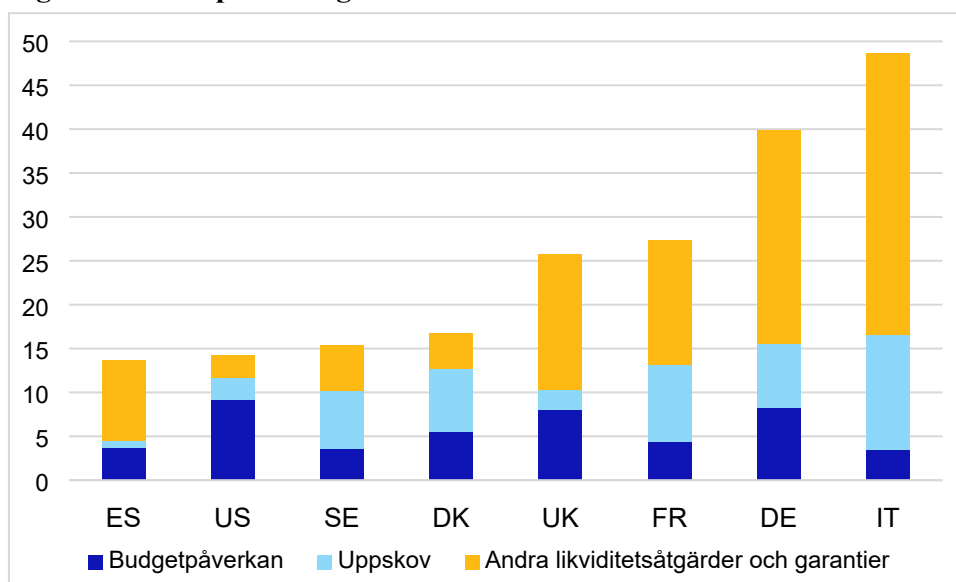

Källa: OECD.

En delförklaring till att arbetslösheten ökat mer i Sverige än i många jämförbara länder är att stödåtgärderna har varit förhållandevis små i Sverige. Figur 5 visar hur stora stödåtgärderna varit i ett antal jämförbara länder, uppdelat på åtgärder med budgetpåverkan (såsom skattesänkningar, bidrag etc.), uppskov på skattebetalningar samt andra likviditetsstöd och garantier. Framförallt de direkta stöden samt garantierna har

varit små i en internationell jämförelse. Det beror till stor del på att vissa av stöden inte har utnyttjats som förväntat. Omställningsstödet beräknades omfatta 39 miljarder kronor, men än så länge har endast 2,5 miljarder betalats ut. Inom ramen för de statliga lånegarantierna, med en ram på 100 miljarder kronor, hade den 25 september lån på totalt 2,3 miljarder beviljats vilket innebär att staten garanterat lite drygt 1,5 miljarder kronor (staten garanterar 70 % av lånebeloppet). I många andra länder var den initiala finanspolitiska responsen betydligt snabbare och mer omfattande.

Figur 5 Storlek på stödåtgärder i utvalda länder som andel av BNP

Källa: Konjunkturinstitutet och Bruegel.

Som vi sett har nedgången varit förhållandevis liten i Sverige, men rekylén väntas också bli svagare. Snittet bland prognosmakare (se tabell 2) visar på en nedgång 2020 med 3,9 procent vilket är något mindre än djupet på nedgången 2009 då ekonomin minskade med 4,3 procent. Å andra sidan väntas rekylén uppåt bli 3,6 procent vilket kan jämföras med 6 procent 2010 när ekonomin återhämtade sig efter finanskrisen.

Tabell 2 Prognos för Sveriges ekonomi

Genomsnitt prognosinstitut för augusti och september	2019	2020	2021	2022	2023
<i>BNP-tillväxt</i>	1,2	-3,9	3,6	3,2	2,3
<i>Arbetslöshet</i>	6,8	8,9	9,4	8,2	7,2

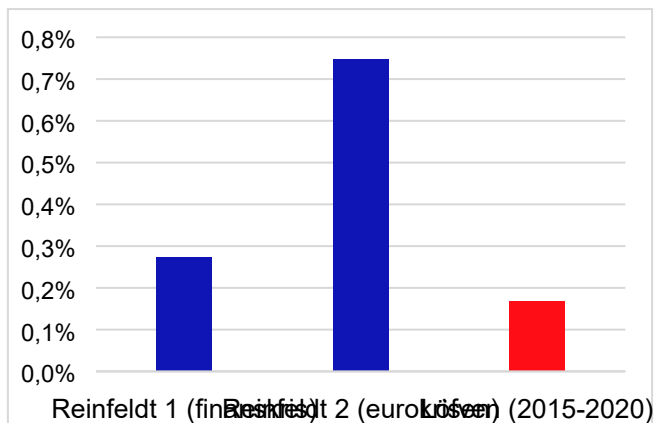
Källa: Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.¹

Den relativt svaga återhämtningen innebär att arbetslösheten väntas bita sig fast på höga nivåer. Först år 2023 väntas arbetslösheten nå tillbaka till nivån före krisen. Konjunkturinstitutet tror också att jämviktsarbetslösheten ökar till över sju procent, nivåer Sverige inte haft sedan åren runt millennieskiftet. Krisen får alltså, trots att den inte verkar bli lika djup som befärad, bestående ekonomiska effekter och då framförallt på arbetsmarknaden där arbetslösheten riskerar att bita sig fast. Den svenska situationen förvärras även av att Sveriges ekonomi hade stora problem redan innan krisen. 2019 hade Sverige EU:s lägsta tillväxt per capita och medräknat årets nedgång innebär det att Sveriges

¹ Tabellen visar ett genomsnitt av de prognosinstitut som släppt prognoser i augusti och september (Riksbanken, regeringen, Ekonomistyrningsverket, Handels utredningsinstitut, Nordea, Handelsbanken, SEB och Konjunkturinstitutet. För 2023 har bara regeringen, ESV och KI gjort prognoser.).

ekonomi vuxit långsammare per person än under Alliansens regeringsperiod, trots att kriser inträffade även då.

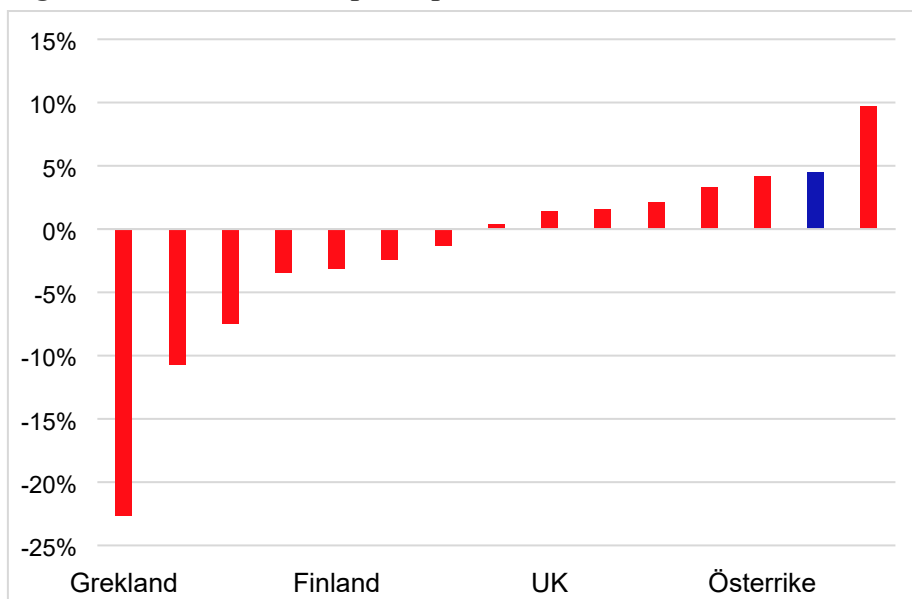
Figur 6 Årlig BNP per capita-tillväxt

Källa: Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

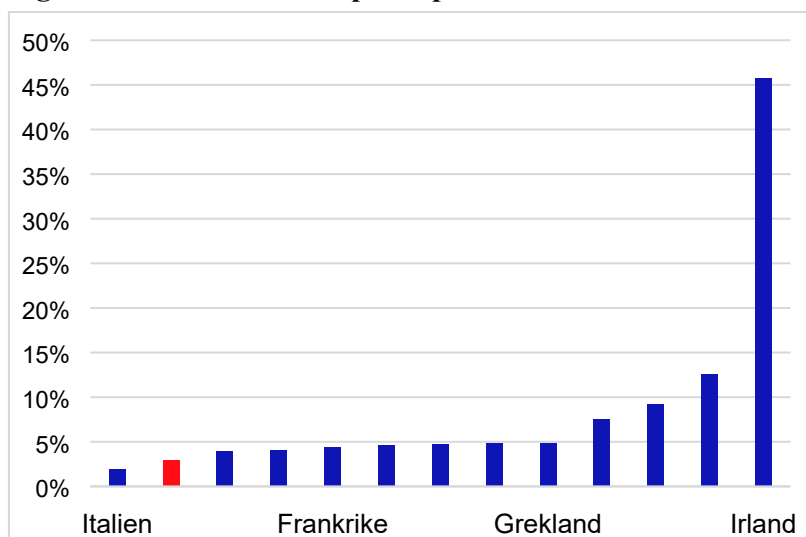
Även i jämförelse med andra EU-länder har utvecklingen blivit sämre. Under regeringarna Reinfeldt 1 och 2 hade Sverige näst högst tillväxt per capita bland de utvecklade EU-länderna. Under regeringen Löfven väntas Sverige ligga i EU:s absoluta bottenkikt när det gäller tillväxt.

Figur 7 Real BNP-tillväxt per capita 2007 till 2014

Källa: Amecodatabasen.

Figur 8 Real BNP-tillväxt per capita 2015 till 2021

Källa: Amecodatabasen.

Denna utveckling sker trots att coronakrisen – baserat på nuvarande prognoser – inte väntas bli bland de värsta kriser som Sverige upplevt.

Tabell 3 Kostnader för svenska kriser

År	Kriser	Kostnad för krisen ²
1877–1878	Internationell finanskris	11,3
1907–1908	Internationell finanskris	11,2
1921–1922	Inhemsk deflationskris	9,6
1932–1933	Internationell depression	17,7
1973–1974	Opec I	9,9
1979–1980	Opec II	1,9
1992–1993	Inhemsk finanskris	14,5
2008–2009	Global finanskris	12,6
Större kriser vid sidan av ekonomiska kriser		
1914–1918	Första världskriget	21,2
1939–1945	Andra världskriget	25,6

Källa: Jonung, Ekonomiska kriser och krisberedskap i Sverige 2019.

Exakta kostnader för coronakrisen går ännu inte att beräkna. Utifrån de prognoser som nu finns kan dock realinkomstfallet hamna någonstans mellan 7 och 8 procent av BNP, en kris som då skulle bli mildare än både finanskrisen, 1990-talskrisen, oljekrisen och 1930-talsdepressionen. Att Sverige trots detta ser ut att ha stora problem på arbetsmarknaden visar på hur allvarliga de strukturella arbetsmarknadsproblemen är och inskärper vikten av att den ekonomiska reformpolitiken inte får reduceras till enbart konjunkturella insatser utan även behöver bestå av strukturreformer för att varaktigt höja tillväxten.

² Kostnad för krisen mäts genom realinkomstbortfall (procent av BNP).

3 Moderaternas riktlinjer för den ekonomiska politiken

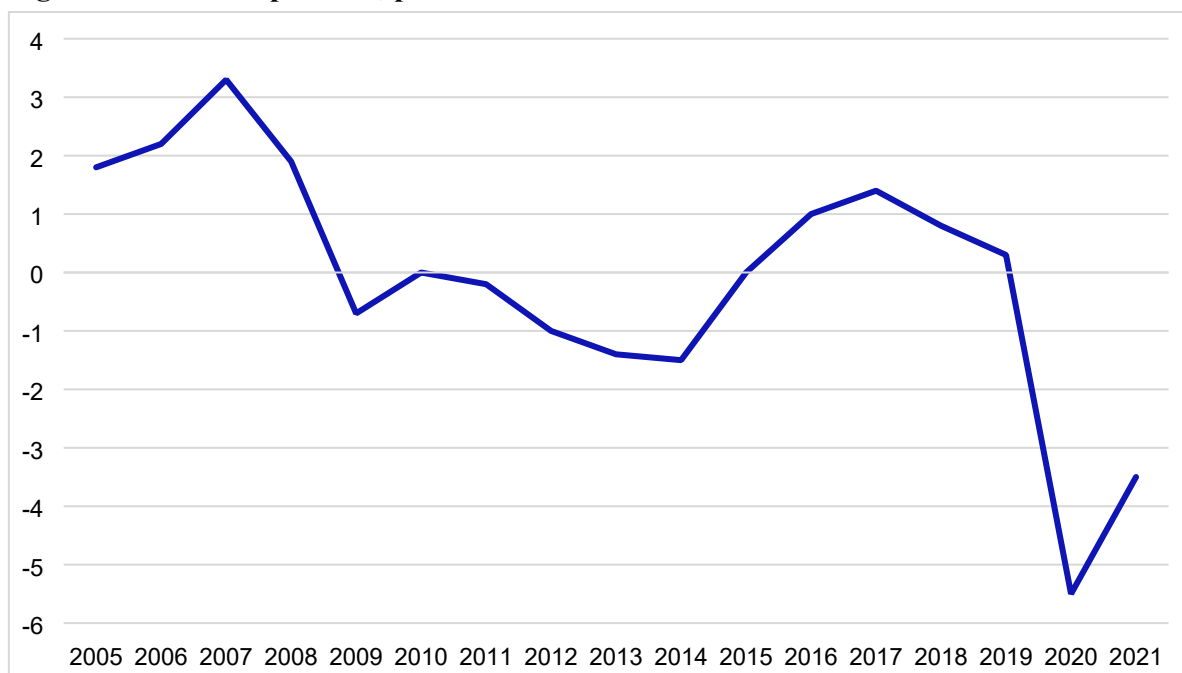
Moderaternas politik syftar till att bygga ett samhälle som tar tillvara varje människas förmåga, där alla får förutsättningar att växa samtidigt som vi gemensamt skapar trygghet och sammanhållning. Det kräver en ansvarsfull ekonomisk politik som bygger upp motståndskraft mot kriser samt reformer som leder till att fler kommer i arbete. Med fler sysselsatta ökar välståndet i samhället. Dessutom ökar det skatteintäkterna som finansierar välfärden. När fler kommer i arbete ökar resurserna så att vi kan säkerställa kortare köer i vården, mer kunskap i skolan, fler poliser i hela landet och ett Sverige som håller ihop.

3.1 Inriktning för budgetpolitiken

Trots att krisen enligt nu liggande prognoser inte verkar bli någon av de värsta svenska ekonomiska kriserna är budgetpropositionen för 2021 den mest expansiva budget som en svensk regering någonsin lagt, åtminstone sedan 1990-talskrisen. Det kan delvis motiveras med att penningpolitiken denna gång inte kunnat bidra till samma typ av stimulans som till exempel under finanskrisen på grund av att räntorna inte kan sänkas så mycket mer. Det stärker argumenten för en mer aktiv finanspolitik. Att regeringen enligt prognoserna i budgetpropositionen inte når överskottsmålet (ett strukturellt sparande på 0,33 procent av BNP) de närmaste åren är därför rimligt. Det kan dock ifrågasättas om ett underskott för 2021 på 3,5 procent är väl avvägd finanspolitik. Inte primärt för att statsskulden blir för hög eller för att det skulle skapas osäkerhet kring uthålligheten i Sveriges offentliga finanser, utan för att man använder framtida reformutrymme redan nu och kommer att behöva bedriva en mer åtstramande finanspolitik under åren framöver. Konjunkturinstitutet, som tror på betydligt lägre underskott än regeringen, beräknar dels att det inte kommer att finnas något reformutrymme de kommande åren om överskottsmålet ska uppnås, dels att det kommer att krävas 22 miljarder kronor i skattehöjningar eller utgiftsminskningar för att upprätthålla standarden i offentlig sektor de kommande åren. Att regeringen inte tar hänsyn till de framtida effekterna av sin ekonomiska politik inskräper att budgetpropositionen för 2021 framförallt verkar ha varit motiverad av politiska skäl snarare än att ha varit baserad på en genomtänkt ekonomisk analys av vad som är bäst för Sverige.

Skillnaden mot finanskrisen blir därmed tydlig. Då gick Sverige från ett överskott på 3,3 procent av BNP 2007 till ett underskott på 0,7 procent 2009, en försvagning på fyra procentenheter. I samband med coronakrisen gick Sverige dock inte in i krisen med ett stort överskott, utan Sveriges finansiella sparande låg strax över noll trots att vi just gått igenom en lång och utdragen högkonjunktur (se figur 9). Till 2021 väntas det lilla överskottet vändas till ett underskott på 3,5 procent enligt regeringen, vilket innebär en försvagning på 3,8 procentenheter. Skillnaden är alltså inte främst storleken på nedgången utan utgångsläget, där Sveriges överskott var betydligt högre inför finanskrisen än inför coronakrisen. Att Sverige inte drog på sig stora underskott under finanskrisen hade vi stor nytta av när finanskrisen utvecklades till eurokrisen efter 2010, och Sverige kunde då fortsätta bedriva en expansiv finanspolitik när andra länder var begränsade av svaga offentliga finanser. Skulle vi få en förnyad kris i närtid exempelvis på grund av en andra våg i pandemin skulle Sverige denna gång gå in i krisen med stora underskott, vilket underminerar våra långsiktiga möjligheter att bedriva en finanspolitik som stöttar ekonomin under lång tid framöver.

Figur 9 Finansiellt sparande, procent av BNP

Källa: Budgetpropositionen för 2021.

Som jämförelse gick Danmark in i coronakrisen med ett överskott på 3,8 procent av BNP. Det möjliggjorde en expansiv politik där de budgetpåverkande åtgärderna har varit betydligt större än Sveriges. Danmarks statsskuld väntas till exempel ha ökat med 13 procentenheter under 2020, mot 7 procentenheter för Sverige. Trots det kommer underskotten 2021 enligt det danska finansministeriet hamna på -2,4 procent, betydligt lägre än Sverige, och skulden väntas 2021 återigen vara lägre än Sveriges. Om ett land vill bedriva en uthålligt expansiv finanspolitik i kristider behöver man också bygga upp överskott i goda tider. Det har den socialdemokratiskt ledda regeringen slarvat med och inte minst var budgeten för valåret 2018 alltför expansiv.

Moderaterna föreslår i denna budget en mer ansvarsfullt expansiv budget för 2021 jämfört med regeringen. Genom att säga nej till en del åtgärder som inte bidrar till återhämtningen och välja stimulansåtgärder som i sig ger fler jobb (som exempelvis jobbskatteavdraget) istället för åtgärder som ger färre jobb (som höjd a-kassa) ger Moderaterna ändå betydande stimulanser. En mindre expansiv budget gör att vi kan bygga upp en krisbuffert på över 20 miljarder kronor att ha i beredskap för det fall krisen skulle förvärras (se nedan). Bibehållet handlingsutrymme är viktigare än ytterligare stimulanser i detta läge. Tabell 4 visar hur finansiellt sparande och strukturellt (konjunkturjusterat) sparande i offentlig sektor skulle utvecklas med den moderata budgetmotionen. Jämfört med budgetpropositionen är sparandet nära en halv procentenhet högre 2021. Samtidigt ger vi redan nu, till skillnad från regeringen, besked om att kommunerna får behålla de höjda statsbidragen. Permanenta resurstillskott möjliggör för kommunerna att nyanställa i en större utsträckning än tillfälliga. Det visar bland annat utvärderingar av resurstillskotten under finanskrisen.

Liksom regeringen gör Moderaterna bedömningen att det är rimligt att under 2021 och 2022 avvika från överskotts målet, även om vi anser att regeringens avvikelse är för stor givet hur riskerna i ekonomin ser ut. Vid nu liggande prognoser bör överskotts målet återigen nås 2023.

Tabell 4 Finansiellt och strukturellt sparande

	2019	2020	2021	2022	2023
Finansiellt sparande (% av BNP)	0,3	-5,5	-3,0	-1,4	0,1
Strukturellt sparande (% av potentiell BNP)	0,3	-2,6	-0,6	-0,1	0,6
Förändring strukturellt sparande från föregående år		-2,9	2,0	0,5	0,7

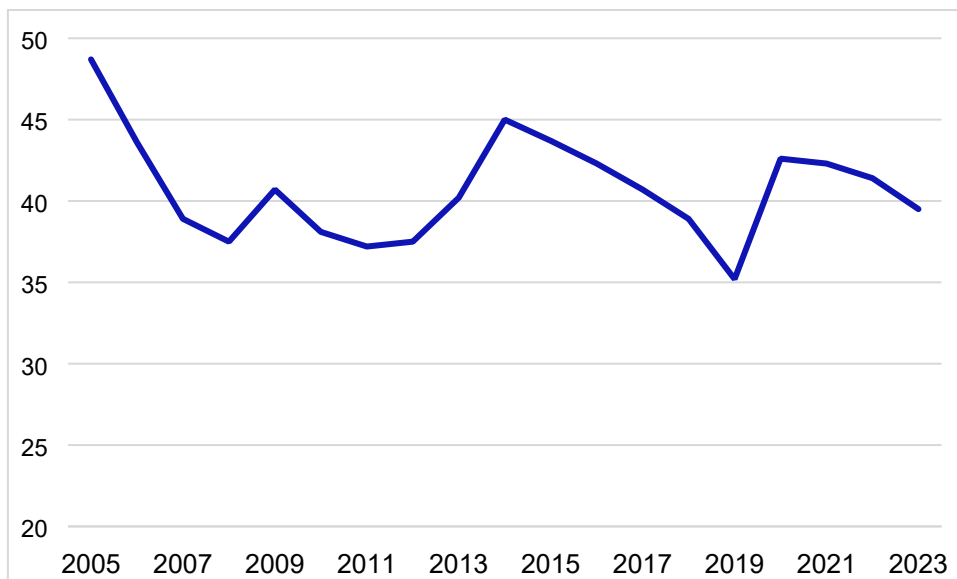
Källa: Budgetpropositionen och egna beräkningar.

En annan del av det finanspolitiska ramverket är utgiftstaket, som utgör en övre gräns för statsbudgetens utgiftsnivå. Genom utgiftstaket ges riksdag och regering förbättrade möjligheter till kontroll och styrning av utgifterna. Enligt de riktlinjer som finns bör en buffert för oförutsedda händelser lämnas obudgeterad under utgiftstaket för nästkommande budgetår. Hur stort budgetutrymme för reformer på utgiftssidan slutligen blir beror bland annat på hur stor del av budgeteringsmarginalen som under de kommande åren tas i anspråk av oförutsedda utgiftsökningar, till exempel till följd av ökning av volymer i de rättighetsbaserade transfereringssystemen eller den makroekonomiska utvecklingen.

Moderaterna har tidigare kritiserat regeringen för att ha alltför höga utgiftstak och följaktligen alltför stora budgeteringsmarginaler. I detta läge, med osedvanligt stor osäkerhet, är det dock rimligt att ha större marginaler än vanligt. För att skapa handlingsfrihet i ett läge där krisen förvärras och Moderaternas krisbuffert behöver tas i anspråk väljer Moderaterna att inte ändra de utgiftstak som föreslås i budgetpropositionen för 2021.

Skuldankaret, som infördes när överskottsmålet sänktes 2019, är ytterligare en del i det finanspolitiska ramverket. Skuldankaret är inget operativt mål utan ett riktmärke för den önskade skuldnivån, och är satt till 35 procent. Avvikelser på mer än 5 procent av BNP ska förklaras för riksdagen. Före krisen gjorde många bedömare en stor sak av att prognoserna för statsskulden (i detta fall den konsoliderade bruttoskulden för offentlig sektor, den så kallade Maastrichtskulden) pekade på att skulden skulle hamna under 30 procent, och att regeringen skulle behöva hantera det på något sätt redan innan den översyn som ska ske 2026. Moderaternas svar var då att vi borde vänta och se vad nivån hamnar på efter att Sverige gått igenom en kris, eftersom prognoser snabbt kan visa sig felaktiga. Så blev också fallet. Statsskulden nådde aldrig under 35 procent och väntas nu istället toppa på nära 43 procent av BNP. Något behov av att förändra överskottsmålet eller skuldankarets nivå innan utvärderingen år 2026 finns det därför inte i dagsläget. Snarare borde den ekonomiska politiken framöver inriktas mot att nå överskottsmålets nivå, något den nuvarande regeringen återkommande haft mycket svårt att göra. Under de senaste åren var det enbart M/KD-budgeten som bedömdes vara väl anpassad i förhållande till överskottsmålet.

Figur 10 Sveriges konsoliderade bruttoskuld, procent av BNP

Källa: Budgetpropositionen för 2021.

3.2 Reforminriktningen

Även om det just nu ser ut som om vi har passerat den akuta krisen så kan den snabbt komma tillbaka. Som beskrevs i kapitel två är smittspridningen på uppgång i många länder, och även i Sverige. Skulle spridningen av och insjuknandet i covid-19 komma tillbaka med full kraft kommer också behoven av krisåtgärder för att värna jobb och företag att komma tillbaka. De tillfälliga åtgärder som infördes under våren, i nästan alla fall på initiativ av Moderaterna, kan då bli aktuella igen. Då kommer de allmänna konsumtionsstimulanser som dominerar budgetpropositionen för 2021 vara fel inriktning för den ekonomiska politiken. Den moderata budgetmotionen är utformad för att ha beredskap även för en sämre utveckling. Den huvudsakliga inriktningen beskrivs nedan.

3.2.1 Krisbuffert

För det första lägger Moderaterna in en krisbuffert i denna budgetmotion. För att snabbt kunna stötta jobb och välfärd ifall krisen förvärras väljer vi att hålla över 20 miljarder kronor i beredskap jämfört med budgetpropositionen. Om krisen förvärras kan det handla om att snabbt få på plats ett förlängt omsättningsstöd för att motverka arbetslöshet eller att se till att välfärden verkligen får täckning för sina kostnader i ett läge där skatteintäkterna minskar kraftigt. Den svenska statsskulden är fortfarande hanterbar, men ingen vet hur lång och utdragen krisen blir och hur svåra ytterligare vågor av covid-19 kan bli.

Under våren drev Moderaterna på för och igenom viktiga krisåtgärder för att rädda jobb. Vi pressade bland annat fram en företagsakut, statligt stöd till företagens hyreskostnader, sänkta arbetsgivaravgifter, sänkt ränta på skattekrediter, stöd till de regionala flygplatserna och inte minst omsättningsstöd till de allra värst drabbade företagen. Och i början av sommaren fick Moderaterna med sig hela riksdagen på att uppdra till regeringen att återkomma med särskilt stöd riktat specifikt till de enskilda näringsidkarna. Till slut, flera månader senare, först efter att Moderaterna hotat att köra över regeringen i frågan, lades förslaget äntligen fram och finns med i regeringens och stödpartiernas

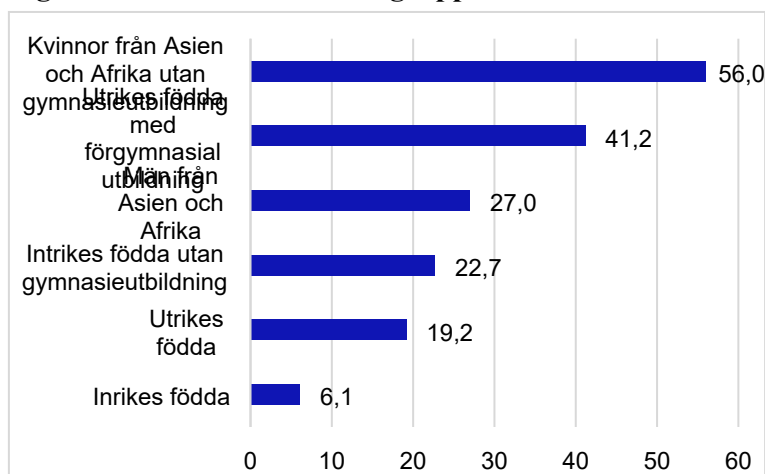

budget. Det välkomnar Moderaterna och vi är beredda att gå in med liknande stöd igen om läget kräver det.

3.2.2 Knäck arbetslösheten

För det andra fokuserar Moderaternas budget på vår plan för att knäcka arbetslösheten. Sverige hade stora underliggande ekonomiska problem redan före corona. Vi hade lägst tillväxt per person i hela EU och trots Stefan Löfvens löften om EU:s lägsta arbetslöshet var Sverige det enda land där arbetslösheten, jämfört med hösten 2014, hade ökat innan krisen bröt ut. Med en arbetslöshet över 9 procent har vi nu högre arbetslöshet än alla EU-länder förutom länder som Grekland, Spanien och Italien. Det beror till stor del på att det råder massarbetslöshet bland många grupper på arbetsmarknaden (se figur 11). Värst är det för utrikes födda med svag utbildningsbakgrund. För kvinnor födda i Asien och Afrika utan gymnasieutbildning, vilket utgör en tredjedel av gruppen, är över hälften arbetslösa. Givet att de redan under den gångna högkonjunkturen hade svårt att få jobb har krisen nu medfört drastiskt minskad sannolikhet att de ska kunna ta sig in på arbetsmarknaden.

Figur 11 Arbetslöshet i olika grupper

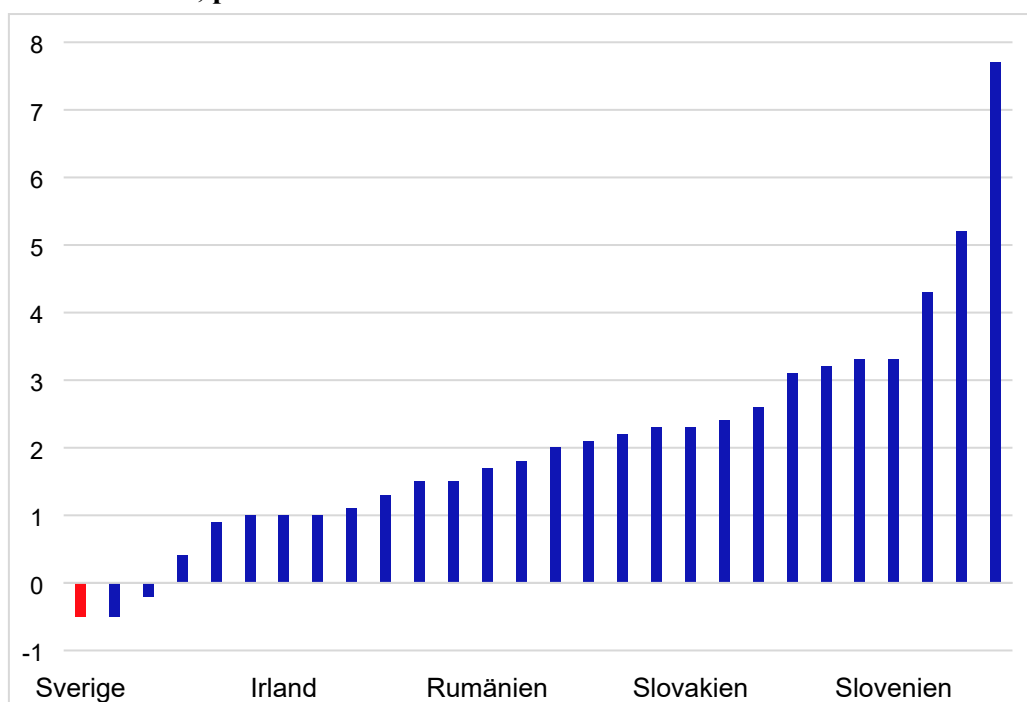

Källa: SCB AKU.

Arbetslösheten är både konjunkturell och strukturell, och båda aspekterna behöver adresseras. Det är därför vi anser att den ekonomiska politiken ska vara expansiv under de kommande åren. Detta beskrivs mer i detalj ovan. Men en expansiv statlig budgetpolitik med sänkta skatter får inte motverkas av skattehöjningar på kommunal nivå. Därför vill vi komplettera den expansiva ekonomiska politiken, bland annat permanent höjda statsbidrag till kommunerna, med ett kommunalt skattehöjningsstopp så att inte kommunala skattehöjningar framöver knäcker återhämtningen och förvärrar arbetslösheten.

Att likt regeringen enbart se Sveriges problem som en effekt av krisen är ett misstag. Den svenska arbetsmarknaden har underpresterat under lång tid och problemen har varit synliga under lång tid, även om de har satts i blyttbelysning under krisen. Sysselsättningsutvecklingen var från det att Stefan Löfven tillträdde fram till coronakrisen sämst i hela EU (se figur 12).

Figur 12 Förändring i sysselsättningsgrad mellan tredje kvartalet 2014 och fjärde kvartalet 2019, procentenheter

Källa: Eurostat.

Trots högkonjunkturen har tillväxten per person varit låg och BNP per capita år 2020 på ungefär samma nivå som 2014. Att det ser ut så är ingen nyhet och anledningarna till det är kända. Dåligt fungerande integration, höga bidragsnivåer i kombination med höga skatter på arbete, försämrat klimat för företagande och entreprenörskap, höga marginalskatter och omfattande kriminalitet leder över tid till att det byggs upp stora ekonomiska problem i Sverige.

Dessa strukturella problem har inte åtgärdats under Stefan Löfvens sex år vid makten och det blir alltmer uppenbart att samarbetet med Centerpartiet och Liberalerna inte heller kommer att innebära någon förbättring. Budgetpropositionen innehåller visserligen skattesänkningar, men inga som kommer att innebära fler jobb och högre tillväxt på sikt. Någon regelförenkling eller skattereform har inte blivit av, utan istället blir skattesystemet allt krångligare och undantagen, avdragen och särlösningarna allt fler. Bidragen höjs medan resurserna till exempelvis fler åklagare lyser med sin frånvaro. Åtgärderna i regeringens proposition är uppenbart utformade efter partiernas behov och inte Sveriges.

Vi moderater väljer istället att fokusera våra reformer på att åtgärda dessa problem. För att åstadkomma det vill vi lägga om den svenska bidragspolitiken. Den som under en kort tid blir arbetslös ska ha en god trygghet, men det ska också finnas en tydlig avtrappning och tidsgränser. Den som nyligen invandrat till Sverige ska gradvis kvalificera sig till det svenska bidragssystemet och Moderaterna vill dessutom införa ett bidragstak som motverkar långvarigt bidragsberoende.

Vi föreslår också en omfattande jobbskattereform där ineffektiva skatteavdrag avskaffas för att ge plats åt den enkla men effektiva principen: Det ska alltid löna sig att arbeta i Sverige. Sverige behöver inte fler särskilt riktade och invecklade skatteundantag utan jobbeffekt. Den förstärkning av jobbskatteavdraget som vi presenterar i denna budgetmotion ger mellan 400 och 550 kr mer i månaden för alla som arbetar heltid.

Skattesystemet ska också tydligt stödja arbete och inte användas till att göra livet surt för svenska folket.

Endast en växande ekonomi kan bära framtidens välfärd och för att få tillbaka Sverige till en långsiktigt hög tillväxtbana föreslår vi att investeringar i Sverige ska bli mer lönsamma samtidigt som vi ser till att kunskapsfokuset i skolan skärps. Vi sänker därför skatten på investeringar, bolagsskatten permanent – istället för det tillfälliga, ettåriga, retroaktiva avdrag som regeringen föreslagit. Längre skoldagar och mer fokus på språk och matematik gör att vi tar sikte på världens bästa skola.

3.2.3 Bekämpa kriminaliteten

För det tredje fokuserar Moderaternas budget på en ny, mönsterbrytande inriktning på kriminalpolitiken. De kriminella gängen flyttar fram sina positioner – och befäster dem med egna vägspärrar. De så kallade förnedringsrånen fortsätter och blir allt grövre. Om Sverige ska bli ett tryggare land att bo och leva i krävs en politisk mobilisering mot det grova våldet här och nu. Och när fler ska lagföras och fängslas krävs också en politik som konsekvent stärker hela rättsväsendet och inte som regeringen underfinansierar Åklagarmyndigheten.

Den ökande brottsligheten får också ekonomiska konsekvenser. När World Economic Forum rankar världens ekonomier efter ett stort antal parametrar i sin World Competitiveness Report hamnar Sverige på plats 41 när det gäller företagens kostnader för att hantera organiserad brottslighet och plats 40 när gäller hur tillförlitlig polisen är. Detta är långt efter övriga nordiska länder.

Moderaternas plan för ett tryggare Sverige innehåller mönsterbrytande åtgärder som fungerat i Danmark för att krossa de kriminella gängen. Det handlar bland annat om dubbla straff för gängkriminella, visitationszoner, ökad avlyssning och kameraövervakning, ett system med anonyma vittnen och att göra det straffbart att vara med i kriminella gäng.

Vi gör även en särskild satsning på fler polisanställda i yttre tjänst genom att möjliggöra en omfördelning av befintliga poliser. För att göra polisyrket mer attraktivt föreslår vi att utbildningen betalas av staten. Moderaternas budget innebär också en förstärkning av Åklagarmyndigheten, domstolarna och Kriminalvården jämfört med regeringen. Skattebetalarnas pengar ska prioriteras där de behövs mest.

3.2.4 Prioriterade reformer i Moderaternas budgetmotion

Tabell 5 Prioriterade reformer och finansiering i Moderaternas budgetmotion (miljoner kronor)

Moderaternas prioriterade reformer	2021	2022	2023
Moderaternas plan för att knäcka arbetslösheten	49 570	50 810	51 630
Reformer för att möta den vikande konjunkturen	13 910	13 760	13 690
Stärk kommuner och regioner och inför ett skattehöjarstopp	13 500	13 500	13 500
Effektiv arbetsmarknadspolitik	410	260	190
Strukturreformer för fler jobb och högre tillväxt	35 660	37 050	37 940
Jobbskattereform: mer lönsamt att arbeta	24 000	24 000	24 000
Jobbskattereform: mer lönsamt att investera i Sverige	5 900	6 900	7 200
Längre skoldagar och mer kunskap i skolan	880	1 560	2 010
Bättre integration	130	180	180

Stärkt forskning	3 400	3 160	3 300
Utvecklad infrastruktur	1 350	1 250	1 250
Moderaternas plan för att krossa kriminaliteten	3 060	6 350	8 610
Stärk rättsväsendet	2 150	5 450	7 710
Fler poliser och betald polisutbildning	650	2 350	4 110
Statliga ordningsvakter och bättre möjligheter att klara upp brott	500	500	500
Ökade resurser till åklagarna, domstolarna m.fl.	500	850	1 100
Ökade resurser till Kriminalvården och avskaffad ungdomsrabatt	500	1 750	2 000
Sociala insatser för ökad trygghet	910	900	900
Större statligt ansvar för LVU m.m.	710	700	700
Insatser i utsatta områden	200	200	200
Valuta för skattepengarna	18 230	19 240	21 450
Ett rättvist skattesystem	8 870	9 680	11 690
Sänkta drivmedelsskatter med 1 krona per liter	6 800	6 500	7 400
Avskaffad plastpåseskatt	630	630	630
Nej till höjda skatter för Sveriges bilister	480	1 580	2 690
Nej till extra skatt på kläder och skor	0	970	970
Pausad flygskatt	960	0	0
Goda villkor för Sveriges äldre	9 360	9 560	9 760
Sänkt skatt på pensioner	9 360	9 560	9 760
En trygg sjukvård och omsorg i hela Sverige	14 750	11 840	5 560
Åtgärda vårdskulden och stärk sjukvården	6 260	6 260	280
Hantering av uppskjuten vård och covid-19-relaterad vård	4 000	4 000	0
Stärk cancersjukvården	180	180	180
Högre kvalitet i sjukvården	2 080	2 080	100
Bekämpa pandemin	2 120	0	0
Testning, smittspårning och uppbyggnad av beredskapslager	2 120	0	0
Trygg omsorg	6 370	5 580	5 280
Höjd schablon LSS	470	470	470
Stärk kvaliteten och medarbetarna i äldreomsorgen	5 900	5 110	4 810
Återställ ordning och reda	900	480	700
En ansvarsfull migrationspolitik	397	477	700
Fler förvarsplatser och stärkt återvändande	225	320	420
Ökade resurser till migrationsdomstolarna	172	157	280
Stoppa fusket med skattebetalarnas pengar	500	0	0
Genomför en folkräkning	500	0	0
Skärp kampen mot bidragsfusk	260	240	240
Ett klimatsmart Sverige	6 600	3 600	2 600
En snabb och grön omställning	3 250	3 250	2 250
Laddinfrastruktur och omställning av transportsektorn	1 000	1 000	0
Omställning av industrin och koldioxidlagring	1 000	1 000	1 000
Grönt bränslestöd	1 000	1 000	1 000
Utveckling av kärnkraften	250	250	250
Bättre miljö och stöd till kollektivtrafiken	3 350	350	350
Insatser för renare hav och vattendrag	250	250	250

Stärkt biologisk mångfald m.m.	100	100	100
Stöd till kollektivtrafiken	3 000		
Fokus på Sveriges intressen	1 060	1 550	7 530
Ett starkare totalförsvaret	1 060	1 550	7 530
Förstärk det militära försvaret	0	0	5 000
Återupprätta det civila försvaret	1 000	1 490	2 470
Inrätta ett cybersäkerhetscenter och stärk Kustbevakningen	60	60	60
Övriga förslag	420	5 420	6 400
Nej till bankskatt	0	5 000	6 000
Bättre villkor för lantbruket	240	240	220
Insatser för kulturen samt trossamfundens säkerhet	180	180	180
Summa reformer	94 590	99 290	104 480

Finansiering och budgetförstärkningar (miljoner kronor)	2021	2022	2023
Finansiering och budgetförstärkningar på utgiftssidan	49 990	48 690	42 630
Effektivisering av biståndet	15 700	16 400	17 200
Reformerade bidrag rörande arbetsmarknaden	13 500	12 280	7 200
Effektivisering och omfördelning inom klimat-, miljö- och energipolitiken	5 210	4 400	1 540
Överflyttning av bokade anslag till krisbufferten	4 730	0	0
Avskaffa byggsuventionerna	4 110	6 450	5 900
Reformerade bidrag rörande sjukförsäkringen	2 200	2 200	2 200
Stramare migrationspolitik och kvalificering till välfärden	2 140	4 270	5 570
Effektivisering av arbetsmarknadspolitiken m.m.	1 360	970	900
Omprioriteringar inom skol- och kulturområdet	1 040	1 720	2 120
Finansiering och budgetförstärkningar på inkomstsidan	31 320	32 370	26 440
Skatteväxling från ineffektiva avdrag	29 820	29 370	21 940
Avskaffat ränteavdrag för lån utan säkerhet	1 500	3 000	4 500
Större förslag som återfinns i budgetpropositionen	35 260	27 530	22 730
Utgiftsförslag som återfinns i budgetpropositionen	32 900	25 170	20 370
Skatteförslag som återfinns i budgetpropositionen	2 360	2 360	2 360
Summa finansiering och budgetförstärkningar	116 570	108 590	91 800

4 Moderaternas plan för att knäcka arbetslösheten

Den stigande arbetslösheten är Sveriges största ekonomiska problem. Framförallt för den enskilde som förlorar arbetet och minskar möjligheterna till egen försörjning. Men också för samhället som helhet. Arbetslösheten försvårar inte bara förstärkningar av välfärden när färre betalar skatt och mer skattepengar går till bidrag. Den leder i längden också till sämre pensioner. Och den omöjliggör integration för dem som istället fastnar i livslångt utanförskap. Det i sin tur medför den hopplöshet och frustration som bland annat lägger grund för de kriminella gängens rekrytering. Att pressa tillbaka arbetslösheten är avgörande för Sveriges framtid av många skäl. I den här budgetmotionen presenterar Moderaterna en plan för att så ska kunna ske.

En plan för att knäcka arbetslösheten behöver utgå från problemets orsaker och det faktum att Sverige hade stora underliggande ekonomiska problem redan före corona. Krisen är inte den enda förklaringen till Sveriges ekonomiska problem. Faktum är att vi – redan innan krisen – hade lägst tillväxt per person i hela EU. Trots regeringens löfte om att Sverige skulle ha EU:s lägsta arbetslöshet hade vi redan innan krisen EU:s femte högsta. Sverige var också det enda land där arbetslösheten hade ökat mellan hösten 2014 och fram till dess att coronakrisen bröt ut. Särskilt allvarligt är läget bland dem som invandrat till Sverige. Bland kvinnor födda i Afrika och Asien, med förgymnasial utbildning, är arbetslösheten idag över 50 procent. Massarbetslöshet råder bland många grupper på arbetsmarknaden.

Att problemen med hög arbetslöshet och låg tillväxt fanns redan innan krisen, efter flera år av högkonjunktur, visar att Sverige har strukturella problem som nu förstärks av krisen. För att komma åt de problemen krävs således såväl strukturella reformer som konjunkturella åtgärder. Det räcker alltså inte att, som regeringen och stödpartierna, kortsiktigt stimulera ekonomin för att hantera de konjunkturella orsaker som uppkommit i och med coronakrisen. Då riskerar Sverige att få leva med hög arbetslöshet under lång tid framöver. Moderaternas plan för att knäcka arbetslösheten står därför på två ben.

- Konjunkturåtgärder för att pressa tillbaka den arbetslöshet som kommit under coronakrisen.
- Strukturella reformer för att lösa Sveriges problem med utanförskap och låg tillväxt.

4.1 Konjunkturåtgärder

Första steget i Moderaternas plan för att knäcka arbetslösheten är att pressa tillbaka den arbetslöshet som kommit till på grund av coronakrisen. Vi använder därför den styrka som Sveriges låga skuldsättning ger oss för att ha en expansiv finanspolitik under de kommande åren. Detta gör att vi kan stimulera den svenska ekonomin för att sakteliga kunna pressa tillbaka den arbetslöshet som framförallt har sin orsak i coronakrisen. Tillsammans med det manöverutrymme som skapas av krisbufferten gör det att vi kan kombinera en expansiv finanspolitik med beredskap för att motverka ett eventuell nytt BNP-fall.

Att ha en expansiv politik innebär dock inte att man kan slösa med skattebetalarnas pengar. Alla delar av svensk ekonomi behöver också dra åt samma håll. Därför vill vi komplettera den expansiva ekonomiska politiken med ett kommunalt skattehjärstopp så att inte skattehöjningar i kommunerna hämmar återhämtningen och förvärrar arbetslösheten.

4.1.1 Förstärk kommuner och regioner och inför skattehjärstopp

Arbetslösheten har under coronakrisen närmast sig tio procent, och Sverige tillhör numera de länder som har högst arbetslöshet i EU. Att bekämpa arbetslösheten är den enskilt viktigaste politiska uppgiften. Detta kräver ett stort antal åtgärder på många olika områden, men två viktiga delar är att undvika uppsägningar i kommuner och regioner och att samtidigt undvika skattehöjningar på jobb och företagande. Sedan valet 2018 har antalet anställda i kommunal sektor sjunkit med 40 000 personer, samtidigt som befolkningen har ökat med 175 000. Nedgången har varit kraftigare i kommunal sektor

än i den privata, trots den snabbaste inbromsningen av ekonomin sedan andra världskriget.

Nu faller kommunernas skatteintäkter samtidigt som den demografiska utmaningen finns kvar. Eftersom kommunerna är ålagda ett balanskrav behöver kommunerna och regionerna antingen fortsätta minska antalet anställda eller höja skatten. Ingen av åtgärderna är önskvärd eftersom det skulle skada återhämtningen.

Höjda kommunalskatter riskerar ekonomins återhämtning och skulle leda till högre arbetslöshet. Därför föreslår Moderaterna ett kommunalt skattehöjarstopp för år 2021 till 2023 samtidigt som vi – för att undvika uppsägningar i välfärden i en lågkonjunktur – vill öka statsbidragen till kommuner och regioner med 26 miljarder extra per år. Kommuner och regioner som ändå, trots de höjda statsbidragen, höjer skatten kommer få höjningen av statsbidragen kraftigt reducerad.

Ökade generella statsbidrag

Sveriges kommuner och regioner kommer att behöva ökade resurser de kommande åren. Det beror delvis på den demografiska utvecklingen med fler äldre och fler barn, men utmaningarna förstärks av coronakrisen som gjort regionernas ekonomi mer ansträngd. Konjunkturinstitutet beräknar att kommuner och regioner behöver ett tillskott på 40 miljarder kronor mellan 2021 och 2024 utöver de resurser som regeringen tillför i BP21 för att dagens kvalitet ska kunna bibehållas. Alternativt behöver de höja skatten med ungefär en krona. Att höja skatterna skulle motverka återhämtningen, och därmed öka arbetslösheten, då den skulle urholka andra stimulansåtgärder.

Under 2020 har kommunerna fått tillskott på 29 miljarder kronor extra i generella statsbidrag. Detta bedöms vara tillräckligt i år och kommunerna väntas gå med betydande överskott under 2020. För 2021, 2022 och 2023 ser läget annorlunda ut. Regeringen har tillkännagivit att den avser att höja statsbidragen 2021 med 22,5 miljarder kronor. Tillskottet trappas av med 5 miljarder 2022 och med ytterligare 5 miljarder kronor 2023. Utgår man från Konjunkturinstitutets beräkningar bör höjningen för 2021 räcka för att hantera kommunernas kostnader. För 2022 och 2023 skulle kommunsektorn behöva ytterligare tillskott för att det inte ska bli nödvändigt med skattehöjningar eller nedskärningar i den återhämtningsfas som Sverige då förhoppningsvis har kommit in i.

Framförallt är det viktigt att tillskotten är permanenta. De tillskott som kommit i år har till stor del sparats, delvis för att det finns en osäkerhet om ifall man har råd att behålla eventuella nyanställda. Det är också erfarenheten från tidigare år. Bland annat Konjunkturinstitutet pekar på att tillskotten till kommunerna bör vara permanenta för att ge effekt på anställningar och investeringar.

På sikt kommer det att vara nödvändigt att kommuner och regioner motverkar kostnadsökningar genom effektiviseringar och prioriteringar och genom att bättre utnyttja globaliseringens möjligheter. I detta läge med djup lågkonjunktur vore det dock olyckligt om kommunerna minskade antalet anställda. Därför anser Moderaterna att kommunerna ska kompenseras för den kostnadsökning som väntas uppstå under tiden som skattehöjarstoppet gäller.

I Moderaternas budgetmotion föreslår vi därför att kommunerna tillförs 26 miljarder kronor permanent från och med 2021. Det är 3,5 miljarder kronor mer än regeringen för 2021, 8,5 miljarder kronor mer 2022 och 13,5 miljarder kronor mer från och med 2023.

Skattehöjarstopp

Anslagen till kommuner och regioner höjs med 26 miljarder kronor år 2021. Det motsvarar ungefär 2 100 kr per kommuninnevånare och år (fördelat mellan kommuner och regioner). Genom att tillskotten är permanenta ges kommunerna bättre planeringsförutsättningar för att anställa och investera redan nu. Dessutom försvinner behovet av att höja skatten för att finansiera nödvändiga utgifter.

Kommuner som ändå höjer skatten jämfört med året innan får med Moderaternas förslag dock endast hälften av tillskottet, ca 1 050 kr per innevånare. Samma regel ska gälla för 2022 och 2023. Det är samma metod som användes år 1997 och 1998 för att motverka att kommunala skattehöjningar skulle motverka återhämtningen efter 90-talskrisen. Efter att skattestoppet infördes sjönk kommunalskatten något de år som stoppet gällde, vilket medförde att den ekonomiska återhämtningen kunde verka fullt ut.

4.1.2 Arbetsmarknadspolitik

Aldrig tidigare har förutsättningarna för grupper som står långt från arbetsmarknaden varit lika svåra redan innan en kris slog till. Trots en långvarig högkonjunktur lyckades regeringen inte bryta det stora utanförskapet och bidragsberoende som många människor i Sverige befunnit sig i under lång tid. När Sverige gick in i coronakrisen var vi det enda landet i hela EU som ökat arbetslösheten sedan 2014.

Krisen har drabbat Sverige hårt och den höga arbetslösheten riskerar att bita sig fast på höga nivåer. Av de över 100 000 personer som har varslats har hittills en fjärdedel nu blivit arbetslösa, vilket redan nu är en högre siffra jämfört med finanskrisen där en femtedel blev arbetslösa. Skillnaden i arbetslöshet mellan invandrare och svenskfödda har aldrig varit större och framför allt slås invandrarkvinnor ut från arbetsmarknaden i snabb takt. Arbetslösheten bland utomeuropéer i Sverige är nu bland de högsta i EU. Till skillnad mot unga, som förväntas att snabbt komma i arbete när det vänder, riskerar arbetslösheten för dessa grupper att vara hög under en lång tid. Den redan ökande långtidsarbetslösheten väntas nå historiskt höga nivåer och först 2023 väntas arbetslösheten nå tillbaka till nivån före krisen.

Ett av de viktigaste syftena med den aktiva arbetsmarknadspolitikerna är att jämna ut effekter av konjunkturcykeln. Arbetsmarknadspolitikerna kan också påskynda etableringen på arbetsmarknaden för dem som ännu inte tagit steget in. Rätt utformad kan en aktiv arbetsmarknadspolitik bidra till lägre arbetslöshet och kortare arbetslöshetsperioder genom insatser som bidrar till förbättrad sökaktivitet, gör människor anställningsbara och säkerställer en effektiv matchningsprocess mellan arbets sökande och arbetsgivare.

En viktig del i en effektiv arbetsmarknadspolitik är att rätt individ får ta del av rätt insats, både för att säkerställa att politiken ger avsedd effekt och för att säkerställa att skattebetalarnas pengar används på bästa sätt. För de som kan förväntas att snabbt komma tillbaka till arbetsmarknaden, exempelvis unga med gymnasieutbildning, är det viktigt att arbetsmarknadspolitikerna säkerställer att de aktivt söker de jobb som finns. När det gäller personer som står längre från arbetsmarknaden så vet vi att de arbetsmarknadsinsatser som mest liknar ordinarie arbeten också är de mest effektiva. Nystartsjobben har exempelvis visat sig vara ett effektivt verktyg under tidigare kriser och lågkonjunkturer för att få människor tillbaka på arbetsmarknaden.

Den som är permitterad ska inte vara passiv

Utbildning bör knytas till korttidspermitteringen för att förhindra att människor passiviseras. När korttidspermitteringen infördes togs inte de delar som rörde kompetensutveckling och utbildning med. Regeringen har nu skjutit till medel för att komplettera permitteringen med kompetensinsatser. Det är välkommet, men det är viktigt att dessa pengar också kommer till användning. Alltför ofta har regeringens krisinsatser varit svåra att använda och så kan inte bli fallet med krav på kompetensutveckling för dem som är permitterade.

4.2 Strukturella åtgärder för fler jobb och högre tillväxt

Ska Sverige kunna fortsätta vara ett rikt välfärdsland behöver tillväxtförutsättningarna stärkas. Sverige är ett av de länder som har lägst tillväxt per capita för närvarande. Att den historiskt låga tillväxten per capita ser ut att bestå under flera år är ett tecken på att tillväxtpolitiken inte är tillräckligt bra. Det kräver en bred palett av åtgärder, men skattefrågorna är centrala.

Problemet med en stigande arbetslöshet fanns i Sverige redan i högkonjunkturen, innan coronakrisen. Det är alltså ett strukturellt problem – som kräver strukturella reformer. Den som vill knäcka arbetslösheten måste säkerställa en långsiktigt hög tillväxt. För Moderaterna är det tydligt att såväl en stor skattereform som en bidragsreform behöver genomföras. Utgångspunkten ska vara bättre villkor för företag och entreprenörer samt minskat regelkrångel. Det ska också löna sig bättre att arbeta, genom framför allt sänkt skatt på lägre inkomster och införandet av ett bidragstak.

4.2.1 Jobbskattereform

Moderaterna vill sänka skatten för dem som arbetar. Vi gör det för att det är rätt; det ökar sysselsättningen och vi gör det för att det är rättvist att ansträngning lönar sig.

Moderaterna är och har alltid varit för att skattetrycket sänks. Januaripartierna har sänkt eller vill sänka flera skatter och införa och förstärka ett stort antal skatteavdrag. Dessa förslag ökar dock komplexiteten i skattesystemet och väntas ge få nya jobb. Sysselsättningseffekten är mycket begränsad. Samtidigt har de genomfört skattehöjningar för att finansiera delar av sänkningarna. Dessa höjningar har mycket små effekter på miljön men krånglar till och fördyrar vardagen för svenska folket desto mer.

Denna politik med skattesänkningar utan syfte och skattehöjningar utan effekt vill Moderaterna stoppa. I den här budgetmotionen föreslås att ett antal av januaripartiernas skattesänkningar dras tillbaka samtidigt som en del av skattehöjningarna stoppas. Det gör att vi också kan föreslå en förstärkning av jobbskatteavdraget på 24 miljarder kronor som skulle ge en undersköterska 500 kronor mer i plånboken varje månad.

Dessutom föreslår vi sänkt bolagsskatt permanent för att öka de privata investeringarna. I jämförelse med regeringen kommer reformerna att vara en bättre stimulans för ekonomins återhämtning efter krisen och ge väsentligt fler arbetstillfällen än reformerna i budgetpropositionen. Sammantaget bedöms Moderaternas jobbskatte-reform ge uppemot 25 000 fler jobb på sikt.

Återställda skattesänkningar

1. **Skattereduktion i stödområde a och b.** En skattereduktion på upp till 137 kronor per månad för boende i främst Norrland och nordvästra Svealand som minskar statens intäkter med 1,35 miljarder kronor. Reduktionen gör systemet mer komplext och förväntas inte leda till några nya jobb alls. Ekonomistyrningsverket anser att avdraget ”innebär ökad komplexitet i skattereglerna som hade kunnat undvikas”. Konjunkturinstitutet instämmer i detta. Företagarna anser att förslaget är bristfälligt utformat och att det är svårt att se hur reduktionen ska uppmuntra till företagande eller arbete. Svenskt Näringsliv avstyrker förslaget eftersom det ger ett krångligare skattesystem och bidrar till snedvridningar.
2. **Tillfällig skattereduktion för att hantera arbetskostnader.** En skattereduktion för att kompensera för ökade kostnader under krisen såsom inköp av cykel under år 2021 och 2022 på 5 miljarder kronor per år. Skatten år 2021 kommer att betalas ut retroaktivt år 2022. Förslaget har inte remitterats ännu, men reduktionen har åtminstone två problem. Dels är skatten retroaktiv år 2022 och kan varken förväntas bidra med en ekonomisk stimulans eller ökade drivkrafter att arbeta under år 2021, dels sker det en tidig utfasning av reduktionen, vilket leder till att många löntagare i ganska breda inkomstlägen får en högre marginalskatt. Skattesänkningen skulle alltså kunna leda till färre arbetade timmar och därmed minskade skatteintäkter och ett sämre utbud av exempelvis läkare och sjuksköterskor i vården.
3. **Förvärvsavdrag.** Ett avdrag på som mest 125 kr per månad under 2021 som beskrivs som både en stimulans och jobbskapande åtgärd, men som är dåligt konstruerat för båda syftena. Skattesänkningen är 8,5 miljarder kronor år 2021 när behovet av stimulanser är som störst, och stiger till 17,5 miljarder kronor år 2023 när lågkonjunkturen förväntas vara över. Värre är dock att sänkningen inte ökar utbytet av att arbeta, eftersom skattesänkningen är lika stor för den som lever på bidrag som för den som arbetar. Jobbeffekterna bedöms därför vara mycket begränsade. Dessutom gör ett ytterligare avdrag att skattesystemet blir än mer komplicerat. ESV avstyrker förslaget av dessa anledningar och anser att syftet med förslaget hade kunnat uppnås med befintliga reduktioner. Svenskt Näringsliv avstyrker förslaget för att det inte stärker drivkrafterna till arbete. Institutet för tillväxtpolitiska studier avstyrker också förslaget. Konjunkturinstitutet konstaterar att incitamenten att arbeta minskar för de som är i socialförsäkringssystemet (exempelvis a-kassa).
4. **Rutavdrag för tvätt och vård av kläder och hemtextilier vid en tvättinrättning, en möbleringstjänst, en transporttjänst som avser bortforsling av bohag och annat lösöre från bostaden till försäljningsverksamhet som drivs i syfte att främja återanvändning samt en tjänst som avser enklare tillsyn av bostaden.** Rutavdraget är en framgångsrik reform som gjort framförallt städtjänster i hemmet vita. Vi är därför positiva till att taket i rutavdraget höjs ytterligare, till 75 000 kronor per person och år. Politiken ska dock vara försiktig när den utvidgar avdragsmöjligheterna, och det ska finnas mycket goda skäl för att en tjänst ska gynnas. Skälen är inte tillräckligt starka för de fyra små tjänster som regeringen föreslår i BP21. ESV avstyrker förslaget. IFAU är tveksamt till att inkludera tvätt utanför hemmet eftersom det öppnar upp för att inkludera också andra tjänster utanför hemmet. Skatteverket instämmer i detta och tror att detta kommer att leda till en stor administrativ börda. Konjunkturinstitutet anser att jobbeffekterna är små av utvidgningen: 25–75 jobb för utvidgningen med störst potential (tvätt utanför

- hemmet). Tillväxtanalys avstyrker förslaget med motiveringen att kostnaderna inte kompenseras av de samhällsekonomiska vinsterna.
5. **Nedsättning av arbetsgivaravgifterna för unga mellan 15 och 18 år.** En nedsättning till 10,21 procentenheter av socialavgifterna för den som anställer någon mellan 15 och 18 år. Jobbeffekterna blir troligen små och dödviktsförlusterna stora, och detta för en grupp som istället bör uppmuntras att gå klart gymnasiet. ESV anser att nedsättningen ökar komplexiteten och minskar transparensen i skattesystemet. Dessutom anser myndigheten att dödviktsförlusterna kan vara betydande. Konjunkturinstitutet tror att effekten på arbetsmarknaden blir begränsad. Arbetsförmedlingen är tveksamma till att nedsättningen underlättar ungas inträde på arbetsmarknaden.
  6. **Nedsatta arbetsgivaravgifter för den först anställda (växa-stödet).** En nedsättning av arbetsgivaravgifterna till 10,21 procent under 2 år för den först anställda för löner upp till 25 000 kronor per månad. Nedsättningen infördes 2017 men har ändrats i princip varje år sedan dess. Både nedsättningen i sig och det faktum att stödet kontinuerligt ändras bidrar till att öka komplexiteten i skattesystemet och minskar troligen effekten av stödet. Stödet permanentades som en del av januariöverenskommelsen trots att ingen utvärdering av stödet är gjord. Den effekt som är tydlig är att utgiften för stödet blivit mycket mindre än förväntat, vilket talar för att effekten är liten. Ekonomistyrningsverket avstyrkte förslaget om att göra växa-stödet permanent med hänvisning till både att stödet gör skattesystemet mer komplext och att dödviktsförlusterna blir stora.
  7. **Nedsatta arbetsgivaravgifter för unga.** Nedsättning av arbetsgivaravgifterna för unga upp till 24 år till 10,21 procent mellan 1 april 2021 och 31 mars 2023. Nedsättningen är en tillfällig sänkning för en grupp där de flesta kommer att få jobb ändå. Om unga som studerar på heltid exkluderas är arbetslösheten för denna grupp 11 procent och unga som grupp är inte utsatta på arbetsmarknaden. Konjunkturinstitutet skriver bland annat att det finns risk att de sänkta arbetsgivaravgifterna går till anställningar som ändå skulle ägt rum. För unga långtidsarbetslösa finns redan mer kraftfulla subventioner, så dessa är inte heller hjälpta av nedsättningen. Åtgärden är framförallt en stabiliseringspolitisk åtgärd utan tydliga förväntade effekter på den långsiktiga sysselsättningsnivån i ekonomin som helhet. En positiv effekt av nedsättningen är det faktum att företagen får mer pengar genom sänkta arbetsgivaravgifter vilket innebär att de blir mer benägna att anställa. Detsamma gäller dock för Moderaternas förslag om sänkt bolagsskatt, särskilt som den sänkningen är permanent.
  8. **Nedsatt moms för naturguider.** Nedsättning av momsen från 25 till 6 procent. Detta ökar komplexiteten i skattesystemet och gynnar en bransch som påverkats positivt av coronakrisen. Moderaterna vill gå mot en mer enhetlig moms och anser inte att det bör vara en differentierad momssats för specifika branscher. Det bör inte vara politikens uppgift att peka ut vilka branscher som ska växa.
  9. **Nedsatt moms mindre reparationer.** Nedsättning av momsen från 25 till 12 procent. I övrigt se ovan nr 8.
  10. **Tillfällig skattereduktion för investeringar.** En tillfällig skattereduktion om 3,9 procent av anskaffningsvärdet för inventarier anskaffade under 2021. Eftersom reduktionen inte träder i kraft före 2022 riskerar det att öka osäkerheten, men framförallt kommer en tillfällig reduktion under ett år inte göra särskilt stor skillnad. Moderaterna föreslår istället en permanent sänkning med 1 procentenhet av bolagsskatten.

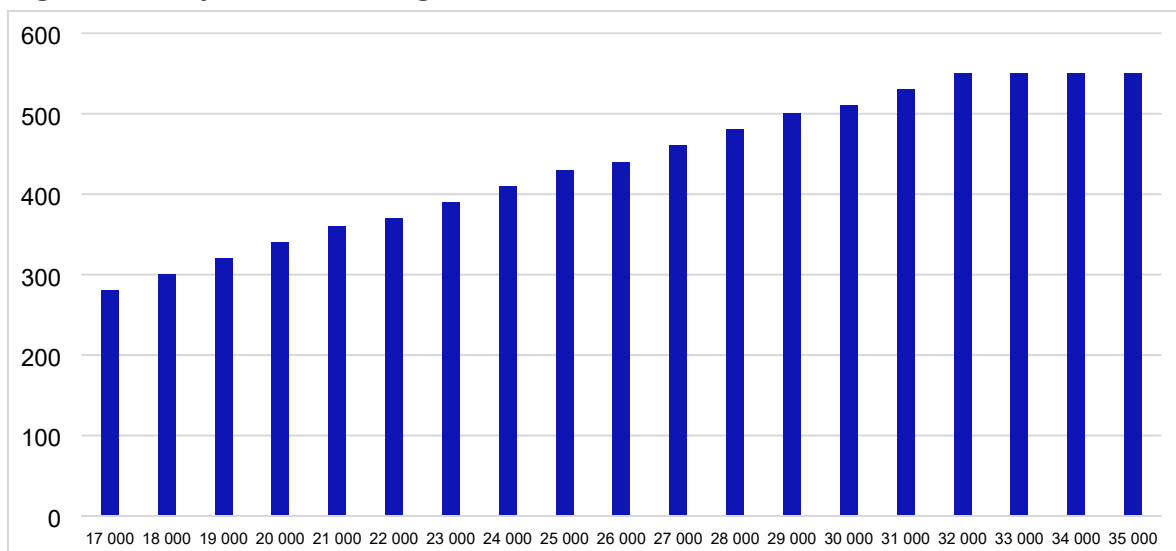
11. Dessa förslag beräknas stärka offentliga finanser med nära 30 miljarder kronor per år. Sysselsättningseffekterna bedöms bli begränsade av att reformerna inte genomförs. Om man tar hänsyn till att pengarna istället används för ett förstärkt jobbskatteavdrag och till att ta bort andra ineffektiva skatter är effekten netto starkt positiv.

Jobbskatteavdrag

Moderaterna föreslår istället en förstärkning av jobbskatteavdraget med 24 miljarder kronor som innebär sänkt skatt för alla som jobbar, med fokus på låga och medelstora inkomster. Alla som jobbar får sänkt skatt, och alla som jobbar heltid får mellan 400 och 550 kr. En undersköterska får exempelvis 500 kr per månad i sänkt skatt (se figur 13).

Förstärkningen av jobbskatteavdraget innebär, till skillnad från de inkomstskattesänkningar som föreslås i budgetpropositionen, att utbytet att gå från bidrag till arbete ökar, också på sikt. Tillsammans med en bidragsreform med bland annat ett bidragstak är sänkta skatter på låga och medelstora inkomster en central reform för att knäcka arbetslösheten. Det gäller inte minst för utsatta grupper med mycket hög arbetslöshet, såsom kvinnor födda i Afrika eller Asien. En nyligen publicerad studie från SNS poängterar till exempel vikten av att få fler av dessa kvinnor att söka de jobb som finns för att få ner arbetslösheten och öka självförsörjningsgraden.

Figur 13 Ökat jobbskatteavdrag för olika månadsinkomster, kronor/månad.

Källa: Riksdagens utredningstjänst.

Regeringens föreslagna förvärvsavdrag ger som mest 125 kr per månad. Exakt utformning saknas och avskaffandet av avdraget har därför inte inkluderats i figur 13. Den förstärkning av jobbskatteavdraget som Moderaterna föreslår sänker också marginalskatterna för de flesta med vanliga yrken, såsom barnskötare, undersköterskor och busschaufförer. Det blir alltså mer lönsamt för dem att jobba en extra timme eller att gå upp till heltid. Genom förstärkningen av jobbskatteavdraget får vi alltså fler händer i välfärden.

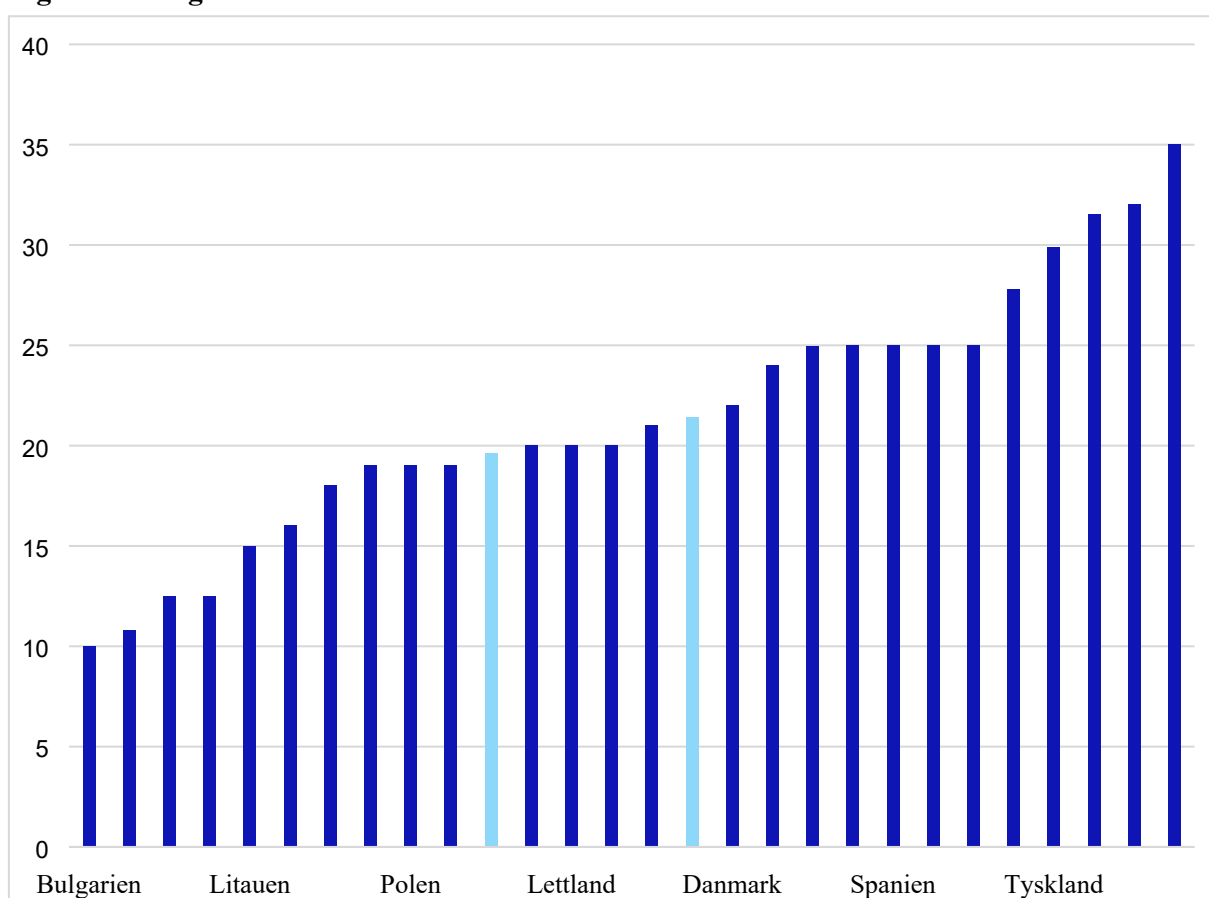
Sänkt bolagsskatt

Att företag väljer att etablera sig i Sverige och att de företag som är etablerade här har tillgång till kapital och kompetens är avgörande för vårt välbefinnande. Villkoren för att

starta, växa och expandera behöver vara goda för att fler ska våga lämna trygga och välbetalda jobb för att starta företag. Bolagsskatter och kapitalskatter behöver vara konkurrenskraftiga och uppmuntra till investeringar i Sverige.

Enligt Konjunkturinstitutet innebär en lägre effektiv bolagsskatt (i förhållande till andra länder) både ökade utländska etableringar i Sverige och inhemska investeringar. Att BNP och BNP per capita blir högre och att skattebasen blir större samtidigt som skuldsättningen bland företag blir lägre. I den här budgetmotionen sänker vi bolagsskatten permanent med en procentenhet, vilket minskar statens inkomster med nära 6 miljarder kronor 2021. Genom sänkningen får Sverige lägre bolagsskatt än samtliga länder inom EU-15, med undantag för Irland. Bolagsskattens nivå är en viktig faktor för lokaliseringen av både inhemska och utländska investeringar, och det är därför viktigt att Sverige inte ligger högre än våra konkurrentländer. Sänkningen som föreslås i denna motion är ett steg för en mer konkurrenskraftig företagsbeskattning.

Figur 14 Bolagsskatt i EU-länderna

Källa: EU-kommissionen, Taxation trends in the European Union.

I diagrammet ovan visas nivån på Sveriges nuvarande bolagsskatt jämfört med övriga EU samt den nivå Sverige skulle ha 2021 med vårt förslag.

Sammantaget är Moderaternas skattereform, som beskrivits ovan, en reform som ger fler jobb, mindre krångel, mindre statlig detaljstyrning och byråkrati och ett avskaffande av skatter som ställer till problem för människor och företag.

4.2.2 Återupprätta arbetslinjen i bidragssystemen

I den här budgetmotionen återupprättar Moderaterna arbetslinjen i ersättningssystemen genom tidsgränser och ett bidragstak som gör att det aldrig lönar sig bättre att leva på

bidrag än att ta ett arbete. Vi ställer också krav på att den som invandrat till Sverige gradvis kvalificerar sig till svenska bidragssystem.

A-kassan och bidragssystemen ska motverka långvarigt utanförskap

Ett tufft ekonomiskt läge ställer krav på prioriteringar bland statens utgifter. För Moderaterna är det viktigare med strukturreformer så att fler får jobb än att a-kassan förlängs eller permanentas på de höga nivåer som januaripartierna nu har föreslagit.

A-kassan ska vara skälig. Men Sverige bör inte ha en a-kassa som leder till högre arbetslöshet över tid. Den som under kort tid blir arbetslös ska ha en god trygghet – men det behöver sedan följas av en tydlig avtrappning och tidsgränser för att människor inte ska fastna i utanförskap. Arbetslinjen ska alltid värnas i våra bidrags- och ersättnings-system, samtidigt som systemen måste anpassas efter de förändringar som sker på arbetsmarknaden.

Många arbetstagare har idag inkomstförsäkringar. Detta flyttar en del av kostnaderna från skattebetalarna till fackförbund och a-kassor. Men när staten höjer ersättningarna avsevärt, får skattebetalarna betala en större del av kostnaden för ersättningarna, samtidigt som kostnaderna för fackförbund och a-kassor minskar, givet att inte inkomstförsäkringarna höjs.

Moderaterna säger i den här budgetmotionen nej till regeringens förlängning, och i praktiken permanentning, av de höga nivåerna i a-kassan. Vi föreslår istället att a-kassan under de första 100 dagarna ska vara 910 kronor och därefter 680 kronor per dag. Sammantaget bedöms förslaget ge starkare drivkrafter till arbete jämfört regeringens nivåer.

Vi föreslår också att a-kassan kortas från att omfatta 300 dagar till att omfatta 265 dagar. Erfarenheterna från de tyska reformerna i början av 2000-talet visar på att tidsgränser har en betydande effekt för att bryta ett långvarigt bidragsberoende. Givet de strukturella problem som finns på svensk arbetsmarknad är det av avgörande betydelse att bidragssystemen, efter att ha gett ett gott skydd för den som kortvarigt drabbas av arbetslöshet, är utformade för att motverka långtidsarbetslöshet och långvarig försörjning från bidragssystemen.

Som en uppföljning på tidsgränserna i a-kassan föreslår Moderaterna även en tidsgräns i aktivitetsstödet, vilket är det statliga bidragssystem som följer efter a-kassan. Tidsgränsen infaller efter två år. Resonemanget bygger på samma principer som tidsgränser i a-kassan, det vill säga att tidsgränser i bidragssystemen kraftigt motverkar långvarigt bidragsberoende.

Bidragsreform i flera delar för minskat utanförskap

Arbetslösheten bland utrikes födda har nått rekordnivåer – fler än hälften av alla arbetslösa är nu invandrare. Om utvecklingen inte stoppas riskerar integrationskrisen att bli permanent. Drivkraften att gå från bidrag till jobb måste öka även utanför de statliga bidragssystemen. Därför föreslår Moderaterna en bidragsreform i flera delar för att vända utvecklingen och stoppa bidragsberoendet bland dem som lever på försörjningsstöd eller har invandrat till Sverige.

Skärpta krav på försörjningsstöd

Moderaterna föreslår att socialtjänstlagen skärps så att alla kommuner ställer krav på motprestation, normalt på heltid, för bidrag. Socialtjänstlagen bör också tydligt slå fast

att den som är arbetsför är skyldig att stå till arbetsmarknadens förfogande i hela landet. Om den enskilde utan godtagbart skäl inte deltar i de aktiviteter som krävs ska försörjningsstödet kunna sättas ned. Detsamma gäller om den enskilda inte samarbetar kring kontrollerna av hur försörjningsstödet används. Vi vill också att kommunernas möjlighet att ge ett mer generöst försörjningsstöd än vad som är normen ska begränsas på grund av att det gör arbete mindre lönsamt.

Bidragstak

Det finns tusentals familjer där arbete lönar sig alltför dåligt och nyanlända har särskilt stor risk att fastna i bidragsberoende. En studie från ESO, Finansdepartementet visar att två vuxna med fyra barn till och med kan förlora pengar om en tar ett arbete. Ett bidragstak behövs så att ingen ska förlora på att börja jobba – summan av olika bidrag får aldrig bli högre än 75 procent av lönen från ett arbete. Det skulle stärka drivkrafterna för arbete och integration och minska den ekonomiska belastningen på systemen. För att det ska bli möjligt krävs ett gemensamt utbetalningssystem för offentliga bidrag.

Kvalificering till bidragssystemen

I Sverige finns ett stort antal bosättningsbaserade välfärdsförmåner. Det betyder i praktiken att den som bor här har tillgång till alla förmåner från dag ett. Det är inte rimligt. Den som är ny i vårt land borde i stället kvalificera sig in till den svenska välfärden genom arbete eller genom permanent uppehåll och medborgarskap. Att ha ett arbete ska alltid ge fler förmåner än att inte ha ett arbete.

Nyanlända ska i större grad än i dag successivt arbeta sig in i rätten till olika bidrag och sociala ersättningar. Det skulle stärka drivkrafterna för arbete och integration och minska den ekonomiska belastningen på systemen. Full tillgång till svenska bidrag och förmåner bör man enbart få genom eget arbete eller genom permanent och laglig bosättning i landet. Vuxna utan barn bör enbart ha rätt till etableringsersättning eller försörjningsstöd samt bostadsbidrag innan de kvalificerat sig till fulla bidrag. Nyanlända som inte arbetar eller fått permanent uppehållstillstånd ska bara ha rätt till föräldrapenning upp till barnets ettårsdag.

Det bör även ske en kvalificering in till försörjningsstödet där inriktningen är att den som är nyanländ inte har rätt till fullt försörjningsstöd.

4.2.3 Mer kunskap i skolan, bättre omställning och stärkt forskning

Sverige borde ha världens bästa skola, och på många skolor bedrivs utbildning av lärare i världsklass. Samtidigt finns det betydande skillnader både mellan skolor och mellan klassrum, som gör att alla elever inte får samma möjligheter till en bra utbildning. Moderaterna vill lyfta svensk skola så att varje elev går ut nian med fullständiga betyg.

I dag finns skolor i Sverige där mindre än hälften av eleverna når gymnasiebehörighet. De eleverna riskerar att aldrig slutföra en gymnasieexamen, vilket medför ökad risk att hamna i utanförskap. Därför är en av de viktigaste reformerna för att motverka ett växande utanförskap att höja kunskapsresultaten i svensk skola. När skolan fungerar för alla – i hela Sverige – så stärks sammanhållningen.

Vi kan inte vara nöjda med att Sverige hamnat efter andra länder när det gäller kunskapsnivåerna. Vårt välstånd bygger på vår förmåga att ta vara på den senaste forskningen och omsätta det i nya jobb. Därför behöver svensk utbildningspolitik skärpas. Den ska präglas av höga förväntningar, tydliga krav och fokus på kunskap.

Därför prioriterar Moderaterna reformer som ökar tiden mellan elever och skickliga lärare, såsom exempelvis språkförskola, mer undervisningstid i lågstadiet och lovskola. För oss är det viktigt att reformer av svensk utbildning i första hand utvärderas i förhållande till om de ökar eller minskar elevers kunskapsresultat.

Utökad undervisningstid

Elever i svensk skola har betydligt mindre undervisningstid än elever i andra jämförbara länder. Skolans fokus på viktiga baskunskaper som att läsa, skriva och räkna måste öka. Forskning pekar på att tidiga insatser är avgörande för att fler elever ska nå kunskapsmålen. Därför vill Moderaterna öka undervisningstiden med en timme per dag med start på lågstadiet.

Lovskola är ett sätt att ge elever som behöver det mer undervisningstid. Moderaterna vill utöka satsningen på lovskola och införa en skyldighet för kommunerna att erbjuda lovskola i fyra veckor i årskurs 6 till årskurs 9. Lovskolan ska vara obligatorisk för alla elever som i dessa årskurser inte har tillräckliga betyg för att komma in på gymnasiet. Genom extra stödinsatser som läxhjälp och utökad lovskola kan antalet elever som inte blir behöriga till gymnasiet minskas.

För att ytterligare stärka elevernas lärande vill Moderaterna införa en tioårig grundskola med skolstart i årskurs 1 vid sex års ålder. Detta innebär att dagens förskoleklass görs om till ny årskurs 1 och att lågstadiet blir fyraårigt. De kunskapskrav som finns för lågstadiet i dag ska finnas kvar och förändringen innebär att sexåringarna knyts till grundskolans personal, kompetens, läroplan och resurser. Regeringen bör bereda möjligheten att införa en tioårig grundskola och återkomma till riksdagen med lagförslag.

Högre lön för skickliga lärare och förskollärare

Skickliga lärare ska ha bra betalt, och Sveriges lärare ska känna sig trygga med att de riktade lönehöjningar som görs i dag ska fortsätta att gälla. Samtidigt måste mer göras för att fler av de skickligaste lärarna ska söka sig till de skolor som har de största utmaningarna. För att göra läraryrket mer attraktivt behövs även möjligheter att göra karriär och utvecklas i yrket. För att minska personalomsättningen i förskolan och öka kvaliteten i det pedagogiska arbetet vill Moderaterna att satsningen på karriärtjänster på sikt ska breddas till att också innefatta karriärtjänster för förskollärare.

Underlätta omställning för att motverka digitaliseringens effekter

Den svenska liksom den globala ekonomin förändras nu i snabb takt. Den tidigare långsamma ordnade strukturomvandlingen har förbytts mot extremt högt omvandlingstryck. Förändringar som företagen inte behövt göra på grund av goda tider under högkonjunkturen sker nu i ett rasande tempo. Att den digitala omställningen tar fart samtidigt som lågkonjunkturen förvärras gör att människor riskerar att slås ut från arbetsmarknaden i arbetslöshet om politiken inte underlättar för omställning för att minska digitaliseringens effekter.

Sverige har, som ett teknikmoget och högteknologiskt land, förutsättningar att bli digitaliseringens vinnare. Vår förmåga att kombinera tekniskt kunnande med förståelse för hur människor och system fungerar har legat till grund för otaliga svenska exportframgångar. På den vägen måste vi fortsätta. Samtidigt ställer coronakrisen och låg-

konjunkturen vårt land inför en rad utmaningar när hundratusentals människor har förlorat sina jobb.

Allt som kan digitaliseras kommer att digitaliseras. Det ökar kraven på arbetstagare att rusta sig med nya kunskaper. För att stimulera omställning och kompetensutveckling genom hela arbetslivet behöver staten skapa reella förutsättningar för arbetstagarna att fylla på, byta ut och fördjupa sin kunskap och kompetens. Det räcker inte enbart att fastställa människors rätt till utbildning eller att utöka antalet studieplatser. De människor som är i behov av ny kunskap måste också ha ekonomiska möjligheter att under en kort period vidareutbilda sig.

Ett utbud av kortare arbetsmarknadsrelevanta kurser behöver sättas igång för de redan sysselsatta och människor i risk för att hamna i arbetslöshet. Kursutbudet behöver vara anpassat med både kortare och längre insatser. Flertalet länder har skapat liknande utbildningssystem för att möta den digitala omställningen och Sverige kan inte halka efter.

Bättre möjligheter till omställning genom studier mitt i livet

En person som behöver bygga på sina studier för att antingen kunna ta större ansvar, exempelvis en undersköterska som efter ett antal yrkesår vill vidareutbilda sig till sjuksköterska, eller helt byta spår ska ha förutsättningarna att göra det. Moderaterna föreslår ett omställningspaket för att förbättra möjligheterna att finansiera högre utbildning senare i livet. Paketet innehåller – likt det som presenterats i budgetpropositionen för 2021 – höjda åldersgränser för rätt till studiemedel och studiestartsstöd samt ändrade återbetalningsregler.

Inför omställningsavdrag

För att fler ska ta steget att vidareutbilda sig under sitt arbetsliv och bygga upp kompetens som motsvarar arbetsmarknadens behov vill Moderaterna införa ett omställningsavdrag. Omställningsavdraget ska innebära att människor kan få ett skatteavdrag för sina utbildningskostnader. Avdraget bör utformas för att rikta möjligheten till de som har störst behov av att bygga på sin kompetens och öka sin anställningsbarhet – grupper med låga inkomster eller där sjukskrivningstalen är höga. De utbildningskostnader som ger rätt till avdrag ska avse bristyrken eller liknande vidareutbildning med mycket stor anställningsbarhet såsom exempelvis att ta C- eller D-körkort. På sikt skulle ett sådant avdrag bidra till att ytterligare kompletterande yrkesutbildningar växer fram, vilket i sig vore positivt för kompetensförstärkningen av svensk arbetsmarknad. Avdragets exakta utformning och avgränsning kommer behöva utredas innan det genomförs.

Skattelättnad för företag som köper utbildning till sina anställda

Möjligheterna för arbetsgivarna att investera i sina anställdas utbildning behöver förbättras. Därför vill Moderaterna införa en skattelättnad för företag som köper utbildning till sina anställda så att det blir mindre kostnadskrävande att investera i sina medarbetare. Ett sådant avdrag skulle innebära att arbetsgivaren skulle kunna få tillbaka en del av kostnaden för sina köp av externa kurser, genom att dra av motsvarande belopp från sitt skattekonto. Avdragets exakta utformning och avgränsning kommer behöva utredas innan det genomförs.

Ge högskolan ett omställningsuppdrag

Eftersom fortbildning och kompetensutveckling ofta behöver ske på högskola eller universitet, för den som har en högre utbildning, behöver utbildningarnas längd, studietakt och distributionsform vara anpassade till yrkesverksammas behov. Redan i dag ska högskolan och yrkeshögskolan i sin dimensionering beakta arbetsmarknadens behov, men uppdraget har tolkats alltför snävt. Tillgång till kompetensutveckling under hela arbetslivet är en central fråga och idag finns stora brister.

Högskolan och universiteten bör därför ges ett ytterligare förstärkt uppdrag att tillgodose behovet för yrkesverksamma i sitt utbud. De förändringar som regeringen genomförde med krav från Moderaterna är inte tillräckliga. Yrkeshögskolan är också en viktig del i det livslånga lärandet, som möjliggör både kompetensutveckling och karriärväxling. Även inom yrkeshögskolan behöver tillgängligheten för yrkesverksamma förbättras genom fler fristående kurser samt kurser på deltid och distans. För att underlätta karriärbyten till bristyrken bör det också finnas möjlighet för utbildningsarrangörer att erbjuda preparandutbildningar så att fler kan få behörighet till yrkeshögskolan.

Forskning och innovation

Under hösten kommer regeringens proposition för forskning, innovation och högre utbildning. Vi moderater ställer oss bakom de medel som anslås i budgetpropositionen till forskning och innovation och kommer likt regeringen att redovisa vår politik på området under behandlingen av propositionen. Vi ökar dock redan nu anslagen till forskning och innovation med 250 miljoner kronor med anledning av vår forsknings-satsning på nästa generations kärnkraft.

4.2.4 Bättre integration

Sverige behöver återigen bli ett land där man kan börja med nästan ingenting och ta sig nästan hur långt som helst. Där vad du gör, och vart du är på väg, är viktigare än var du kommer ifrån. Ett ja till att stanna i Sverige ska också betyda ett ja till att kunna komma in i samhället. Så är det inte alltid i dag.

Det behövs en ny integrationspolitik. Med högre ställda krav och förväntningar. Med fokus på språk, jobb och gemensamma värderingar. Verklig integration börjar med svenska språket. Språket ska gå som en röd tråd från nyanländ via nyanställd till ny svensk medborgare. Språket är också ett verktyg för att förstå våra grundläggande värderingar. I Sverige har alla individuella rättigheter. Här råder jämlikhet mellan könen. I Sverige jobbar både män och kvinnor, och man får gifta sig med vem man vill. Här har både killar och tjejer rätt att både bada och spela fotboll. Här har barn egna rättigheter.

En central del i arbetet med att förbättra integrationen är att bryta bidragsberoende. Alltför många som invandrat till Sverige fastnar i dag i bidragsförsörjning. Drivkraften att gå från bidrag till jobb måste öka men det behövs också ytterligare reformer.

Förbättrad etablering

Den som är ny i Sverige behöver gå snabbare från etablering till egen försörjning. Det kräver förändringar av etableringsprogrammet. Det behövs tydligare krav på att lära sig svenska och på att utbilda sig för att möta kraven på svensk arbetsmarknad. Närmare

hälften av alla som är inskrivna i etableringsuppdraget har en förgymnasial utbildning. Vägen till ett jobb kommer därför ofta behöva gå via den kommunala vuxenutbildningen. Inom ramen för migrationsöverenskommelsen 2015 drev Moderaterna på för en utbildningsplikt för vuxna nyanlända med kort utbildning. En form av utbildningsplikt har nu införts. Resultatet är hittills blygsamt. Dessutom är innehållet i utbildningsplikten oklart och behöver förtydligas. Eftersom Arbetsförmedlingen har stora brister och resultaten för nyanländas etablering i Sverige inte är tillfredsställande anser vi att de kommuner som vill bör kunna ta över ansvaret för integrationen och etableringen av nyanlända.

Omfattande språkreform för snabbare integration

För att lösa Sveriges integrationskris behövs tydliga vägar in i det svenska samhället. Då är svenska språket helt avgörande. Moderaterna vill därför genomföra en stor språkreform.

Omfattande forskning visar att språket är en förutsättning för lyckad integration. Det är nyckeln till att förstå varandra, och till att förstå vår kultur och våra värderingar. Språket är centralt för individens möjligheter till demokratisk delaktighet, och för att förstå vilka rättigheter och skyldigheter vi har i Sverige. Det gemensamma språket är grundläggande för sammanhållningen i vårt land.

Moderaterna vill att språket ska gå som en röd tråd, från nyanländ, via nyanställd till ny svensk medborgare. Det ska vara ett krav för permanent uppehållstillstånd och medborgarskap. Därför föreslår Moderaterna i den här budgetmotionen en stor språkreform.

Skärp kraven på sfi

Fler måste klara svenska för invandrare (sfi) för att ta sig vidare till jobb eller utbildning. Moderaterna vill därför ställa högre krav på deltagarna i sfi. Varje person som påbörjar sfi ska få en individuell prestationsplan som uppskattar tiden det kommer att ta att slutföra varje kurs och studieväg. Vid avbrutna studier eller studier som inte fullföljs med godkända resultat ska de ekonomiska ersättningarna reduceras eller stoppas.

Språkkrav för permanent uppehållstillstånd och medborgarskap

Grundläggande kunskaper i svenska har stor betydelse för integrationen. Vill man få permanent uppehållstillstånd och slutligen bli svensk medborgare är det därför rimligt att man också lär sig svenska. Moderaterna vill att godkända grundläggande kunskaper i svenska språket ska vara ett krav för att få såväl permanent uppehållstillstånd som medborgarskap.

Begränsad rätt till betald tolk

I dag är rätten till tolk för den som inte behärskar svenska i princip obegränsad vid kontakter med myndigheter. Det spelar ingen roll hur länge man har varit i Sverige. Tolk tjänster och tolkningens infrastruktur kostar det offentliga ungefär två miljarder kronor årligen. Det här skickar helt fel signaler om det egna ansvaret att lära sig svenska, och värdet av det svenska språket.

Moderaterna föreslår därför att rätten till betald tolk upphör för personer som har permanent uppehållstillstånd. Undantag ska göras vid brottmål eller utlänningsmål i de fall då det står klart att ett tolkbehov föreligger.

Obligatorisk språkförskola

För att nyanlända ska ha samma möjligheter som andra barn att klara skolan är det viktigt att de inte måste börja första klass med att lära sig svenska. Därför föreslår Moderaterna att alla nyanlända barn i förskoleåldern och barn till nyanlända föräldrar ska omfattas av en obligatorisk språkförskola om 15 timmar i veckan från tre års ålder.

Mer svenska för de elever som behöver det

För elever i lågstadiet som inte behärskar svenska språket ska tidig sommarskola och läxhjälp sättas in. Inga barn ska kunna börja i nästa klass utan tillräcklig svenska för att klara av undervisningen.

Men det räcker inte. Nästan fyra av tio elever som läser ”svenska som andraspråk” lämnar nian utan godkänt betyg – samtidigt som 96 procent av eleverna som läser ordinarie svenska klarar godkänt. Målet måste vara att alla elever ska lämna grundskolan med behörighet till gymnasiet. Därför föreslår Moderaterna att ”elevens val” avskaffas i sin nuvarande form och att timmarna fördelas över de ämnen där eleven har störst behov. Sammantaget kommer detta att öka chansen för både barn och vuxna att komma in i samhället, få bra utbildning och bli framgångsrika i Sverige.

Obligatorisk samhällsorientering med fokus på värderingar

Samhällsorientering ska vara obligatorisk från dag ett i Sverige för alla som är asylsökande. Den som inte deltar i de aktiviteter Migrationsverket arrangerar ska inte heller ha rätt till den dagersättning som asylsökande annars får. Moderaterna vill utöka samhällsorienteringen för nyanlända från 60 till 100 timmar och införa en examination, ett samhällstest. Krav på grundläggande samhällskunskaper ska också vara en förutsättning för att få medborgarskap.

Barn måste känna till sina rättigheter för att kunna hävda dem. Därför vill Moderaterna att alla grund- och gymnasieskolor ska ges i uppdrag att genomföra en kortare samhällsorientering – anpassad till elevens ålder. Den bör även innehålla praktisk information om vart man som barn kan vända sig för att ta tillvara sina rättigheter eller få stöd och hjälp. Även personer över 65 år ska omfattas av krav på deltagande i samhällsorientering, såvida det inte är olämpligt med hänsyn till sjukdom och dålig hälsa. De äldre i familjen är ofta värderingsbärare och det är viktigt att information om samhällets rättigheter och skyldigheter även kommer dem till godo.

Motverka hedersförtryck

I Sverige ska ingen ha rätt att hindra någon annan från att gå ut och röra sig fritt, träffa kompisar, besöka ett badhus, jobba eller skaffa sig en utbildning. Men i dag lever många vuxna och barn under hedersrelaterat våld och förtryck. Att blunda för hedersvåld och hedersförtryck är att svika de människor som är utsatta. När värderingarna om jämställdhet och frihet utmanas så måste det motverkas dels genom en livskraftig värderingsdebatt, dels genom konkret politik. Det svenska samhället behöver arbeta mer aktivt med att motarbeta ojämställdhet samt stödja människor och organisationer som verkar för jämställdhet och respekt för individens frihet i alla delar av Sverige. En särskild brottsrubricering för hedersbrott bör införas och moralpoliser, som tvingar kvinnor att följa informella regler i vissa förortsområden, förbjudas. Vidare vill vi

möjliggöra tillträdesförbud för personer som skapar otrygghet och begränsar andra personers rörelsefrihet i hederns namn.

4.2.5 Landsbygdspaket för ökad produktion

För Moderaterna är det självklart att hela landets utvecklingskraft, tillväxtpotential och sysselsättningsmöjligheter ska tas tillvara. Jordbruket, livsmedelsindustrin och skogsindustrin lägger grunden för en livskraftig landsbygd. Vi vill stärka förutsättningarna för företagande, handel och konkurrenskraft så att fler jobb skapas i de gröna näringarna.

Det finns stor potential för jordbruket att öka livsmedelsproduktionen och förädlingsvärdet och stärka exporten. Svenskt jordbruk ligger i framkant när det kommer till djurskydd och miljö- och klimathänsyn. Ju mer som produceras i Sverige, desto bättre. Skogsindustrin är Sveriges enskilt största nettoexportör och bidrar samtidigt till den gröna omställningen av samhället både genom att binda stora mängder kol och genom att fossilbaserade bränslen och produkter byts mot ut mot biobaserade. De svenska lantbrukarna ska behandlas respektfullt, som företagare som förtjänar långsiktiga och rimliga spelregler och konkurrensvillkor.

Moderaterna vill underlätta och stärka konkurrenskraften för svenska lantbrukare genom att minska regelbördan och sänka kostnaderna. Vi satsar 200 miljoner kronor per år 2021–2023 på ett landsbygdspaket för att öka produktionen i både jord- och skogsbruket. Bland annat innebär det förstärkningar av livsmedelsstrategin, nedsättningar av slakteriavgifter – som idag är bland Europas högsta – och mer pengar till länsstyrelserna för att korta handläggningstiderna av miljötillståndsansökningar. Moderaterna anser också att det är statens ansvar att bekosta skyddsjakten av skadegörande djur.

5 Moderaternas plan för att bekämpa kriminaliteten

De kriminella gängen flyttar fram sina positioner – och befäster dem med egna vägspärrar. De så kallade förnedringsrånen fortsätter och blir allt grövre. Om Sverige ska bli ett tryggare land att bo och leva i krävs en politisk mobilisering mot det grova våldet här och nu – med mönsterbrytande åtgärder. Och det kräver en politik som konsekvent stärker polisen genom resurser för att få fler polisanställda – särskilt i yttre tjänst – och goda villkor så att fler väljer att bli poliser och så att de som är poliser i dag stannar kvar i yrket. En stramare rättspolitik krävs med exempelvis dubbla straff för gängkriminella, slopad mängdrabatt och ungdomsrabatt samt en uthållig kamp mot terrorismen. Det i sin tur kräver förstärkningar av hela rättsapparaten. Att lag och ordning upprätthålls är en förutsättning för att samhället ska fungera. I denna budgetmotion tar Moderaterna stora steg för att upprätta trygghet genom en plan för att krossa gängen, fler poliser i yttre tjänst och en förstärkning av hela rättsväsendet.

5.1 Mönsterbrytande åtgärder för att bekämpa gängen

Gängvåldet är ett större hot mot Sverige nu än någonsin tidigare. Bara de senaste fyra åren har fler än 150 personer dödats i över 1 100 skjutningar. Polisen bedömer att det finns 5 000 medlemmar i kriminella nätverk i utsatta områden som är beredda att skjuta andra. Dessutom finns ett 40-tal kriminella klaner varav flera kommit till Sverige enbart i syfte att begå brott. Med sitt våldskapital skapar gängen parallellsamhällen där männi-

skor inte vågar vittna och staten är alltmer frånvarande. Allt yngre barn rekryteras som spejare, hantlangare och ibland till och med mördare – i stället för att gå i skolan. När kriminella sätter upp egna lagar och regler – ja, till och med vägspärrar – och dikterar villkoren i hela områden, då är brottsligheten systemhotande. Moderaterna har hämtat inspiration från vad som fungerat i Danmark och går nu fram med ett samlat program av mönsterbrytande reformer, för att stoppa de kriminella gängen.

Dubbla straff för gängkriminella

Moderaterna vill införa en gängbestämmelse som kan leda till dubbla straff för vissa brott som har ett samband med uppgörelser i kriminella grupperingar. En sådan typ av straffskärpningsgrund finns sedan tidigare i Danmark och tillämpades bland annat i domen efter den uppmärksammade dödsskjutning då svenska gängmedlemmar dömdes till långa fängelsestraff. Exempel på brott som skulle kunna aktualisera tillämpning av gängbestämmelsen är misshandel, rån, olaga hot, olaga frihetsberövande, utpressning, hot och våld mot tjänsteman samt övergrepp i rättssak.

Inför visitationszoner

För att hitta fler illegala vapen bör de brottsbekämpande myndigheterna ha bättre möjligheter att – under en begränsad tid och vid vissa platser – visitera personer i syfte att söka efter just vapen. Moderaterna vill att polisen, efter beslut från åklagare, ska kunna upprätta visitationszoner där de ges utökade befogenheter att söka efter vapen och handgranater på människor och i fordon. Ett beslut om att upprätta en visitationszon får endast fattas när det finns en beaktansvärd risk för att illegala vapen finns i eller kommer transporteras genom ett visst område. Zonerna ska vara tillfälliga och begränsade till ytan. Det ska inte krävas någon konkret misstanke om brott för att kontroll ska kunna ske.

Inför anonyma vittnen

Allvarlig brottslighet är oftast svår att utreda eftersom de som kommit i kontakt med den varken vågar eller vill berätta om vad de sett. Gängen håller delar av Sverige i ett järngrepp, och många vägrar vittna eller ens tala med polisen.

Idag är det i Sverige som huvudregel inte tillåtet med anonyma vittnen i domstol. Däremot är det möjligt att i domstol höra en person som är anställd av polisen eller försvaret under en så kallad kvalificerad skyddsidentitet. Det rör sig då i regel om poliser som bedriver spaning under täcknamn och därför har tilldelats andra personuppgifter. Detta kan i praktiken sägas vara ett undantag från förbudet mot anonymitet. Vi ser dock ett behov av att införa en möjlighet till anonymitet i domstol vid allvarlig brottslighet. Förutom polisspanare är det särskilt den som av en tillfällighet har blivit vittne till något som skulle kunna ha nytta av anonymitet. En sådan möjlighet finns sedan år 2001 i Norge. Därför bör ett system med anonyma vittnen prövas.

Gör det straffbart att vara med i ett kriminellt gäng

Moderaterna föreslår att det införs ett straffrättsligt förbud mot att delta i eller ha samröre med en kriminell organisation. Det skulle leda till att fler gängmedlemmar döms till fängelsestraff och dessutom ge polisen nya möjligheter att agera mot gängen.

Med gäng avses grupperingar som begår allvarliga brott, i första hand grova våldsbrott. Men det kan också handla om annan brottslighet, såsom grova narkotikabrott eller systematiska förmögenhetsbrott. Ett exempel på vad som kan utgöra ett deltagande i ett kriminellt gäng är att upprätta vägspärrar eller anordna möten där olika kriminella gäng deltar. Moderaternas förslag har bland annat tagit fasta på den nya lag som sedan mars i år finns för att stoppa terrorister: förbud mot samröre med en terrororganisation.

Öka avlyssning och övervakning av gängmedlemmar

Moderaterna föreslår att det ska vara möjligt att sätta in hemlig avlyssning, dataavläsning och kameraövervakning, så kallade hemliga tvångsmedel, mot aktiva gängmedlemmar innan de begår brott, för att stoppa dem. En sådan möjlighet finns idag enligt lagen om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott. Den begränsar sig dock i huvudsak till terrorist- och spioneribrott.

Moderaterna vill vidare sänka ribban för när hemliga tvångsmedel ska kunna användas i brottsutredningar, genom att lagen om åtgärder för att utreda vissa samhällsfarliga brott ska omfatta grova brott som begås inom ramen för gängkriminalitet. Utredningslagen ger i dag de brottsbekämpande myndigheterna särskilda möjligheter att använda hemliga tvångsmedel i samband med utredningar som rör annan typ av systemhotande brottslighet.

Dessutom vill Moderaterna sänka kraven för när den så kallade inhämtningslagen får användas. Enligt inhämtningslagen får de brottsbekämpande myndigheterna inhämta uppgifter från teleoperatörer om vilka mobiltelefoner som funnits i ett visst geografiskt område i syfte att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet.

De rättssäkerhetskrav som finns i dagens lagstiftning bör även gälla de nya möjligheter att använda tvångsmedel som Moderaterna nu föreslår. Till exempel ska tillstånd att använda hemliga tvångsmedel normalt prövas av domstol.

Hindra att barn begår grova brott eller fostras in i kriminalitet

Staten måste ta ett större ansvar för att barn som själva utsätter sig för risker genom att begå grova brott eller som fostras in i kriminalitet av sin egen familj omhändertas. Enligt polisen finns idag ett 40-tal släktbaserade kriminella nätverk i Sverige som ägnar sig åt organiserad brottslighet. I dessa nätverk är inte individen viktig – klanen går först. Där fostras barn till att ta över den organiserade brottsligheten och det saknas ambitioner att bli en del av samhället. Det finns också andra sammanhang där barn växer upp i en miljö präglad av grov organiserad brottslighet eller barnet själv återkommande begår grova brott.

Enligt dagens lagstiftning kan ett omhändertagande enligt LVU (lagen om särskilda bestämmelser om vård av unga) vara aktuellt i samtliga dessa fall – när det finns risker för att barnets hälsa och utveckling skadas. Problemet är dock att det sker i för få fall. För att åstadkomma fler omhändertaganden enligt LVU måste staten ta ett större ansvar.

En anledning till att omhändertaganden sker för sällan är kostnaden. Det är i huvudsak statens uppgift att upprätthålla lag och ordning, inte kommunernas, och staten bör därför stå för en större del av notan än idag. Staten måste ställa tydligare krav på att fler barn i riskmiljöer ska omhändertas. Det handlar både om en tydligare styrning och om att, vid behov, ändra i regelverken.

De brottsbekämpande myndigheterna måste användas vid behov. Polisen har ofta god kännedom om vilka barn som växer upp i kriminella miljöer. Därför bör åklagare

kunna ansöka och fatta beslut om omedelbart omhändertagande enligt LVU. Idag har bara socialnämnden behörighet att göra en sådan ansökan.

Myndigheter ska dela all relevant information med polisen

Enligt dagens regler får myndigheter som utgångspunkt inte dela information med polisen, men det finns flera undantag. Dessa regler fungerar dåligt, eftersom det råder stor osäkerhet hos myndigheterna om när och hur undantagen kan tillämpas.

Moderaterna menar att ribban för när information delas mellan myndigheter i brottsbekämpande syfte måste sänkas. Det är också centralt att den ovisshet som följer av dagens komplicerade regelverk undanröjs; oro för att göra fel får inte stoppa myndigheter från att göra allt som är möjligt för att förhindra kriminalitet, i synnerhet gängvåld.

Därför bör det införas en ny huvudregel i offentlighets- och sekretesslagen som innebär att myndigheter får dela uppgifter i sin verksamhet med polisen och andra brottsbekämpande myndigheter om det behövs för att förhindra eller utreda brott som kan leda till fängelse. Sedan får preciserade undantag införas för uppgifter där det intresse som sekretessen ska skydda är så starkt att det överhuvudtaget inte – eller endast under vissa förutsättningar – bör delas med polisen och övriga brottsbekämpande myndigheter. Det ökade informationsutbytet bör kombineras med en utökad tillsyn.

Myndigheter ska jobba axel mot axel för att stoppa gängen

Idag står de brottsbekämpande myndigheterna i många fall alltför ensamma i arbetet mot kriminaliteten. Samverkan förekommer, men mycket mer kan göras. Samhället måste gemensamt vända utvecklingen. Fler myndigheter behöver bidra mer proaktivt till brottsbekämpningen och därigenom stödja polisen och andra brottsbekämpande myndigheters uppdrag.

Moderaterna vill införa ett tydligt krav för samtliga relevanta myndigheter att aktivt vidta åtgärder för att bekämpa brott och motverka missbruk inom respektive myndighets verksamhetsområde. Det bör ske genom tillägg i regleringsbrevens så att det blir tydligt att respektive myndighet ska arbeta med att förebygga och avslöja brott samt aktivt bistå polisen och andra brottsbekämpande myndigheter i deras brottsutredningar. Till exempel bör samtliga myndigheter som betalar ut olika former av bistånd och ersättningar ges ett tydligt uppdrag att motverka bidragsbrott och annat missbruk.

Vidare föreslår Moderaterna att fler myndigheter ska ingå i den myndighetsgemensamma samverkan mot grov organiserad brottslighet. Bland annat bör Arbetsmiljöverket, Bolagsverket, Centrala studiestödsnämnden, Finansinspektionen, Inspektionen för vård och omsorg, Pensionsmyndigheten, Statens institutionsstyrelse, Transportstyrelsen och Länsstyrelsen i Stockholms län ingå i satsningen.

Ytterst är det staten som avgör vad myndigheterna ska arbeta med och som också fördelar medel. I grunden är det vår uppfattning att arbetet mot brottsligheten måste prioriteras från samtliga relevanta håll, givet den utveckling som pågått under längre tid.

Fler gängmedlemmar ska utvisas från Sverige

Varje stat har en rätt att kontrollera personer som inte är svenska medborgare vad gäller inresa, vistelse och utvisning. Av utlänningslagen följer vidare att den som saknar

svenskt medborgarskap och döms för brott får utvisas ur Sverige och förbjudas att återvända hit inom en viss tidsperiod.

Dagens praxis innebär dock att få utländska medborgare utvisas från Sverige, trots att de döms för allvarlig brottslighet. Det gäller bland annat de slags brott som inte sällan begås inom ramen för den organiserade brottsligheten. Av de utländska medborgare som är folkbokförda i Sverige och döms för mord utvisas 43 procent. För rån är motsvarande andel endast 2 procent och för grov misshandel 3 procent. De låga siffrorna beror bland annat på att alltför stor hänsyn tas till personens anknytning till Sverige när frågan om utvisning bedöms. Detta vill Moderaterna ändra på. Den tydliga utgångspunkten måste vara att den som inte är svensk medborgare och döms för ett allvarligt brott ska utvisas från Sverige. Det gäller inte minst brott som begås inom ramen för gängbrottslighet.

Gällande vissa utländska medborgare som kan utgöra ett allvarligt hot mot rikets säkerhet eller som kan förmodas vara terrorister finns dessutom särskilda regler som innebär att utvisning är möjligt utan att de dömts för brott. Istället är det tillräckligt att en utvisning är särskilt påkallad av hänsyn till rikets säkerhet. Detsamma gäller om det kan befaras att utlänningskontrollen kommer att begå terroristbrott, givet hans eller hennes tidigare verksamhet eller övriga omständigheter. Detta regleras i lagen om särskild utlänningskontroll.

Många av de personer som agerar inom ramen för de kriminella gängen är svenska medborgare, även om majoriteten har utländsk bakgrund. Men det finns också de som är utländska medborgare. De kartläggningar och data som finns tillgängliga tyder på att i vart fall en av sju gängkriminella har utländskt medborgarskap.

De utländska medborgare som befinner sig i Sverige och är aktiva i grovt kriminella gäng utgör ett kvalificerat säkerhetshot. Moderaterna vill därför överväga att införa en möjlighet att utvisa utländska medborgare som kan befaras begå eller medverka till brott inom ramen för organiserad brottslighet – oavsett om de dömts för brott eller inte. Lagen om särskild utlänningskontroll bör tjäna som förebild.

”Go for the money” – beslagta egendom från gängkriminella

De kriminella gängen som vuxit fram i Sverige rör sig inte sällan med olika typer av statusmarkörer. Det rör sig om dyra märkeskläder, klockor, smycken och fordon. För att minska drivkrafterna hos gängkriminella att begå brott krävs att rättsväsendet har goda möjligheter att beslagta brottsvinster. Att ta statussymboler från gängkriminella är också en viktig åtgärd för att förhindra att unga rekryteras in i kriminalitet. Ett effektivt regelverk för att beslagta brottsvinster försvårar också hanteringen av svarta och kriminella pengar. Dessutom skickar det en tydlig signal till både brottslingen och omgivningen: Det lönar sig inte att begå brott.

I Sverige kan den som döms för brott tvingas lämna ifrån sig eventuella brottsvinster. Men enligt huvudregeln är det endast möjligt att förverka utbytet av just det aktuella brottet som en person dömts för. Det är vidare upp till åklagaren att bevisa att egendomen härrör från just det brottet.

Moderaterna vill därför att det införs utökade möjligheter att förverka potentiella brottsvinster. Det handlar för det första om att en tydlig förklaringsbörd bör läggas på den enskilde. Den som ägnar sig åt gängkriminalitet och saknar legitima inkomster bör kunna förklara hur han eller hon kommit över dyra tillgångar för att egendomen ska skyddas från förverkande. Motsvarande regler finns exempelvis i Europarådets konven-

tion från 2005 om penningtvätt, efterforskning, beslag och förverkande av vinning av brott och om finansiering av terrorism.

Det handlar för det andra om att förverkande ska kunna beslutas utan samband med en fällande brottmålsdom – vilket endast kan ske i undantagsfall idag. Det skulle möjliggöra en effektivare process där egendom kan tas i beslag i flera fall och snabbare, utan att tumma på rättssäkerheten. Ett liknande system finns redan på Irland och utreds i Norge.

5.2 Fler poliser och ett starkare rättsväsende

Brottslighet drabbar både människors faktiska och upplevda frihet såväl som hela samhällsekonomin. Centralt för att minska brottsligheten är att det finns tillräckligt många poliser och att de kan göra tillräckligt noggranna brottsutredningar så att brott kan klaras upp och sedan beivras. På grund av regeringens alltför sena och otillräckliga satsningar på och styrning av Polismyndigheten är upptäcktsrisken för den som begår brott alldeles för låg i dag. Polisen upplevs som frånvarande i många delar av landet. Otryggheten påverkar människor i vardagen. Utsattheten för brott mot enskild person ökar. Såväl personrån som sexualbrott har ökat kraftigt de senaste åren. En ny och grövre typ av brottslighet utmanar samtidigt svensk polis. Handgranater används i uppgörelser mellan kriminella och enligt rikspolischefen saknar situationen med sprängningar motsvarighet internationellt. Gängens våldskapital bidrar till att skrämna vittnen och våldet drabbar även helt oskyldiga offer. Det grova våldet befinner sig på historiskt höga nivåer. Polistätheten är lägre än för tio år sedan och många poliser lämnar yrket i förtid samtidigt som en stor andel utbildningsplatser vid polisutbildningen står tomma.

På flera håll ser vi hur man inte har resurser att rycka ut vid pågående brottslighet. Polisen behöver bli mer effektiv och koncentrerad kring kärnuppgifterna att ingripa mot, utreda och klara upp fler brott. Ytterst är målet att minska brottsligheten och att öka människors trygghet.

När polisen stärks behöver även övriga delar av rättsväsendet stärkas. Det måste finnas tillräckligt många åklagare och domare för att kunna hantera allt fler och mer komplicerade ärenden, och kapaciteten inom Kriminalvården måste öka väsentligt. I den här budgetmotionen stärks rättsväsendets myndigheter med 2,1 miljarder kronor under nästa år.

5.2.1 Fler poliser genom högre lön och betald polisutbildning

En ökad trygghet kräver inte minst att Sverige får fler synliga poliser i alla delar av landet. Ökningen av antalet poliser under kommande år ska i första hand ske nära medborgarna, på lokalpolisområdesnivå, för att öka polisens synlighet och närvaro i hela landet. I våras gapade fyra av tio platser tomma på polisutbildningen. Att det står hundratals platser tomma när polisutbildningen har byggts ut är inget annat än resurs-slöseri. För att ändra på detta måste polisyrket göras mer attraktivt, exempelvis genom att den trappa för löneökning som lades fast i Moderaternas och Kristdemokraternas budget ligger fast.

Fler poliser i yttre tjänst

Antalet poliser i yttre tjänst har minskat kraftigt under de senaste tio åren. Enligt Polisförbundet fanns år 2010 omkring 10 250 poliser i yttre tjänst. Idag arbetar endast drygt 7 000 poliser i yttre tjänst. Fler poliser i yttre tjänst gör skillnad. Den polisiära närvaron i lokalsamhället är avgörande för att snabbt kunna ingripa mot brott men också för det trygghetsskapande arbetet. Vi vill ge Polismyndigheten i uppdrag att säkerställa att fler poliser kommer ut i yttre tjänst och se över hur befintliga poliser kan omfördelas i syfte att öka antalet poliser i yttre tjänst. En sådan omfördelning ska ske utan att påverka polisens kapacitet att utreda grova våldsbrott.

Moderaterna anslår därför 100 miljoner kronor för år 2021 till polisen för att omfördela befintliga poliser till arbete i yttre tjänst. Detta är ett viktigt steg för att på kort sikt stärka den polisiära närvaron på de platser där behoven är som störst.

Återrekrytering av poliser

Arbetet med att anställa fler civila utredare måste intensifieras. Vi vill också se en särskild satsning för att rekrytera administrativt stöd till utredningsverksamheten för att bistå poliser med enklare men tidskrävande sysslor, såsom förhørsutskrifter. En särskild satsning bör också göras för att återanställa pensionerade poliser och poliser som lämnat yrket. Det är ett snabbt och effektivt sätt att öka antalet erfarna poliser, fram till dess att nya poliser har utbildats och kommit på plats.

Betald polisutbildning

Att enbart utöka antalet utbildningsplatser räcker samtidigt inte för att klara av målet att få 10 000 fler polisanställda. Fler åtgärder behövs för att göra det mer attraktivt att arbeta som polis i Sverige. Moderaterna vill därför att den som går polisutbildningen ska få sina studielån från utbildningstiden avskrivna. Därigenom blir utbildningen betald av staten, vilket gör det mer lönsamt att utbilda sig till och arbeta som polis. Under de första fem åren som polis skrivs en femtedel av studielånet av varje år. Efter fem år är hela lånet avskrivet. Väljer man att sluta under de fem åren behöver man inte betala tillbaka de redan avskrivna delarna av lånet. Den här utformningen ger incitament att både utbilda sig till och arbeta som polis.

Statliga ordningsvakter – för ökad trygghet

Moderaterna är fast övertygade om att det är polisen som ska ha huvudansvaret för den inre tryggheten i Sverige. Det handlar om att upprätthålla lag och ordning samt förebygga och utreda brott. Därför är vi angelägna om att antalet poliser ska öka. Samhället kan dock inte fortsätta blunda för de akuta trygghetsproblem som dagens polisbrist för med sig.

Fram till dess att polisen nått sin fulla kapacitet bör därför ordningsvakter kunna användas för att bidra mer än i dag till polisens arbete. Redan i nuläget avlastas polisen av ordningsvakter som hjälper till att upprätthålla allmän ordning på utvalda platser. Polismyndigheten identifierar själv att ordningsvakter kan användas i större utsträckning för att komplettera polisens trygghetsskapande arbete.

Ordningvakterna kan användas av polisen som en brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärd på platser där polisiär eller samhällelig närvaro behövs och som är särskilt prioriterade.

Moderaterna vill även att lagstiftningen ändras så att polisen får möjlighet att låta ordningsvakter upprätthålla allmän ordning i större geografiska områden och använda ordningsvakter för uppgifter som avlastar polisen – t.ex. transporter och omhändertagande av berusade personer.

5.2.2 Stärk hela rättsväsendet

När polisen stärks med syftet att lagföra fler är det viktigt att övriga delar av rättsväsendet hänger med. Moderaternas skärpta rättspolitik innebär att kapaciteten inom Kriminalvården måste öka väsentligt och att tillräcklig bemanning måste säkerställas inom Åklagarmyndigheten och domstolarna.

Fler åklagare – i stället för färre

Antalet åklagare måste bli fler. Många brott kräver alltmer komplicerade och tidskrävande utredningar. Det är av stor betydelse att Åklagarmyndigheten, inte minst på grund av utbildningstiden för åklagare, får långsiktiga förutsättningar att anställa fler medarbetare. Görs inte detta riskeras den långsiktiga kompetensuppbyggnaden inom myndigheten, och åklagarna kan bli en flaskhals i rättsväsendet. Dessvärre valde regeringen och stödpartierna att inte ge Åklagarmyndigheten tillräckligt med pengar i deras budget för nästa år.

Utbyggnaden av Åklagarmyndigheten behöver gå i takt med polisens utökning. Moderaterna föreslår att denna utbyggnad sker i två steg. För det första föreslår Moderaterna att resurserna till Åklagarmyndigheten utökas för att nå 1 050 åklagare till år 2022, vilket är i linje med den utbyggnad som Åklagarmyndigheten själva efterlyst. För det andra kommer Moderaterna att återkomma med ett långsiktigt mål för utbyggnaden av antalet åklagare som går hand i hand med expansionen av Polismyndigheten.

Stärk Sveriges Domstolar

Domstolarna behöver stärkas väsentligt. Ärendemängden i domstolarna har ökat och förväntas öka under de kommande åren. Måltillströmningen förväntas stiga ytterligare framöver. Utöver ett större ärendeflöde kräver också brottslighetens allt grövre art förstärkta resurser, samtidigt som hög säkerhet behövs i domstolarna. Vidare är det helt centralt att domstolarna är tillräckligt resurssatta för att kunna bedriva sitt arbete på ett både rättssäkert och effektivt sätt. Sveriges Domstolar menar att utan extra resurser kommer verksamheten behöva genomföra särskilda besparingar. Bemanningen på domstolarna kommer att behöva minska, vilket medför en lägre produktionskapacitet. Antalet anställda notarier och utbildningsplatser för fiskaler kommer att minska. En minskad bemanning på domstolarna samtidigt som måltillströmningen är hög leder även till en försämrad arbetsmiljö för den kvarvarande personalen. Bemanningsläget bidrar till långa väntetider som påverkar effektiviteten i den dömande verksamheten och förtroendet för rättssystemet. Det kan på sikt medföra stora negativa konsekvenser för rättssäkerheten, samhällsekonomin och den enskilde medborgaren.

Ökad kapacitet inom Kriminalvården

Moderaterna vill öka Kriminalvårdens kapacitet och att det brottsförebyggande arbetet intensifieras. Enligt den senaste statistiken så har antalet platser på svenska fängelser

minskat markant jämfört med läget för 10 år sedan. Samtidigt har den grova brottsligheten eskalerat. Det är därför det är fullt på fängelserna. Det är uppenbart att det behövs fler platser i häkten och på anstalter. Det behövs också en kapacitetsgenomlysning av Kriminalvården för att ta fram en konkret och långsiktig plan för Kriminalvårdens expansion och framtida fängelseetableringar.

Redan här och nu kan dock mycket göras för att förbättra situationen. Det handlar om att korta tiden mellan dom och verkställighet, att häktade ska kunna påbörja verkställigheten tidigare i domstolsprocessen, att bättre utnyttja befintlig kapacitet genom dubbelbeläggning på fängelserna men även att betydligt fler utländska medborgare avtjänar sina straff i sina hemländer.

De kriminalpolitiska skärpningar som Moderaterna föreslår, bland annat sänkt gräns för obligatorisk häktning, avsevärt skärpta straff för gängkriminalitet och slopad mängd-rabatt, kommer ytterligare att leda till ett ökat tryck på Kriminalvården och ökad beläggning vid både häkten och anstalter. Därutöver kommer myndigheten långsiktigt att behöva tillföras resurser för att säkerställa en säker och effektiv verkställighet av utdömda påföljder med såväl fler häktes- och anstaltsplatser som bättre innehåll i verkställigheten. Åtgärder behöver vidtas för att förkorta tiden mellan lagakraftvunnen dom och verkställighet och för att säkerställa att permissioner kan genomföras utan ytterligare avvikelser och rymningar. Ett sätt att öka säkerheten vid permissioner är genom en ökad användning av elektronisk övervakning.

Moderaterna vill även starkare fokusera på de unga personer som rekryteras och används av de kriminella gängerna. Socialtjänsten och kommunen har inte rätt verktyg att hantera dessa personer. Staten bör ta ett större ansvar för denna grupp av ungdomar. Moderaterna vill därför inrätta en ny enhet för unga hos Kriminalvården för unga mellan 15 och 18 år som gjort sig skyldiga till grova brott. Syftet är inte främst att straffa utan att använda åtgärder som har bättre förutsättningar att lyckas där Kriminalvården har särskild kompetens. Det innebär samtidigt att socialtjänsten i utsatta områden får mer tid att fokusera på barn och ungdomar som befinner sig på glid och är i riskzonen för grövre kriminalitet.

Krafttag mot terrorism

Säkerhetspolisens förmåga att förebygga, förhindra och upptäcka terroristbrottslighet ska stärkas. Genom ökade resurser får Säkerhetspolisen bättre möjligheter att öka bemanningen och i högre grad följa de hotaktörer som bedöms vilja skada vårt samhälle.

Sverige får aldrig bli en fristad för människor som har begått krigsbrott och terroristbrott i utlandet. Utöver att IS-återvändare kan utredas för terroristbrottslighet pekar bland annat Säkerhetspolisen på att det också finns de som kan misstänkas ha gjort sig skyldiga till krigsbrott i exempelvis Syrien och Irak. Utredningarna om denna typ av brott är ofta både komplicerade och tidskrävande. Sådana brott utreds av Polismyndigheten.

Fler uppklarade brott och ökat stöd till brottsoffer

Efterfrågan på forensiska analyser har ökat kontinuerligt de senaste åren. Det är helt avgörande att verksamheten vid Nationellt forensiskt centrum (NFC) har tillräcklig kapacitet och inte blir en flaskhals i brottsutredningarna. Teknisk bevisning blir allt viktigare i komplicerade brottmål – inte minst när få vittnen vågar träda fram. Därför är

det centralt att verksamheten vid NFC bedrivs på ett rättssäkert, professionellt och effektivt sätt. Moderaterna föreslår därför en förstärkning och utbyggnad av NFC för att påtagligt öka förmågan och kapaciteten.

Vi vill se mer kameraövervakning runt om i landet. Kameraövervakning är ett av polisens viktigaste verktyg för att klara upp brott. Moderaterna anser att alla utsatta områden bör utrustas med övervakningskameror. Även i övrigt ska polisen ha goda förutsättningar att sätta upp övervakningskameror där de anser det behövt. Sammantaget tillförs resurser för att ge polisen utrymme för att kunna sätta upp fyra gånger så många kameror som finns uppe i dag.

Samtidigt behöver brottsofferperspektivet stärkas i svenskt rättsväsende. Den person som har utsatts för ett brott ska alltid kunna räkna med stöd. Den kränkning som brottsoffret lidit efter att ha utsatts för brott bör i skadeståndshänseende värderas högre för att stå i bättre överensstämmelse med de etiska och sociala värderingar som är rådande i dag. Nivån på kränkingsersättningen till brottsoffer bör fördubblas. En sådan förändring skulle på ett tydligare sätt markera att det som brottsoffret utsatts för utgör en överträdelse av dennes rätt till sin person och integritet.

5.2.3 Åtgärds paket för att stoppa ungdomskriminalitet

Den grova kriminaliteten bland unga kräver tydligare och snabbare reaktioner från samhällets sida. Socialtjänsten, polisen och andra myndigheter måste samverka för att brottsförebyggande åtgärder sätts in tidigt när unga begår brott. De unga som återkommande begår allvarliga brott måste bort från våra gator. Moderaterna föreslår därför ett omfattande åtgärds paket för att komma tillrätta med ungdomskriminaliteten.

Socialtjänsten ska lägga mer kraft på förebyggande arbete

Det förebyggande arbetet är avgörande för att tidigt kunna fånga upp barn och unga som riskerar att fara illa eller dras in i kriminella kretsar. Det handlar om fältarbete i skolan, på fritidsgården och i bostadsområdet. Detta arbete måste prioriteras i socialtjänstens verksamhet. För att kommunerna ska göra det till en integrerad och naturlig del av verksamheten föreslår Moderaterna att socialtjänstens brottsförebyggande uppdrag ska förtydligas i socialtjänstlagen. Vi vill också att Forte (Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd) får i uppdrag att genomföra en nationell kartläggning av socialtjänstens förebyggande arbete.

Som ett led i ett bättre förebyggande arbete – och för att sprida kunskap om forskning och beprövade metoder – bör även ett nationellt kunskapscentrum inrättas, som fokuserar på förebyggande arbete inom den sociala barn- och ungdomsvården. Detta centrum ska tjäna som ett stöd till i första hand kommunerna i arbetet med unga i riskzonen.

Nationellt no entry-program för unga personer som är i riskzonen

Som ett led i det förebyggande arbetet bör kunskapscentrumet ta fram ett nationellt no entry-program. Moderaterna har tidigare föreslagit att ett exitprogram för gängkriminella bör införas. Lika viktigt är att fånga upp ungdomar i riskzonen och förhindra att de blir gängkriminella. No entry-programmet bör samla föräldrar, övriga betydelsefulla vuxna i den unges närhet, skolan och samtliga relevanta myndigheter i syfte att gemensamt arbeta för att stoppa en påbörjad kriminell karriär.

Undanröj sekretesshinder mellan polis och socialtjänst

För att kunna förhindra ungdomsbrottslighet är det nödvändigt att det finns ett fungerande samarbete mellan myndigheterna. För detta krävs att socialtjänst och polis kan dela nödvändig information med varandra. Genom en ändring i lagstiftningen 2013 skapades bättre förutsättningar för socialtjänsten att lämna uppgifter till polisen som rör en person under 21 år. Polisen vittnar dock allttjämt om hur sekretessreglerna begränsar dem i arbetet.

Moderaterna föreslår därför att sekretesslagstiftningen ändras. Huvudregeln bör – i enlighet med vårt förslag i avsnittet om mönsterbrytande åtgärder mot gängkriminaliteten – vara att all relevant information ska kunna delas med polisen när syftet är att förebygga eller utreda ungdomsbrottslighet.

Fler brottsaktiva unga måste omhändertas med stöd av LVU

Unga som misstänks för allvarliga brott måste i större utsträckning bli föremål för omedelbara omhändertaganden enligt LVU. Det handlar exempelvis om unga personer som rånar. Ett omhändertagande enligt LVU är inte lika ingripande som häktning, och därför bör det alltid väljas i fall där den unge inte behöver ha särskilda restriktioner för att exempelvis avhållas från att störa en pågående brottsutredning. För att åstadkomma fler omhändertaganden enligt LVU behöver lagen ses över. Vidare bör staten ta en större del av ansvaret för lagens tillämpning, som i dag vilar på kommunerna.

Lokalpolisen har ofta god kännedom om vilka unga personer som befinner sig i kriminella miljöer. För att stärka de brottsbekämpande myndigheternas möjligheter att agera mot dessa barn och ungdomar vill Moderaterna att Åklagarmyndigheten ska kunna ansöka om omhändertagande enligt LVU. I dag har endast socialnämnden behörighet att göra det. Vidare bör åklagare ha behörighet att fatta beslut om omedelbart omhändertagande enligt LVU om det föranleds av grov brottslig verksamhet.

Ett omhändertagande enligt LVU bör också kunna anpassas på ett mer ändamålsenligt sätt än vad som är möjligt i dag. Till exempel bör det skapas nya möjligheter att med stöd av LVU förordna om utgångsförbud under kvällar och helger eller att röra sig på vissa platser – och att det ska kunna kombineras med övervakning med fotboja.

En ny huvudregel: förbud mot LVU i egna hemmet

I dag är det möjligt med vård enligt LVU i hemmet efter medgivande av socialnämnden, men granskningar visar att det i många fall fungerar dåligt. Moderaterna vill därför att regelverket förtydligas i syfte att kraftigt begränsa möjligheterna till LVU i hemmet. Denna placeringsform ska enbart kunna användas i undantagsfall och i slutskedet av en längre vårdperiod som skett med stöd av LVU. I de fall då det exempelvis föreligger en risk att den unge begår brott ska LVU i hemmet vara uteslutet.

Staten ska bära en del av kostnaderna för LVU

En anledning till att LVU används för sällan är de kostnader som ett omhändertagande innebär för kommunen. För att möjliggöra fler omhändertaganden enligt LVU bör staten ersätta kommunernas kostnader för omhändertaganden som sker på grund av brottslig verksamhet. Det är i huvudsak statens uppgift att upprätthålla lag och ordning.

Staten bör ta över ansvaret för unga som är grovt kriminella

För ungdomar som kommit förhållandevis långt in i ett kriminellt beteende, eller redan befinner sig i en miljö och i ett umgänge där grova brott begås, krävs kraftfulla åtgärder för att bryta den brottsliga banan. Moderaterna vill att en ny enhet för unga inrättas inom Kriminalvården. Enheten ska hantera barn och unga mellan 15 och 18 år som begått allvarliga våldsbrott eller andra grova brott. Denna enhet ska bland annat ansvara för vissa ungdomspåföljder, till exempel ungdomsvård och ungdomstjänst då den dömda begått allvarliga brott, återfallit i brott eller begått brotten som ett led i en brottslighet som utövas i organiserad form. Unga som begått allvarliga brott blir därmed statens snarare än kommunernas ansvar. På så sätt kan grovt kriminella unga i högre grad bemötas med de rehabiliteringsåtgärder som används för kriminella generellt. Syftet är inte främst att straffa, utan att använda åtgärder som har bättre förutsättningar att lyckas än traditionell socialtjänst. Det innebär också att socialtjänsten i utsatta områden avlastas och får bättre möjligheter att fokusera på barn och ungdomar som befinner sig i riskzonen för att hamna i kriminalitet eller i andra sociala problem.

Sänkt gräns för häktning av unga och fler särskilda ungdomshäkten

Redan i dag finns en möjlighet att häkta ungdomar mellan 15 och 18 år som misstänks för allvarliga brott. Den möjligheten används dock relativt sällan, bland annat med hänsyn till den påfrestning en häktning innebär för en ung person. Det kan dock finnas starka skäl för att i större utsträckning häkta unga personer som begått grova brott. Det gäller särskilt om personen sannolikt kommer fortsätta att begå brott om han eller hon släpps på fri fot eller kan försvåra en pågående brottsutredning genom att exempelvis försöka påverka vittnen.

Situationen för unga i häkte behöver samtidigt ses över och förbättras. Fler särskilda ungdomshäkten bör inrättas som anpassas efter ungas behov och förutsättningar. Insatserna för att få unga personer som sitter i häkte att studera bör förstärkas.

Skärp straffen för rån och ta bort ungdomsrabatten för personer över 18 år

Idag är det lägsta straffet för rån ett års fängelse. Moderaterna vill höja det till lägst ett år och sex månader. Samtidigt särbehandlas unga vuxna i åldern 18–21 år straffrättsligt genom en straffrabatt. Vi menar att den som är vuxen och begår ett brott också ska behandlas som vuxen av rättsväsendet. Därför bör den generella straffrabatten för unga vuxna i åldern 18–21 år tas bort helt.

Sänkt straffmyndighetsålder

I dag är straffmyndighetsåldern i Sverige 15 år. Samtidigt ser vi en utveckling av ungdomsbrottsligheten där antalet unga under 15 år som misstänks för våldsbrott har ökat med 40 procent sedan 2015. I dessa fall innebär straffmyndighetsåldern att unga under 15 år som begår grova brott inte kan dömas till någon påföljd och att konsekvenserna många gånger uteblir. Ofta får de unga bo kvar hemma och fortsätta gå i skolan. Det kan också leda till att brottsoffret tvingas möta sin förövare varje dag. Straffmyndighetsåldern utnyttjas också av kriminella gäng som rekryterar allt yngre barn och ungdomar, till exempel för försäljning av narkotika, hantering av vapen eller på andra sätt bidra till den kriminella verksamheten. I vissa fall rör det sig om barn som är så unga som 10–12 år. De får tidigt in en fot i den kriminella världen och gäng-

kriminella högre upp i hierarkin blir deras förebilder. En sänkt straffmyndighetsålder skulle bland annat kunna göra det svårare att rekrytera unga till organiserad brottslighet. Mot denna bakgrund vill Moderaterna utreda om det finns anledning att ändra den nuvarande straffmyndighetsåldern.

6 Valuta för skattepengarna

Medborgarna ska i alla lägen kunna veta att deras skattepengar används på ett effektivt sätt och prioriteras till de områden där resurserna gör mest nytta. Att ge valuta för skattepengarna handlar både om att det offentliga ska leva upp till de förväntningar vi har rätt att ställa och om att utgifterna – och i förlängningen skatterna – inte blir för höga.

6.1 Ett rättvist skattesystem

Skattesystemet behöver uppfattas som rättvist och legitimt och vara enkelt att förstå för att människor och företag ska uppmuntras att följa det. Det ska vara lätt att göra rätt. Januaripartierna har dock genomfört skattehöjningar med mycket små effekter på miljön, men som desto mer krånglar till och fördyrar vardagen för både företagare och konsumenter.

Plastpåseskatten har inneburit en kraftig fördyring av kostnaden för vissa plastpåsar. Det har inneburit en betydande minskning av användningen av de plastpåsar som beskattas. Därmed ger skatten mycket mindre intäkter än vad som förutsågs, medan miljöeffekten är försumbar eller negativ – detta eftersom försäljningen av avfallspåsar på rulle, som inte beskattas och som är sämre för miljön, har ökat med 60 procent. Innovations- och kemiföretagen anser att skatten leder till minskad återvinning av plast, ökad användning av förpackningar, ökad resursförbrukning och ökade koldioxidutsläpp. Konjunkturinstitutet anser samma sak. I den här budgetmotionen tar Moderaterna bort plastpåseskatten.

Många föräldrar sparar i månader för att kunna köpa kläder till sina barn. Regeringen höjer nu skatten på kläder och skor med 40 kronor per kilo – för funktionskläder gäller det dubbla. Liksom plastpåseskatten är detta ett exempel på ineffektiv symbolpolitik som slår mot vanligt folk och mot handlare som redan har en tuff situation med anledning av coronakrisen. Moderaterna avvisar regeringens förslag om att det ska införas en särskild skatt på försäljning av kläder och skor.

Alla delar ambitionen att minska utsläppen från fossila bränslen. Men det får inte göras så att stad ställs mot land. Vissa tar tunnelbanan till jobbet. Andra tar bilen. Om Sverige ska hålla ihop måste dock alla ha råd att transportera sig. Den socialdemokratiska regeringen har under de senaste åren lämpat över en orimligt stor del av bördan på människor som bor utanför storstäderna.

För oss moderater är det självklart att man måste kunna bo och jobba i hela Sverige. Då kan inte politiken göra det svårt och dyrt att bo utanför tunnelbanenätet och storstädernas kollektivtrafik. Den gröna omställningen kräver en effektiv miljö- och klimatpolitik som tar sig an de verkligt stora frågorna. Men omställningen behöver också folklig förankring för att bli trovärdig och respekterad. I den här budgetmotionen föreslår Moderaterna sänkt skatt på bensin och diesel med 1 kr/liter.

Bonus–malus-systemet för bilar har fått kritik av såväl Riksrevisionen som Konjunkturinstitutet för att vara ett dyrt styrmedel som inte direkt styr mot minskade utsläpp från bilar. Moderaterna vill ersätta bonus–malus-systemet med ett mer effektivt styrmedel för att minska utsläppen från bilar och i den här budgeten avvisar vi regeringens förslag om skärpt bonus–malus. Vi avvisar också regeringens förslag om att försämra bilförmånen.

6.2 Prioritera bland statens utgifter – minska biståndet

Samtidigt som Sverige har att hantera en systemhotande gängbrottslighet är behoven i välfärden mycket stora de kommande åren. Det kommer att kräva prioriteringar bland statens övriga utgifter. Då kan inte biståndet tillåtas växa som det gjort hittills. På 20 år har biståndet tredubblats. Enprocentmålet gör att biståndet kommer att fortsätta att växa utan att utgifterna vägs mot andra behov. Moderaterna anser därför att enprocentmålet har nått vägs ände. I stället vill Moderaterna att riksdagen vart fjärde år slår fast en fyraårig biståndsram. Detta liknar den ordning som gäller andra politikområden med långsiktiga planeringshorisonter som infrastruktur, forskning och försvar. Hur Moderaterna vill reformera svenskt bistånd till andra länder beskrivs mer utförligt i kapitel 10.2. För perioden 2021–2024 bör biståndsramen uppgå till uppemot 160 miljarder kronor, eller i genomsnitt cirka 40 miljarder kronor per år. Det innebär en besparing på knappt 16 miljarder kronor under 2021.

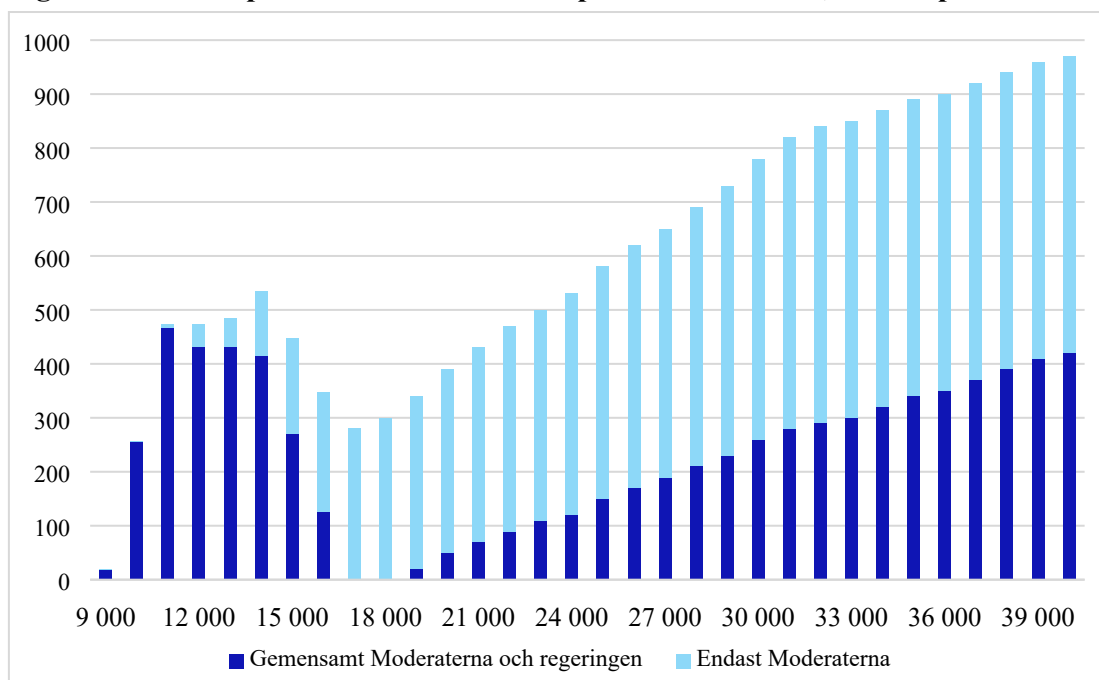
6.3 Sänkt skatt på pension

Den som ett helt arbetsliv varit med och byggt Sverige måste känna att det lönat sig – att pensionen räcker till. En starkare ekonomi och fler i arbete skapar förutsättningar för en positiv utveckling av pensionerna. Inget är viktigare för en högre pension än att sysselsättningen och antalet arbetade timmar utvecklas väl samt att reallönerna ökar, eftersom pensionerna bygger på hur ekonomin utvecklas.

Det finns ett stort värde i att ge landets pensionärer större ekonomiska marginaler. Många pensionärer får i dag inte ekonomin att gå ihop. Det är bra att det finns en politisk överenskommelse om att förstärka grundskyddet i pensionssystemet, men mer måste göras för att stärka pensionärernas ekonomi. Sänkt skatt på pension är en viktig del i detta.

Därför vill Moderaterna stärka pensionärernas ekonomi. Moderaternas skattesänkning är fyra gånger så stor som regeringens skattesänkning, nära 10 miljarder kronor. Det möjliggör skattesänkningar även för lägre pensioner, samt att vi till skillnad från regeringen tar bort skillnaden i beskattning mellan lön och pension 2021. Pensionsgruppen har dessutom enats om ett pensionstillägg för de med allmän pension på mellan 9 000 kronor och 17 000 kronor per månad. För att förbättra de ekonomiska förutsättningarna för pensionärer sänker Moderaterna i denna budgetmotion skatten för alla pensionärer i samma omfattning som vi sänker skatten på arbetsinkomster. Detta innebär att den som har en pension på 20 000 kronor i månaden får en skattesänkning på 400 kronor per månad. Till detta kan pensionstillägget tillkomma för den med en allmän pension mellan 9 000 och 17 000 kr och en tjänstepension som gör att den totala pensionsinkomsten blir 20 000. Den med en pension på 30 000 kr får en skattesänkning på nära 800 kronor per månad. Se figur 15 för en sammanställning av de olika delarna.

Figur 15 Ökad disponibelinkomst vid olika pensionsinkomster, kronor per månad

Källa: Budgetpropositionen för 2021, riksdagens utredningstjänst och egna beräkningar.

Not: För de med tjänstepension ges pensionstillägget även till de med högre pension. Diagrammet ovan visar därför minsta möjliga standardökning. Regeringens föreslagna förvärvsavdrag ger som mest 125 kr per månad (vid ca 20 000 kr/månad), även för pensionärer. Exakt utformning saknas och effekterna av avskaffandet av avdraget har därför inte inkluderats i diagrammet.

7 En trygg sjukvård och omsorg i hela Sverige

En förutsättning för ett legitimt och fungerande samhällskontrakt är att alla som betalar in skatt också får valuta för sina inbetalade skattepengar – i form av en fungerande välfärd som man kan känna sig trygg med oavsett var i landet man bor. Sjukvården ska inte bara vara i världsklass. Den måste också vara tillgänglig när man blir sjuk. Det finns mycket inom svensk hälso- och sjukvård som fungerar väl. Varje dag gör vårdens medarbetare ovärderliga insatser och vårdens medicinska kvalitet är i världsklass. Avancerade och kraftfulla läkemedel tas fram genom svensk forskning och innovation. Samtidigt finns det omfattande och allvarliga problem. Vårdköerna har fördubblats sedan hösten 2014. Vårdens kvalitet varierar. Kompetensbristen är fortsatt stor. Många vårdanställda vittnar om pressade arbetsvillkor. På längre sikt står vården inför nya utmaningar. Både andelen äldre och andelen yngre i Sverige ökar. Eftersom det redan råder brist på personal i välfärden kan inte hela behovet lösas med ökade resurser. Det finns också stora möjligheter till effektiviseringar, inte minst genom ny teknik och digitalisering. Mer resurser kommer ändå krävas till sjukvård och omsorg. Därför behövs generella förstärkningar av välfärden i både kommuner och regioner.

Sjukvård ska ges i rätt tid och på rätt plats och hålla hög kvalitet. Alla har rätt till likvärdig vård, oavsett var i landet man bor. Patienten och patientsäkerheten ska sättas främst. Kontinuiteten i kontakter mellan patient och vårdens medarbetare måste bli bättre. Hälso- och sjukvården behöver en mångfald av utförare som kan bidra till att

stärka kvalitet och utveckling av olika vårdverksamheter. Alla ska kunna välja vård utifrån sina individuella förutsättningar och behov. Rätten att själv få välja var och hur man tar del av vård och omsorg är en viktig del i att kunna utforma sitt eget liv och sin egen tillvaro. Välfärden finns till för medborgarna och medborgarna har rätt att påverka dess utformning. Därför måste möjligheten att välja, och välja bort, värnas.

7.1 Betala av vårdskulden

Svensk hälso- och sjukvård ställde snabbt och framgångsrikt om för att möta det ökande behovet av intensivvårdsplatser i samband med covid-19-pandemin. Samtidigt har den vård som inte varit akut fått stå tillbaka. Det innebär att den stora vårdskuld som fanns redan innan pandemin nu vuxit sig ännu större. Det drabbar människor som behöver allt ifrån behandling mot cancer eller diabetes till dem som behöver byta ut sin höftled.

Hittills har ungefär mellan 85 000 och 100 000 operationer skjutits upp under pandemin. Det gör att fler än 185 000 svenskar nu väntar i snabbt växande vårdköer för att få sin operation eller annan behandling utförd. Svensk hälso- och sjukvårds förmåga att uppfylla den lagstadgade vårdgarantin har försämrats kraftigt sedan år 2014. Vårdköerna har mer än fördubblats. I oktober 2014 erhöll 86 procent av patienterna sin operation eller annan behandling inom den lagstadgade vårdgarantins tidsgränser. Motsvarande siffra i oktober 2019 var 73 procent. Läget är nu riktigt allvarligt. I juli 2020 fick 44 procent av patienterna sin operation eller annan behandling i tid, att jämföra med juli 2014 då 80 procent av patienterna fick sin vård i tid. Vårdskulden växer månad för månad.

Sverige ska inte vara ett kösamhälle. Ingen ska behöva vänta på vård i onödan. Den enskilde ska ha möjlighet att påverka sitt liv, ha valmöjligheter, ha tillgång till information och vara involverad i sin vård och omsorg. Det innebär också att hälso- och sjukvården ska vara organiserad så att människor inte faller mellan stolar eller far illa på grund av byråkrati och administration. Vård ska ges efter behov. Störst behov först.

7.1.1 Patienter ska få vård i tid

Det behövs en nationell gemensam samling kring målet att ta bort vårdskulden så att alla patienter kan få vård inom lagstadgad tid. Moderaterna vill i ett första steg se ett tidsbegränsat projekt, präglad av samma samarbetsanda som under den mest akuta fasen av covid-19-pandemin. Arbetet ska ske strukturerat, metodiskt och systematiskt och alla aktörer, såväl privata som offentliga, ska tillåtas att vara med att bidra.

Vi föreslår att regeringen tar initiativ till en överenskommelse med Sveriges Kommuner och Regioner med avsikten att utforma ett gemensamt förfrågningsunderlag till ett anbudsförfarande för att ta bort vårdskulden som ska gälla för alla regioner. Inriktningen bör vara att använda befintlig struktur och organisering kring Sveriges Kommuner och Regioners gemensamma inköpscentral.

Bredda och utveckla "kömiljarden"

Redan innan covid-19-pandemin tvingade vården att ställa om sin verksamhet var vårdköerna långa och växande. Så förutom nödvändiga åtgärder i syfte att minska den nu akuta vårdskulden krävs ett fortsatt metodiskt arbete med att ytterligare utveckla kömiljarderna. Vårdgarantin som kömiljarderna ska bidra till att uppfylla ska vara bredare än tidigare och även innehålla exempelvis återbesök och rehabilitering.

Moderaterna vill förstärka kömiljarden genom att ta fasta på de lärdomar som kom fram i de utvärderingar som gjorts av Socialstyrelsen, Myndigheten för vård- och omsorgsanalys, Riksrevisionen samt SKL. För att eliminera risken för undanträngnings-effekter och rikta reformen mot de områden där köerna är som störst, vill vi utveckla kömiljarderna.

En stor andel av kömiljarderna ska användas till den somatiska slutenvården och omfatta bland annat förstabetesök och operationer inom specialistvården. En andra del av kömiljarderna ska riktas direkt till barn- och ungdomspsykiatri. Den förstärkta vårdgarantin som ger barn och unga med psykisk ohälsa rätt till vård och stöd inom 30 dagar ska säkerställas. Vi vill också inkludera den första linjens psykiatri för barn och unga så att lättare psykiatriska diagnoser kan hanteras där och frigöra resurser för barn med exempelvis svår ångest, självmordstankar eller allvarliga ätstörningar. En tredje betydande andel av kömiljarderna ska riktas specifikt till att korta köerna, väntetiderna och ledtiderna inom cancervården.

Cancervård utan köer – med en ny uppdaterad nationell cancerstrategi

Den nationella cancerstrategin behöver uppdateras i syfte att stärka den långsiktiga medicinska vården gällande cancersjukdomar och prioritera att korta köerna och ledtiderna. Den behöver också uppdateras och förnyas på grund av den snabba utveckling som sker inom ny diagnostik med hjälp av artificiell intelligens och biomarkörer samt vad gäller ökade möjligheter till individuell cancerbehandling med precisionsmedicin såsom immunterapier samt cell- och genterapier.

Moderaterna föreslår att det införs en vårdgaranti för cancerpatienter. Den lagstadgade vårdgarantins nuvarande 90-dagarstidsgräns för förstabetesök respektive behandling inom specialistvården räcker inte till. Vårdgarantin ska därför knytas till standardiserade vårdförlopp som tagits fram och kontinuerligt utvecklas inom cancervården. Till vårdgarantin knyts specifika resurser inom ramen för de kömiljarder som vi föreslår ska ingå i helheten för att korta vårdköerna i Sverige.

Om cancervård inte kan ges inom uppsatta tidsgränser ska patienten ha rätt att vända sig till en annan vårdgivare och bli ersatt för de merkostnader detta innebär. Detta som ett tydligt redskap för att alla som drabbats av cancer ska få rätt vård i rätt tid. De standardiserade vårdförloppen behöver utvecklas. Rehabilitering och återbesök ska ingå.

Moderaterna vill samtidigt att en samlad nationell barncancerstrategi utgör en central del av en uppdaterad nationell cancerstrategi. Barncancerstrategin ska bland annat innehålla fördubblade satsningar på barncancervården och säkerställa att alla barncancerpatienter och deras nära anhöriga ska erbjudas en rehabiliteringsplan och psykosocialt stöd.

7.2 Prioriteringar med anledning av pandemin

Covid-19 har satt sjukvården under mycket stor press och ifall smittspridningen fortsätter att ta fart så är det troligt att sjukvården återigen kommer att hamna under stor press. Därför behöver svensk sjukvård nu förbereda sig för att se till att ha prioriteringarna klara för den fortsatta delen av pandemin.

Isolera de sjuka – inte de äldre

Av Folkhälsomyndighetens vägledning för smittspårning av covid-19 så framgår det bland annat att den som smittats av covid-19 själv kan ta på sig ansvaret att informera sina nära kontakter avseende smittspårningen. Och att det då krävs rutiner som gör att det går att följa upp att informationsgivningen har ägt rum samt att den smittade personen måste ges tydliga instruktioner om vilken information som ska ges. Risken finns att informationen inte alltid kommer gå fram till personer som berörs.

Moderaterna föreslår att regeringen tar fram en samlad nationell handlingsplan avseende testning, smittspårning och isolering av sjuka i det virus som orsakar covid-19.

Moderaterna anser att det är de som är sjuka i det virus som orsakar covid-19 som ska isoleras, inte alla människor som råkar vara äldre än 70 år. Vi föreslår därför att regeringen omedelbart fattar beslut om att förändra den del av covid-19-strategin som rör att äldre ska isoleras. Det handlar inte bara om besöksförbudet på äldreboenden som avbröts från och med den 1 oktober, utan även om rekommendationerna att personer äldre än 70 år ska undvika att röra sig ute i samhället på lika villkor som alla vi andra. Lidandet som många äldre nu utsätts för är omänskligt och omoraliskt.

Stärk äldreomsorgens förmåga att säkerställa ett tryggt smittskydd

Inspektionen för vård och omsorg har genomfört en omfattande granskning av äldreomsorgen under covid-19-pandemin. Resultaten av den granskningen som innefattar samtliga av Sveriges 1 700 äldreboenden visar bland annat att det är 40 kommuner som står för 70 procent av dödsfallen inom äldreomsorgen. Vid 91 av de granskade äldreboendena har myndigheten observerat brister som föranleder fortsatt granskning. I ett tidigare skede genomförde Inspektionen för vård och omsorg en granskning som visade att ungefär vart tionde äldreboende hade allvarliga brister.

Bland de brister som upptäckts finns bristande efterlevnad av basala hygienrutiner och osäkerhet när det gäller hantering av skyddsutrustning gällande såväl när den ska användas som hur ofta exempelvis munskydd ska bytas ut. Därtill handlar brister i äldreomsorgen om att äldreboenden och medarbetare i hemtjänsten inte hade tillgång till skyddsutrustning i tillräcklig omfattning.

Regeringen har alltid det övergripande nationella politiska ansvaret även när det gäller frågor om tillgången till skyddsutrustning i vården och äldreomsorgen. Folkhälsomyndigheten har det nationella ansvaret för samordningen av smittskyddet på nationell nivå och ska ta de initiativ som krävs för att upprätthålla ett effektivt smittskydd. Det rör även de delar av smittskyddet som rör skyddsutrustning.

Moderaterna menar att det ska ges ett tydligare nationellt uppdrag för att säkerställa att kommunerna har tillgång till relevant skyddsutrustning för att kunna bidra till att förhindra smittspridning av olika virus som kan orsaka stor skada för brukare av hemtjänst och äldre som bor i äldreboenden. Och instruktionerna måste förtydligas när det gäller hur skyddsutrustningen ska användas. Alla medarbetare inom äldreomsorgen måste framgent ha grundläggande kunskaper om smittskydd och ska ha fullföljt en obligatorisk utbildning i smittskydd. Moderaterna ställer sig bakom det omsorgslyft som regeringen har föreslagit.

Moderaterna vill att Inspektionen för vård och omsorg av regeringen ges i uppdrag att särskilt följa upp att rekommendationerna för skyddsutrustning efterlevs. Detta i syfte att säkerställa att inga äldre smittas av covid-19 på grund av att rutiner och

instruktioner om skyddsutrustning och basala hygienrutiner inte efterlevs. Detta handlar också om att säkerställa en trygg arbetsmiljö för alla medarbetare inom äldreomsorgen.

Säkerställ genomförandet av vaccinering mot covid-19

Moderaterna föreslår att den strategi som ska genomföras avseende vaccination mot covid-19 regelbundet följs upp och utvärderas, särskilt gällande de delar som handlar om fördelning och genomförande. Det är avgörande att riskgrupper ska få ta del av vaccin först och att distributionsplanen är genomförbar givet regionernas olika kapacitet och förutsättningar.

8 Återställ ordning och reda

En otydlig migrationspolitik – där ett nej i praktiken inte betyder nej – tillsammans med stora brister i folkbokföringen har lett till att Sverige tappat kontrollen över vilka som vistas i landet. Följden har blivit ett växande skuggsamhälle där människor utnyttjas och välfärdssystem missbrukas. Moderaterna vill vidta åtgärder för att återställa ordning och reda i systemen.

8.1 Minskad invandring

Moderaterna har under året drivit på för en kraftigt minskad invandring till Sverige genom förhandlingar i Migrationskommittén. Bland annat har vi föreslagit att ett volymmål ska införas, att kraven på försörjning vid arbetskraftsinvandring ska skärpas och att den som invandrat successivt arbetar sig till tillgång till den svenska välfärden. Socialdemokraternas slutgiltiga förslag innebar dock att Sveriges invandring skulle vara på samma nivå som idag. Det kan Moderaterna inte acceptera. Därför fortsätter vi att arbeta för en stram och ansvarsfull invandringspolitik. 2020-talet får inte bli ännu ett decennium av ogenomtänkt invandring och misslyckad integration.

8.1.1 En stramare invandringspolitik med volymmål

Sverige behöver en målstyrd, stram och långsiktigt hållbar migrationspolitik – som utgår från vår integrationsförmåga. Trots den tillfälliga begränsningslagen har det svenska asylmottagandet fortsatt varit ett av de högsta i EU, sett både till absoluta antal och utifrån befolkningsmängd. Moderaternas uppfattning är att antalet asylansökningar behöver minska från dagens 22 000 till cirka 5 000, och därmed ligga på en liknande nivå som asylmottagandet i våra nordiska grannländer. Ett skärpt regelverk för anhöriginvandring kommer även det leda till färre ansökningar och uppehållstillstånd på grund av anknytning. Med de förslag som Moderaterna har lagt fram skulle invandringen till Sverige hamna på betydligt lägre nivåer. Moderaterna vill införa ett volymmål för invandringen till Sverige som utgår från Sveriges integrationsförmåga. Om volymmålet riskerar att överskridas kommer politiska åtgärder behöva vidtas. Det handlar exempelvis om att anpassa de regler och förmåner som gör Sverige attraktivt som asylland till vad som gäller i andra jämförbara europeiska länder. Sådana åtgärder skulle medföra att färre personer väljer att söka sig till just Sverige.

8.1.2 Familjeåterförening och anhöriginvandring

Politiken för familjeåterförening och anhöriginvandring behöver vara restriktiv. Moderaterna föreslår bland annat att försörjningskravet ska höjas till att motsvara en lägsta lön vid heltidsanställning enligt kollektivavtal eller branschpraxis. Det är en skillnad på cirka 6 000 kronor jämfört med i dag. Moderaterna vill också införa krav på deltagande i språk- och samhällskunskapsutbildning samt aktivt arbetssökande för att en utländsk medborgare ska anses ha välgrundade utsikter för ett varaktigt uppehållstillstånd och därmed vara berättigad till familjeåterförening eller anhöriginvandring. Vi vill dessutom införa ett vistelsekrav på två år. Vår restriktiva politik för anknytningsärenden bedöms minska antalet ansökningar samt antalet anhöriga som kommer till Sverige.

8.1.3 Ett nej ska vara ett nej

Moderaternas återvändandepolitik syftar till att ett nej också i praktiken ska förbli ett nej. Det handlar bland annat om utökade befogenheter till Polismyndigheten vid inre utlänningskontroller, en översyn av sekretesslagstiftningen, försvåra för personer att leva utan tillstånd i Sverige, ge kommuner och myndigheter en skyldighet att meddela Polismyndigheten och/eller Migrationsverket om de kommer i kontakt med en person som saknar tillstånd att vistas i landet samt införa nya tvångsåtgärder som boendeskyldighet och elektronisk övervakning. Vi vill dessutom skyndsamt införa en förteckning över säkra länder för att möjliggöra för Migrationsverket att bedöma en asylansökan som uppenbart ogrundad med omedelbar verkställighet. Vi säger dessutom nej till lättnader i gymnasielagen, möjligheten till spårbyte och andra förslag som motverkar ett effektivt återvändande.

Sammantaget innebär Moderaternas politik att invandringen till Sverige kommer minska och därmed kan också statens kostnader för migrationen minska.

8.1.4 Fler förvarsplatser

I dag finns det cirka 520 förvarsplatser fördelade på sex förvar, varav det nordligaste ligger i Gävle. Polismyndigheten tar cirka 75–80 procent av dessa platser i anspråk. Bristen på förvarsplatser leder till att människor avviker. Enligt Migrationsverkets och Polismyndighetens bedömning ligger behovet i Sverige på 1 100–1 200 platser. Brist på förvarsplatser ska inte få till följd att personer som borde tas i förvar inte gör det eller att förvarstagna personer släpps för att lämna plats till andra mer prioriterade ärenden, vilket nu förekommer. Riksrevisionen har bedömt att återvändandearbetet riskerar att bli dyrare och svårare på grund av Migrationsverkets begränsade möjligheter att använda förvar. Antalet förvarsplatser i Sverige måste bli fler och det behövs en förvarsanläggning i norra Sverige.

8.1.5 Förbättra arbetskraftsinvandringen

Sveriges framgångar och vår gemensamma välfärd bygger på arbete. Att människor kan komma hit och bidra med sin kunskap och drivkraft är i grunden bra och kommer fortsättningsvis vara nödvändigt för svensk tillväxt. År 2018 beräknades exempelvis arbetskraftsinvandringen ha bidragit till svensk BNP med 34 miljarder kronor och samtidigt medfört 12 miljarder kronor i skatteintäkter. Moderaternas paket för arbetskraftsinvandring värnar men utvecklar en viktig reform och vidtar samtidigt kraftfulla åtgärder mot missbruk.

Det svenska regelverket för arbetskraftsinvandring ska vara tydligt inriktat på högkvalificerad arbetskraft, samtidigt som alla former av missbruk motverkas. Därför lägger Moderaterna fram följande förslag:

Ett ökat fokus på högkvalificerad arbetskraft

Moderaterna vill att Sverige ska vara det självklara landet för drivna, företagsamma och strävsamma människor från hela världen. Men det svenska systemet för arbetskraftsinvandring utnyttjas i dag av oseriösa aktörer samtidigt som högkvalificerad arbetskraft utvisas. De här problemen måste lösas.

Stoppa kompetensutvisningarna

Trots ny lagstiftning och praxis fortsätter kompetensutvisningarna. Regelverket måste därför ändras så att en helhetsbedömning görs och mindre fel inte per automatik leder till utvisning. Samtidigt bör fler sanktioner än utvisning av arbetstagaren införas när arbetsgivaren har gjort fel.

Attrahera högkvalificerade arbetskraftsinvandrare

Sverige bör göra mer för att locka hit högkvalificerad arbetskraft. Till exempel bör högkvalificerade arbetskraftsinvandrare kunna beviljas permanent uppehållstillstånd snabbare och i ett tidigare skede få möjlighet att byta arbetsgivare. Vidare behöver bland annat talangvisum införas och expertskatten reformeras.

Höjt krav på lönenivå motsvarande en heltidsanställning

Moderaterna vill införa ett höjt krav till en lönenivå motsvarande heltidsanställning vid lägsta lön. Med ett högre lönekrav bidrar arbetskraftsinvandraren mer till välfärden samtidigt som risken för att regelverken missbrukas minskar. I dag ligger lönekravet på cirka 13 000 kronor. I praktiken innebär vårt förslag att det höjs till lägsta heltidslön enligt relevant kollektivavtal.

Försörjningskrav för anhöriga till arbetskraftsinvandrare

I dag finns inte något försörjningskrav för anhöriga till arbetskraftsinvandrare. En partner och/eller ett ogift barn under 21 år får därmed flytta med en arbetskraftsinvandrare till Sverige utan att ha en tryggad försörjning. Moderaterna vill att arbetskraftsinvandraren ska försörja sina anhöriga eller att de anhöriga ska försörja sig själva.

Utred ny ordning för prövning av arbetstillstånd

Migrationsverket har ett omfattande och i delar splittrat uppdrag. Dels ansvarar myndigheten för prövningen av arbetstillstånd, ansökningar om asyl, anhöriginvandring och medborgarskap, dels är man ansvarig för Sveriges asylboenden och förvarssamhet. Det kan få till följd att arbetstillstånd nedprioriteras och att väntetiderna blir långa. Migrationsverket har inte heller fullt ut det arbetsmarknadsperspektiv som krävs vid prövningen av arbetstillstånd. Frågan om en ny ordning för prövning av arbetstillstånd bör därför utredas.

Stoppa fusk och missbruk i arbetskraftsinvandringen

Oseriösa aktörer som använder arbetskraftsinvandringen som ett sätt att tjäna pengar på skattebetalarnas bekostnad måste stoppas. Moderaterna tar krafttag mot fusk.

Nej till spårbyte

Spårbyte är en möjlighet för asylsökande som jobbar att, vid avslag på sin asylansökan, söka arbetstillstånd direkt när sökanden befinner sig i Sverige. Detta är ett undantag från huvudregeln om att arbetstillstånd ska vara ordnat före inresa till Sverige. Moderaterna vill att möjligheten till spårbyte tas bort. Den innebär en sammanblandning av asylsystemet och systemet med arbetskraftsinvandring och strider mot principen att asylprocessen ska ha ett tydligt avslut.

Krav att betala in sociala avgifter i förskott

För att minska riskerna för fusk bör ett system där det ställs krav på att betala in sociala avgifter i förtid övervägas. Det kan exempelvis utformas så att arbetsgivaren under de två första åren av en anställning ska betala in sociala avgifter kvartalsvis i förskott.

Stopp för arbetskraftsinvandring av personliga assistenter

Arbetskraftsinvandring vad gäller personliga assistenter är i för stor utsträckning förenad med missbruk och fusk. Moderaterna vill därför införa ett stopp för arbetskraftsinvandring till Sverige som personlig assistent. Vid behov är vi redo att införa spärrar även mot andra yrkeskategorier.

Tydlig kriminalisering av handel med arbetstillstånd som sker med falska intyg

Handel med arbetstillstånd med hjälp av falska intyg bedöms vara en inkomstkälla för organiserad brottslighet. Dagens rättspraxis innebär dock att gärningsmän som begår denna brottslighet inte kan dömas för någon form av människosmuggling. Moderaterna vill därför se över lagstiftningen gällande människosmuggling i syfte att kriminalisera handel med arbetstillstånd och motverka att människor far illa.

Nytt brott – arbetskraftsmissbruk – och skärpta straff

Moderaterna vill införa ett nytt brott – arbetskraftsmissbruk – där allvaret i missbruk av systemet med arbetskraftsinvandring ska tydliggöras och straffen skärpas.

Migrationsverket bör ges möjlighet att använda biometriska data

Brottslighet med falska eller utnyttjade identiteter ökar. För att förhindra att tredjelandsmedborgare kan få flera identiteter i Sverige bör Migrationsverket ges rätt att uppta, lagra och söka biometriska data avseende samtliga personer som söker uppehållstillstånd i Sverige, däribland arbetskraftsinvandrare.

Migrationsverket ska få direktåtkomst till andra myndigheters databaser

För att Migrationsverket ska kunna förebygga, kontrollera samt utreda fusk och missbruk behöver myndigheten få direktåtkomst till Skatteverkets, Försäkringskassans, Pensionsmyndighetens och Kronofogdemyndighetens databaser. Moderaterna avser att i närtid lägga ett skarpt lagstiftningsförslag om det i riksdagen.

8.2 Stoppa bidragsfusket

Svenska bidrag ska gå till dem som har störst behov av dem. Dessvärre har det svenska välfärdssystemet i stället i det närmaste blivit en bankomat för bedragare. De senaste tio åren har antalet anmälda bidragsbrott ökat med 153 procent. Risken finns att det bara är toppen av ett isberg. Summorna som försvinner uppskattas till 18 miljarder kronor – varje år. För att komma tillrätta med detta behöver det tas krafttag mot bidragsfusk.

8.2.1 Genomför en nationell folkräkning

Sverige har allvarliga problem med grov organiserad brottslighet, omfattande utanförskap och bidragsbrott. Brister i kontrollen av folkbokföringen är en av flera faktorer som lagt grund till att dessa problem är så pass omfattande. Moderaterna vill nu skapa ordning och reda genom att vidta åtgärder som gör att staten kan fastställa vilka som lever i Sverige.

Antalet människor som vistas i Sverige utan tillåtelse är idag okänt. Skatteverket uppskattar att omkring 200 000 personer är skrivna på felaktiga adresser i landet. Men exakt hur omfattande problemen är vet ingen. En folkbokföring som inte staten har kontroll över kommer till en stor kostnad för skattebetalarna och försvårar arbetet med att hjälpa de som behöver samhällets stöd allra mest.

Fusket med folkbokföringsuppgifter är också en avgörande faktor i den organiserade brottslighetens verksamhet. Genom att ange falska folkbokföringsuppgifter kan kriminella dölja sin identitet. När staten inte vet vem som bor var blir det enklare för brottslingar att gömma sig undan rättvisan och på så sätt fortsätta sin destruktiva verksamhet. Kriminella använder idag falska adresser för att tillskansa sig bidrag och välfärdsförmåner som man egentligen inte har rätt till. Bristerna i Sveriges folkbokföring har varit kända under längre tid.

En nationell folkräkning är en viktig åtgärd för att slå vakt om samhällskontraktet och upprätta ett tryggare Sverige. Följande moment bör vara utgångspunkter i genomförandet av folkräkningen:

1. Skatteverket bör ansvara för genomförandet av folkräkningen och samarbeta med kommunerna och relevanta myndigheter i genomförandet, såsom Statistiska centralbyrån (SCB) och Polismyndigheten. Genomförandet kan ske med olika tillvägagångssätt. I de flesta fall bör personer kunna verifiera sin folkbokföring digitalt eller exempelvis genom fysiskt formulär och brev. Det är angeläget att myndigheterna säkerställer att informationen till de som är folkbokförda i Sverige, om att och hur folkräkningen ska genomföras, är tydlig och lättillgänglig.
2. Skatteverket, kommuner och övriga berörda myndigheter bör arbeta enligt riskprincipen. Det skulle innebära att fysiska besök görs på adresser och i områden som utmärker sig, där det finns misstanke om felaktig folkbokföring exempelvis där ovanligt många finns folkbokförda eller där omsättningen av folkbokföring är stor.
3. Det bör ses över hur regelverk och tillämpning bör förändras och hur berörda myndigheter effektivt kan säkerställa att de som ej verifierats i folkräkningen inte fortsatt får ta del av de bidrag och andra välfärdsförmåner som kopplas till folkbokföringen. De som ej verifierats i folkräkningen bör omedelbart gå miste om de bidrag som följer med folkbokföringen.

8.2.2 Reformen mot bidragsfusk

Moderaterna föreslår att det inrättas en bidragsbrottsenhet på Försäkringskassan – och ansvaret för att åtala bidragsbrott flyttas till Ekobrottsmyndigheten. Det finns inte med i regeringens proposition ”Ett starkare skydd för välfärdssystemen”. Dessutom vill vi att underrättelseskyldigheten vid misstanke om bidragsbrott vidgas till fusk och missbruk som utförs av företag och organisationer. Socialtjänsten ska också ha möjlighet att underrätta andra myndigheter vid misstanke om brott. Vi anser också att bidragsbrottslagen ska omfatta den statliga lönegarantin samt de stödsystem som kommit på plats efter coronakrisen. Tillsammans med vårt förslag att göra det mera lönsamt att arbeta genom sänkt skatt på lägre inkomster gör dessa reformer att fler kommer att lämna bidragsberoende för jobb.

9 Ett klimatsmart Sverige

Klimatfrågan är en av vår tids viktigaste och mest prioriterade frågor. Det råder inget tvivel om att mänsklig aktivitet bidrar till jordens uppvärmning. Forskarna vet inte allt om klimatförändringarnas effekter. Men kostnaderna för att göra ingenting förskräcker. Vi vet tillräckligt för att veta att vi måste agera. En ambitiös klimatpolitik är en viktig försäkring för att mildra konsekvenserna av klimatförändringarna.

Klimatpolitikens syfte är att bidra till omställningen av samhället och att minska utsläppen av växthusgaser, i Sverige och ytterst globalt. En framgångsrik klimatpolitik måste således vara resultatnriktad och åstadkomma minskade utsläpp. Höga ambitioner och en god vilja är förutsättningar för att kunna bedriva en framgångsrik klimatpolitik, men det är inte tillräckligt. Precis som andra politikområden måste klimatpolitiken präglas av resultat om den ska göra skillnad på riktigt. Regeringens klimatpolitik uppfyller inte kravet på en resultatnriktad klimatpolitik som åstadkommer snabba utsläppsminskningar, det konstaterar både Naturvårdsverket och Klimatpolitiska rådet. Moderaterna är fast övertygade om att bedriva en politik för att Sverige ska nå det långsiktiga klimatmålet om nettonollutsläpp senast år 2045.

Klimatfrågan är till sin natur gränsöverskridande. Därför är det svenska klimatmålet förankrat i ett globalt perspektiv. Miljömålsberedningen var enig om att Sveriges nationella klimatmål inte får uppnås genom att utsläppen av växthusgaser ökar utanför Sveriges gränser. Denna princip är helt central för att svensk klimatpolitik ska göra skillnad på riktigt. Moderaterna vill därför understryka att Sveriges nationella mål ska betraktas som ett led i arbetet för att uppnå det övergripande målet om att begränsa de globala utsläppsminskningarna för att hålla temperaturökningen väl under 2 grader och allra helst 1,5 grader, i linje med Parisavtalet.

Moderaterna tänker fortsätta att bedriva en miljö- och klimatpolitik som ger så stor effekt som möjligt för varje satsad skattekrona. Den största delen av Sveriges koldioxidutsläpp kommer från basindustrin och inrikes transporter, vilka tillsammans står för ca två tredjedelar av Sveriges totala utsläpp. Insatser för att minska utsläppen inom dessa sektorer är därför helt centrala för att klara omställningen till ett grönare samhälle. Ska vi på riktigt minska svenska utsläpp måste vi bort från användningen av fossila bränslen.

Det handlar om åtgärder för en snabb utbyggnad av laddstationer för personbilar i hela landet och ett stöd till laddstationer för lastbilar, i ett första steg med fokus på regionala nätverk och sammanhängande stråk mellan Sveriges större städer.

Sveriges industri är i framkant, tekniskt och miljömässigt. Genom sin export av varor som tillverkas med små klimatavtryck bidrar den till minskade utsläpp globalt. Samtidigt står industrin för en tredjedel av Sveriges totala utsläpp. Att minska utsläppen och behålla konkurrenskraften är centralt i Moderaternas politik för grön tillväxt. Moderaterna vill skapa långsiktiga förutsättningar för industrins omställning. Vi vill få på plats en storskalig satsning på CCS och bio-CCS.

För att omställningen ska vara möjlig behövs det mer fossilfri el. Vi vill värna alla fossilfria energislag för att öka elproduktionen, men också förkorta tillståndsprocesserna och investera i elnäten så att elen finns där och när den behövs.

För att minska beroendet av fossila bränslen är övergången till biobränslen och vätgas viktig. Med en skogsindustri och ett jordbruk i framkant och stor tillgång till fossilfri el har Sverige goda förutsättningar att tillverka mer biobränslen och vätgas. Vi satsar på ett grönt bränslestöd för en storskalig inhemsk produktion av biobränslen och vätgas.

9.1 Omställning av transporter och industri

Elektrifiering är en nyckel för att vi ska nå våra klimatmål och kunna ställa om både industri och transporter. Vi behöver mer ren el av både vind- och kärnkraft och utbyggda elnät för att möta den ökade efterfrågan på el som krävs för att klara omställningen. Moderaterna föreslår nu den största satsningen som någonsin gjorts för att elektrifiera transporter och ställa om industrin.

9.1.1 Säkra energiförsörjningen

Elanvändningen väntas öka med upp till 60 procent på 25 år, och för att producera den mängd el som krävs måste vi nyttja alla kraftslag som producerar ren el, från kärnkraft och vattenkraft till vindkraft och solkraft. I dag är Sveriges målsättning att ha ett elsystem som består av endast förnybar energi år 2040. Det målet måste ändras till att innefatta all fossilfri energi. Då skulle även kärnkraften, som redan i dag producerar stora mängder ren el, ges långsiktiga förutsättningar att bidra till klimatomställningen.

Värna och bygg ut kärnkraften

Kärnkraften klarar av att producera stora mängder el som omställningen kräver. Därför måste den värnas och på sikt byggas ut, i stället för att stängas ned. Nödvändiga livstidsförlängningar av de befintliga reaktorerna bör göras. Det gäller även reaktorn Ringhals 1, som regeringen vill ta ur bruk vid slutet av året.

Moderaterna vill också möjliggöra nästa generations kärnkraft i Sverige. I dag utvecklas exempelvis tekniker där uttjänt bränsle kan användas på nytt. Det finns också exempel på mindre reaktorer som kan serietillverkas i fabrik. Den här utvecklingen får inte springa Sverige förbi. Därför måste Sverige ta fram en färdplan mot nästa generations kärnkraft, som bland annat pekar ut behov av forskning och testanläggningar på området.

Bygg ut elnäten

Dagens elnät räcker inte till för att ställa om hela fordonsflottan. Ska vi klara att ställa om transporter och industrier till att använda el måste elen finnas när och där den behövs.

Investeringar i elnäten är enligt många forskare den mest kritiska punkten om vi ska klara av att bygga upp ett nätverk av exempelvis laddstolpar och elvägar. Den effekt som når fram till vägnätet kommer inte vara tillräcklig för att klara perioder av hög belastning. Belastningen är dessutom ojämn. Många laddar sina fordon samma tider på dygnet, vilket kommer att leda till stora toppar och dalar i belastning.

Det krävs också en omfattande utbyggnad för att minska utsläppen inom industrin. Ett tydligt exempel är Hybritprojektet, där den fossilfria stålproduktionen kräver såväl en stor mängd el som ett kraftigt utbyggt elnät. Det krävs därför åtgärder inom flera områden. Tillståndsprocesserna för att bygga nya elnät förenklas betydligt och det behövs en ny elnätsreglering för att möjliggöra omställningen av transporter och industrier.

9.1.2 Grönt bränslestöd

För att minska beroendet av fossila bränslen är övergången till biobränslen och vätgas eller el viktig. Med en skogsindustri och ett jordbruk i framkant och stor tillgång till fossilfri el har Sverige goda förutsättningar att tillverka mer biobränslen och vätgas. I dag importerar Sverige nästan alla biodrivmedel och den inhemska produktionen av vätgas är liten. Vi måste också ta fram ny teknik för eldrift av exempelvis vägtransporter och flyg.

Moderaterna vill skapa förutsättningar för att få igång en storskalig inhemsk produktion av biobränslen och vätgas samt forskning och utveckling av elteknik för exempelvis flyget. Tekniken behöver utvecklas ytterligare för att stå sig i konkurrensen med fossila drivmedel, men också för att möta en ökad efterfrågan när kraven på biobränslen för bil och flyg ökar.

För att möjliggöra utvecklingen av biodrivmedel samt ny el- och vätgasteknik satsar Moderaterna på ett grönt bränslestöd. Stödet ska kunna användas för forskning, investeringar, demonstrationsprojekt och produktion för företag som vill utveckla hållbara biobränslen och ny el- och vätgasteknik till vägtransporter, flyg, elflyg och industrin.

9.1.3 Elektrifiering av transporter

Utsläppen från inrikes transporter står för ungefär en tredjedel av Sveriges totala utsläpp. Nästan alla utsläpp kommer från vägtrafiken. Sveriges mål är att minska transportsektorns utsläpp med 70 procent till 2030. För att nå dit måste utsläppen från bilar och lastbilar minska. Beroendet av fossil energi måste brytas. Det innebär nödvändiga satsningar på hållbara biodrivmedel, ökade möjligheter för bilar och lastbilar att drivas av el och ett möjliggörande av nya tekniker som sänker utsläppen.

Snabbstarta elektrifieringskommissionen

I budgeten för 2020 satsade regeringen fem miljoner kronor per år för att inrätta en kommission som skyndsamt ska ta fram en handlingsplan för elektrifiering av transporter. Detta var en av regeringens huvudsakliga satsningar för att minska utsläppen. Ett år senare har arbetet ännu inte påbörjats. Det är under all kritik.

Regeringen måste omgående snabbstarta elektrifieringskommissionen och inleda dialog med näringsliv och andra aktörer för att påskynda arbetet med en strategi för elektrifiering av transporter.

Ökat stöd till laddstationer för personbilar

Utvecklingen för elbilar går snabbt framåt. År 2030 väntas 2,5 miljoner elbilar rulla på våra vägar. Men i dag är mindre än var tionde bil som säljs i Sverige en ren elbil, och på många håll är det långt mellan laddstationerna. Moderaternas mål är att bygga ett nätverk av laddstationer i hela Sverige. En sådan utbyggnad måste fokusera på s.k. vita sträckor, där det i dag helt saknas möjlighet till laddning.

Moderaterna vill öka stödet till laddstationer för elbilar. För att bidra till omställningen av transportsektorn och främja att fler väljer att investera i elbilar behöver staten – där det är samhällsekonomiskt motiverat – ta ett ansvar för utbyggnaden av publik laddinfrastruktur.

Ett stöd till laddstationer för elbilar bör inte begränsas till enbart batteridrivna bilar. Teknikutvecklingen är snabb och politiken bör vara neutral inför valet av fossilmått tekniker. Tankinfrastruktur för fordon som drivs av exempelvis bränsleceller och grön vätgas ska också kunna få stöd.

Ökat stöd till omställning av lastbilar

Tekniken för att driva lastbilar på el går snabbt framåt. Sverige har lastbilstillverkare i framkant och vi har högt ställda klimatkrav. Moderaterna vill nu att Sverige tar nästa steg för att ställa om de tunga transporterna.

För att företag ska investera i ellastbilar måste det vara möjligt att ladda dem. Moderaterna vill därför att staten tar ansvar för att infrastrukturen byggs ut för lastbilar som drivs på el och vätgas för att stimulera omställningen av lastbilsflottan. Det är än så länge en öppen fråga hur elektrifieringen kommer att gå till. För kortare sträckor och lättare lastbilar kan det vara aktuellt med laddstationer. För tyngre lastbilar som kör längre sträckor kan elvägar vara aktuellt. Forskning visar att det är samhällsekonomiskt lönsamt att bygga elvägar mellan Stockholm, Göteborg och Malmö.

Vätgas kan vara ytterligare en lösning. Inom EU har man tagit fram en vätgasstrategi med målet att bli världsledande. Eftersom omställningen av lastbilar befinner sig i en uppstartsfas är det viktigt att staten och ansvariga myndigheter samordnar satsningarna med lastbilstillverkarna och andra länder i EU, så att tekniken som väljs fungerar överallt. Moderaterna vill att stödet för att ställa om lastbilarna ska vara teknikneutralt. Det innebär att det ska kunna användas till både laddstationer för el och tankstationer för vätgas samt elvägar.

9.1.4 Industrins omställning

Den svenska industrin är i framkant tekniskt och miljömässigt. Samtidigt står den svenska industrin för en tredjedel av Sveriges totala utsläpp. En viktig del i Moderaternas klimatpolitik är därför att skapa förutsättningar för hög tillväxt och konkurrenskraft i industrin så att den kan fortsätta att exportera produkter med relativt låga utsläpp, samtidigt som den får stöd att ställa om genom att utveckla och investera i nya tekniker som reducerar utsläppen.

Industrikliv

Moderaterna vill skapa långsiktiga förutsättningar för industrins omställning. Vi vill därför fortsätta satsningen på Industriklivet, som ger företag möjlighet att söka stöd för att utveckla och investera i tekniker som minskar eller helt eliminerar utsläppen.

Storskalig satsning på koldioxidavskiljning och lagring (CCS)

Moderaterna vill också satsa på storskalig utveckling av teknik för att fånga upp och lagra koldioxid, CCS och bio-CCS. Tekniken har stor potential att åstadkomma stora utsläppsminskningar och till och med negativa utsläpp som är nödvändiga för att nå klimatmålet. Det saknas i dag incitament för företagen att använda CCS och bio-CCS. Staten kommer därför, åtminstone under en övergångsperiod, att behöva stödja utvecklingen av storskalig CCS och bio-CCS. Moderaterna avsätter redan nu medel för att skapa långsiktiga förutsättningar för företag att investera i tekniken.

Moderaterna vill också ge Energimyndigheten i uppdrag att ta fram förslag på nationella styrmedel för introduktion av CCS parallellt med att vi är pådrivande för att EU-gemensamma styrmedel kommer på plats inom ramen för EU ETS.

9.2 Internationellt klimatarbete och ren natur

Klimatfrågan är global. Klimatbistånd och internationella klimatinvesteringar är effektiva verktyg för att åstadkomma stora och långsiktigt hållbara utsläppsminskningar över hela världen. Sverige har en möjlighet att hjälpa fler länder att kunna prioritera klimatomställningen. Moderaterna vill fortsätta att genomföra internationella klimatinnsatser och bidra till att det kommer på plats ett fungerande ramverk för internationellt samarbete inom ramen för Parisavtalet.

Miljöförstöring måste förhindras och bekämpas. Förvaltarskapstanken – att man vårdar det man äger till nytta för kommande generationer – är kärnan i den moderata miljöpolitiken. Vi tar krafttag för att Östersjön ska komma i bättre skick genom både nationella och internationella åtgärder för att minska övergödning, miljögifter och nedskräpning.

Moderaterna är måna om att områden med höga naturvärden som skyddas också tas om hand. Vi satar på förvaltningen av värdefull natur och stärker den biologiska mångfalden genom åtgärder för pollinationer.

9.3 Infrastruktur

Sverige är EU:s till ytan tredje största land och det land som har längst avstånd mellan landsändarna. Tiotusentals svenska företag är beroende av att deras varor och tjänster kan transporteras genom Sverige. Detsamma gäller för miljoner arbetspendlande svenskar. En fungerande infrastruktur är därmed blodomloppet för jobb och tillväxt i hela landet, något som i förlängningen finansierar vår gemensamma välfärd och trygghet.

Den regionala kollektivtrafiken har drabbats mycket hårt av krisen. Antalet resenärer har minskat och kraven från Folkhälsomyndigheten om distansering har inneburit bibehållen turtäthet. Kollektivtrafiken är viktig för såväl jobb som sysselsättning och miljö. Alternativen för regionerna att kunna kompensera för bortfallet är minskad turtäthet eller kraftigt höjda biljettpriser. Samtliga dessa alternativ vore skadliga för

svensk ekonomi i behov av en rejäl återstart efter krisen. Givet detta tillför Moderaterna anslaget en miljard kronor utöver regeringen till den regionala kollektivtrafiken för år 2021.

10 Fokus på Sveriges intressen

Sveriges förmåga att värna våra intressen och värderingar i en föränderlig värld är avgörande för vårt lands välstånd och säkerhet. I en tid av nya, mångfasetterade och komplexa utmaningar blir det än viktigare att det svenska engagemanget för utveckling, samarbete och säkerhet i vårt närområde såväl som globalt präglas av en sammanhållen linje där handels-, utrikes-, säkerhets-, bistånds- och försvarsvarspolitiken hänger samman. En svensk linje – som utgår från Sveriges intressen.

10.1 Ett starkare försvar

Säkerhetsläget, både i Sveriges närområde och globalt, fortsätter att försämrats. Den senaste tiden har vi bland annat sett folkliga protester i Belarus efter det omfattande valfusk och ökade spänningar i närområdet, på grund av Rysslands aggressiva agerande. Den omfattande ryska militära övningarna ledde till att Försvarsmakten nyligen genomförde en skarp beredskapsinsats. Något motsvarande har inte skett sedan 1991.

Motsättningarna mellan USA och Kina eskalerar – både i form av risken för militära incidenter i Sydkinesiska havet och i form av risk för handels- och teknikkrig. Coronapandemin medför geopolitiska och geoekonomiska konsekvenser som ännu är svåra att överblicka. Andra hot som kärnvapenspridning, sönderfall, radikaliserings och terrorism är fortsatt aktuella.

Sverige måste ha ett starkt försvar som kan hävda det svenska territoriet och värna svenska intressen. Det kräver satsningar på såväl det militära försvaret som det civila försvaret och att dessa satsningar går i takt för att skapa ett fungerande totalförsvar som stärker Sveriges säkerhet på bredden.

Sverige ska gå mot ett försvarsanslag som på sikt motsvarar två procent av BNP. I princip alla länder i Sveriges närområde har antingen redan nått detta mål eller har en plan för att uppnå det i relativ närtid. Moderaterna vill även se ett svenskt Natomedlemskap – det skulle innebära att vi ingår i ett samarbete med försvarsgarantier och en gemensam försvarsplanering tillsammans med 30 andra länder. Det skulle även förbättra förutsättningarna för att fördjupa det nordiska försvarssamarbetet. Ryggraden i den europeiska säkerhetsordningen utgörs av Nato och trovärdigheten i de gemensamma försvarsförpliktelserna.

En höjning av den nationella svenska försvarsförmågan är beroende av att politiken ger Försvarsmakten och de andra försvarsmyndigheterna långsiktiga förutsättningar. Därför har regeringens agerande sedan våren 2019 med ständiga försök att sänka ambitionen för de ekonomiska tillskotten till försvaret varit direkt oansvarigt. Detta särskilt mot bakgrund av att det innan dess fanns en bred politisk enighet i Försvarsberedningen kring den säkerhetspolitiska analysen, de konkreta åtgärderna för att stärka försvaret och de ekonomiska kostnaderna för detta.

Moderaterna föreslår därför att riksdagen ska anvisa ekonomiska planeringsramar även för försvarsbeslutsperioden åren 2026–2030 i höst. Att göra detta är helt i linje med den logik som Försvarsberedningen har arbetat utifrån. Försvarsberedningens rapporter utgår från premissen att bygga förmåga långsiktigt i två på varandra följande försvarsbeslutsperioder, 2021–2025 samt 2026–2030.

Moderaterna vill att helheten i Försvarsberedningens förslag förverkligas samt att hela ÖB:s militära råd ska kunna genomföras och finansieras fram till år 2030. Vi avser därför redan i höst att lägga fram skarpa förslag till planeringsramar för försvarsbeslutsperioden 2026–30.

En viktig avstämningsspunkt framgent är att Försvarsberedningen år 2023 ska utvärdera förverkligandet av försvarsbeslutet 2020 i syfte att säkerställa att förstärkningen och kostnadsutvecklingen är i fas enligt riksdagens beslut om inriktning och ekonomisk ram. Den kommer att tydliggöra behoven av ytterligare försvarssatsningar.

Utöver vårt förslag för att ge tydliga besked om den långsiktiga ekonomin för det militära försvaret föreslår vi nu ett tillskott i närtid på viktiga områden där regeringen inte har tillfört tillräckligt med resurser. Det gäller ökad cybersäkerhet samt att stärka den myndighet som kommer att ha ansvar för Sveriges bidrag till EU:s gemensamma gränsövervakning.

10.2 Ett lägre men mera effektivt bistånd

Det är inte bistånd som driver utveckling. Marknadsekonomin, äganderätten och en fri handel utgör grunden för utveckling och för att skapa hållbart välstånd för människor. Enskilda människor med idéer som vågar sig på att förverkliga sina drömmar gör världen bättre. Vad gäller Sveriges traditionella biståndspolitik måste fokuset därför alltid vara att gå från bistånd till handel (from aid to trade). Målet för politiken måste vara att det traditionella biståndet en dag ska upphöra.

För att nå ett biståndsoberoende och gå från bistånd till handel krävs ett reformerat bistånd och en förmåga till nyfikenhet, nytänkande och innovation. Utöver den tydliga målsättningen om att gå från bistånd till handel föreslår Moderaterna en ny budgeteringsprincip för biståndet, ett mer fokuserat bistånd, att en större andel av biståndet bör fokuseras mot katastrofbistånd liksom tydligare kontroll och uppföljning av biståndet.

Att sammanhållet värna Sveriges intressen

Lika viktigt som det är att konstatera att det traditionella utvecklingsbiståndet ska präglas av en vision att en dag kunna upphöra, lika viktigt är det att konstatera att svensk biståndspolitik är en del av svensk utrikespolitik och därför måste ligga i linje med svenska intressen.

Vad gäller utvecklingsbistånd ska vi ge stöd till den typen av projekt som ligger i linje med svenska värderingar. Kontrollen måste vara mycket god – inga svenska skattemedel ska försvinna i korruption eller hamna i fickorna på odemokratiska ledare som inte respekterar rättsstatens principer, demokrati eller mänskliga rättigheter.

Sverige ska vara tydligt och ställa höga krav på sina samarbetspartners i biståndet när det gäller resultatfokus, korruptionsbekämpning och redovisning. Sverige ska också vara berett att ompröva sitt biståndsenagemang när kraven inte uppfylls.

Det är också viktigt att ställa storleken på biståndet mot de behov som finns i Sverige. Biståndsbudgeten har till följd av målet om att en procent av BNI ska läggas på

bistånd tredubblats på 20 år. Sverige ska vara med och ta ansvar i en svår värld, men att som i dag lägga nästan dubbelt så mycket på internationellt bistånd som på Polismyndigheten är en felaktig prioritering. Sveriges statsbudget är inte oändlig och det är väsentligt att säkerställa att de insatser som finansieras genom svenskt bistånd leder till resultat. Därför prioriterar vi moderater annorlunda i vår budget och sänker biståndsramen.

Det är vidare betydelsefullt att i större utsträckning villkora biståndet. Det är i dag ett omfattande problem att vissa länder inte tar emot egna medborgare som blivit utvisade från Sverige. Länder som genom sitt agerande bidrar till att skapa problem i Sverige bör inte motta svenskt bistånd.

Utrikespolititakens många verktyg

Det är viktigt att konstatera att det traditionella biståndet endast är ett verktyg av många för att bekämpa fattigdom och förtryck. Sverige är och ska vara en stark röst i världen för mänskliga rättigheter, jämställdhet, demokrati och rättsstatens principer. Det finns många sätt, utöver det traditionella biståndet, för Sverige att försvara och främja våra värderingar och principer i utlandet.

Vi ser i dag hur andra stater, med intressen och värderingar som skiljer sig från våra, försöker stärka sitt globala inflytande. Dels skapas nya multilaterala samarbeten utanför de etablerade organisationerna, dels ökar auktoritära stater sitt engagemang i olika FN-organ.

Utvecklingen riskerar att få negativa konsekvenser för internationellt samarbete såväl som Sveriges förmåga att vara med och forma normer och standarder, vilket är avgörande för vårt lands välstånd.

Ett välfungerande utvecklings-samarbete och ett framgångsrikt svenskt engagemang i de multilaterala organisationerna förutsätter ett strategiskt och samlat förhållningssätt som tar sin utgångspunkt i våra politiska prioriteringar.

Sverige bör strategiskt fokusera det multilaterala biståndet, också kallat kärnstöd, till ett fåtal organisationer utifrån svenska prioriteringar. De multilaterala organisationer som Sverige ger stöd till ska vara organisationer där Sverige har god kontroll och inflytande. I egenskap av att vara en stor givare till internationella organisationer måste Sverige kunna ställa krav för att värna våra intressen i en alltmer oförutsägbar värld.

Långsiktighet, kontroll och fokusering

Svenskt bistånd ska leda till resultat. Moderaterna vill därför i högre grad fokusera biståndet till ett färre antal organisationer, länder och tematiska områden. Sverige ska vara med och finansiera utvecklingsbistånd där vi kan bidra med ett tydligt mervärde.

Dagens modell med ett utbetalningsmål för biståndet har varit dålig och bidragit till att debatten i stort sett enbart fokuserat på den summa pengar som spenderas, snarare än vilket resultat som uppnås. Moderaterna har därför föreslagit en ny budgeteringsprincip för biståndet, en fyraårig budgetram istället för dagens modell där en procent av BNI läggs på bistånd. Inriktningen och anslaget för biståndet bör föreslås till riksdagen i en biståndsproposition på samma sätt som infrastruktur- eller forskningspropositionen.

Moderaternas förslag är en fyraårig biståndsram på 160 miljarder kronor år 2021–2024. En fyraårig biståndsram på 160 miljarder kronor skulle medföra att Sverige gick från att vara ett av de tre länder i OECD som ger mest i bistånd som andel av BNI till att vara det femte landet som ger störst andel av BNI. Biståndet skulle vara på ungefär

samma nivå som år 2014 i kronor räknat och på samma nivå som Danmark och Storbritannien som andel av BNI. På så sätt frigörs 15 700 miljoner kronor år 2021, 16 400 miljoner kronor år 2022 och 17 200 miljoner kronor år 2023 för att kunna förstärka välfärden och statens kärnverksamheter.

Utöver förändrad budgeteringsmodell ser Moderaterna ett behov av att förbättra uppföljningen och styrningen av biståndet. Diskrepansen mellan pengarna som betalas ut till olika biståndsprojekt och pengarna som läggs på granskning och uppföljning får inte vara för stor; vi måste ha resurser att säkerställa att de medel vi lägger på bistånd leder till resultat.

Svenskt utvecklingssamarbete kan inte göra allt, men där det verkar ska svenska skattebetalare se resultat. Moderaternas utgångspunkt är att utvecklingssamarbetet bör fokusera på det som är effektivt, det som Sverige varit historiskt bra på och det som ligger i svenska utrikespolitiska intressen. Tematiska områden som Moderaterna ser som särskilt viktiga för det traditionella utvecklingssamarbetet är global hälsa såsom vaccinationer, klimat och miljö, jämställdhet såsom flickors rätt till utbildning och SRHR samt institutionsbyggande. Att genom utvecklingssamarbete exempelvis bistå med kunskap kring att bygga upp fungerande lantmäteriverk för att stärka äganderätten och göra det tydligt vem som äger vilken mark eller bistå med kunskap om hur vi byggt upp vår riksrevision för att granska oegentligheter i statsförvaltningen är värdefullt och kan vara utvecklingssamarbete som leder till positiva resultat. Samtliga biståndssamarbeten ska vara transparenta och leda till resultat.

Det traditionella utvecklingsbiståndet måste ha som mål att en dag inte längre behövas. Men den andra delen av biståndet, det humanitära, kommer alltid att behövas och här ska Sverige vara med och bidra.

Moderaterna anser att det humanitära biståndet som andel av svenskt bistånd behöver öka. Humanitärt bistånd, eller katastrofbistånd som det även kallas, är biståndets kärna. Det syftar till att hindra och lindra nöd och när de mest utsatta människorna. Trots det humanitära biståndets uppenbara värde är det humanitära biståndet som andel av svenskt bistånd mycket litet. I spåren av coronakrisen blir det än mer tydligt att det humanitära biståndet som andel av biståndet behöver öka.

Moderaterna vill se en total och genomgripande översyn av biståndet, vilket bäst låter sig göras i regeringsställning. Vi vill se en ökad samordning med andra likasinnade länder till exempelvis nordiska länder gällande krav på tydliga reformer för FN-organ, ökat fokus på låginkomstländer och Sveriges närområde.

För åren 2021–2024 anser Moderaterna att budgetramen bör vara 160 miljarder kronor, eller i genomsnitt 40 miljarder kronor per år. Anslagen ligger i nivå med FN:s nuvarande rekommendation.

11 Effekterna av Moderaternas politik

I det här kapitlet beskrivs vilka effekter reformerna i Moderaternas budgetmotion får för jobb och sysselsättning, hushållens ekonomi samt inkomstfördelningen i samhället.

11.1 Jobb och sysselsättning

Målet för Moderaternas jobbpolitik är full sysselsättning. Full sysselsättning är centralt för vårt nuvarande och framtida välstånd, och nås via reformer som ser till att det alltid lönar sig att arbeta och som ger företag goda möjligheter att starta och växa.

I denna budgetmotion tas viktiga steg för en varaktigt ökad sysselsättning och för ett samhälle som håller ihop. Ett samhälle där det lönar sig mer att arbeta än att gå på bidrag och där fler barn ser sina föräldrar gå till jobbet. För att öka drivkrafterna till arbete och för att få fler att anställa föreslår Moderaterna till exempel:

- Ett utökat jobbskatteavdrag med särskilt fokus på låga och medelstora inkomster. Moderaterna satsar 24 miljarder kronor för att det ska bli mer lönsamt att arbeta. Satsningen innebär sänkt skatt för alla som arbetar med upp till 550 kronor per månaden. Den som tjänar 23 000 kronor i månaden får behålla närmare 400 kronor mer i plånboken varje månad. Erfarenheter från Sverige och andra länder visar att denna typ av skattelättnader ökar både arbetskraftsutbudet och sysselsättningen. Reformen beräknas öka sysselsättningen med 15 000 fler sysselsatta. På lång sikt förväntas antalet timmar öka med motsvarande 24 000 årsarbetskrafter.
- Sverige ska ha inte ha en a-kassa som leder till högre arbetslöshet över tid. Den som under kort tid blir arbetslös ska ha en god trygghet – men det behöver sedan följas av en tydlig avtrappning och tidsgränser för att människor inte ska fastna i bidragsberoende. Arbetslinjen ska alltid värnas i våra bidrags- och ersättningssystem samtidigt som systemen måste anpassas efter de förändringar som sker på arbetsmarknaden. För Moderaterna är det viktigare med strukture reformer så att fler får jobb än att a-kassan förlängs eller permanentas på de höga nivåer som januaripartierna nu har föreslagit. Moderaterna föreslår därför en stramare arbetslöshetsförsäkring som förväntas öka antalet sysselsatta med 48 000 personer jämfört med regeringen.
- Även i sjukförsäkringssystemet bör det finnas tydliga drivkrafter och stöd att återvända till arbete. Därför vill Moderaterna återinföra den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen. Både Försäkringskassan och Inspektionen för socialförsäkringen anser att tidsgränsen borde vara kvar och avstyrkte regeringens förändring i sina remissyttranden. Förslaget beräknas öka sysselsättningen med motsvarande 4 000 personer.
- I Moderaternas budget för 2021 avskaffas också ett antal nedsättningar och avdrag som regeringen infört eller planerar att införa. Regeringen redovisar inga siffror för effekterna men de permanenta effekterna bedöms av expertmyndigheter och av regeringen själv som små eller försumbara.

Tabell 6 Sysselsättningseffekter av Moderaternas reformer i budgetmotionen för 2021

	Årsarbetskraft	Sysselsatta
Jobbskatteavdrag	24 000	15 000
Jobbincitament i arbetslöshetsförsäkringen	42 000	48 000
Jobbincitament i sjukförsäkringen	4 000	4 000
Summa	70 000	67 000

Källa: Riksdagens utredningstjänst och egna beräkningar.

11.2 Hushållens ekonomi

Denna budgetmotion innehåller flera förslag som påverkar hushållens ekonomi. Reformerna som påverkar hushållen är bland annat förstärkt jobbskatteavdrag, sänkt skatt på pension, sänkt tak i a-kassan samt sänkt bensin- och dieselskatt.

Den föreslagna inkomstskattesänkningen skulle ge en vanlig löntagare mellan 400 och 550 kronor mer i plånboken varje månad 2021. För en familj med en sjuksköterska och en lärare innebär skattesänkningen 1 100 kronor mer varje månad, eller 13 200 kronor mer i plånboken per år.

Moderaterna föreslår också att skatten på pension minskar. Tillsammans med inkomstpensionstillägget skulle pensionärernas ekonomi förstärkas med 11,5 miljarder kronor 2021, mer än dubbelt så mycket som regeringen föreslår. De flesta pensionärer får höjd pension med omkring 500 kr efter skatt. För ett hushåll med två pensionärer med månatlig pension på 22 000 kronor respektive 14 000 kr förstärks ekonomin med åtminstone 1 000 kr per månad.³

Den sänkta bensinskatten kommer samtidigt innebära en ökad disponibel inkomst, inte minst för människor som lever på landsbygden. För den som kör 2 000 mil per år, ökar den disponibla inkomsten samtidigt med 1 500 kronor per år.

11.3 Fördelningseffekter

Moderaternas politik för rättvis fördelning och social rörlighet består av tre delar. Den första och viktigaste är en politik för jobb. Den stora klyftan finns mellan de som har ett jobb och de som inte har ett, och det viktigaste vi kan göra är att förbättra jobbmöjligheterna – för alla. I denna budgetmotion sänks skatten på arbete, främst för dem med låga och medelhöga inkomster, vilket ökar utbytet av att arbeta.

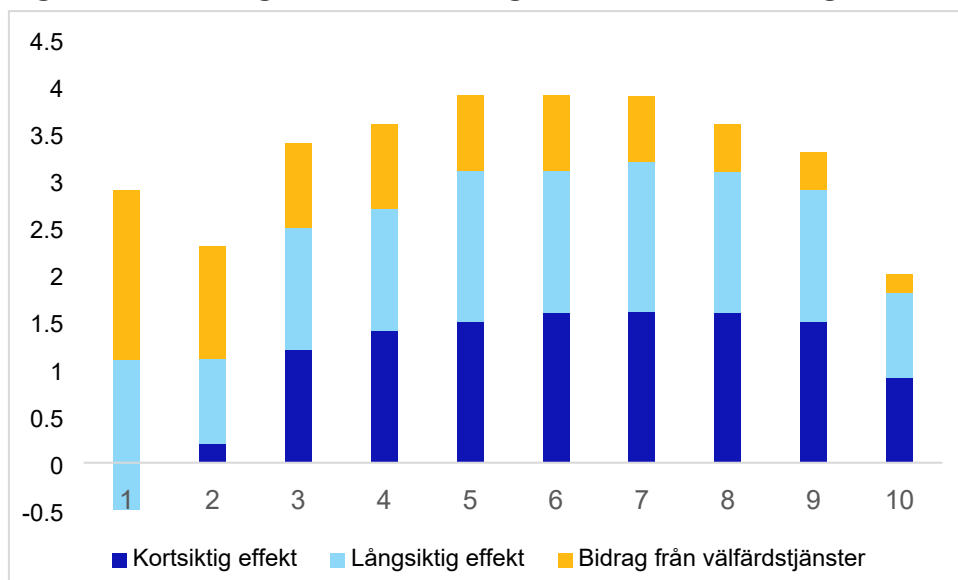
Den andra delen är trygghet och välfärd för alla. Det handlar om en förskola som utjämnar förutsättningar, en skola som förmedlar kunskaper, ett rättsväsende som utjämnar trygghetsklyftorna och en sjukvård för alla, med kortade köer. Moderaterna föreslår i denna motion reformer på åtskilliga miljarder kronor för att stärka välfärdens kärnverksamhet, framförallt genom höjda permanenta statsbidrag till kommuner och regioner som kan användas för att förbättra kvaliteten på den offentliga servicen. Dessa satsningar gynnar alla, men i högre grad de med låga inkomster.

Den tredje delen är en fördelningspolitik för utjämning utan att skapa fattigdomsfällor eller incitament för passivitet. I ett samhälle som håller ihop måste alla få ta del av välståndökningen och klyftorna får inte växa sig för stora. Klyftorna tenderar att växa snabbare under socialdemokratiska regeringar, och den senaste mandatperioden är inget

³ Den exakta nivån beror på hur fördelningen ser ut mellan tjänstepension och allmän pension och hur stort pensionstillägg som personen med en total pension på 22 000 kr är berättigad till.

undantag. Denna utveckling behöver vändas. I figur 16 visas fördelningseffekterna på kort och lång sikt på den justerade disponibla inkomsten av de beräkningsbara förslag som presenteras i denna budgetmotion. Effekterna är uppdelade i deciler där decil 1 är den tiondel av den svenska befolkningen med minst disponibel inkomst och decil 10 är den decil med högst inkomst.

Figur 16 Fördelningseffekter av förslagen i Moderaternas budgetmotion för 2021

Källa: Riksdagens utredningstjänst, budgetpropositionen för 2021 och egna beräkningar.

Förslagen som beräknas för de direkta effekterna är:

- Höjt underhållsstöd
- Nytt inkomstpensionstillägg
- Slopade schablonintäkt för uppskov
- Höjt tak i rut
- Jobbskatteavdrag
- Sänkt skatt på pensioner
- Ny karenstid dag 15
- Skärpt kvalificering i sjuk- och aktivitetsersättning och garantipension
- Förändrad a-kassa
- Tidsgräns i aktivitetsstödet

Beräkningarna av bidraget från välfärdstjänster har gjorts med utgångspunkt från de effekter som beskrivs i budgetpropositionen för 2021.

12 Sammanställning av förslag per utgiftsområde

Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

- Anslaget 2:2 Riksdagens förvaltningsanslag föreslås öka med 10 miljoner kronor från och med år 2021 för att öka riksdagens berednings- och granskningsmöjligheter.
- I syfte att stärka Samiskt språkcentrums verksamhet genom inrättandet av två ytterligare samiska språkcentra tillför Moderaterna 10 miljoner kronor till anslaget 3:1 Sametinget från år 2021.
- Flera av de svenska trossamfunden har under de senaste åren upplevt en ökad grad av hot, våld och trakasserier. För att stärka enskilda kyrkor och trossamfunds säkerhets- och trygghetsarbete tillför Moderaterna 20 miljoner kronor till anslag 6:1 Allmänna val och demokrati från år 2021. Från 2019 har detta anslag sammanförts med ett annat säkerhetsrelaterat bidrag, vilket gäller hela den ideella sektorn. Moderaterna vill återgå till ordningen som innebär att anslaget öronmärks för trossamfundens säkerhet.
- Moderaterna ökar anslag 5:1 Länsstyrelserna m.m. med 15 miljoner kronor per år 2021–2023 för att finansiera att staten tar kostnader vid skydds jakt på rovdjur.

Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution

- Moderaterna föreslår att en nationell folkräkning genomförs och tillför medel till Skatteverkets anslag 1:1 för att möjliggöra genomförandet. Anslaget ökas med 500 miljoner.

Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

- Moderaterna ökar anslag 1:1 Polismyndigheten med 1 100 miljoner kronor för år 2021, 2 750 miljoner kronor för år 2022 och 4 460 miljoner kronor år 2023. De ökade anslagen omfattar satsningar för att möjliggöra 10 000 polisanställda till 2024, återrekrytering av f d poliser och administrativ personal, fler poliser i yttre tjänst samt statliga ordningsvakter för trygghet här och nu. Anslagen omfattar även förstärkning av NFC (Nationellt forensiskt centrum) och medel för att möjliggöra utökad kameraövervakning. Moderaterna avvisar regeringens förslag om 1 650 miljoner kronor till Polismyndigheten 2022 och 2023 till förmån för egna förslag enligt vad som närmare redovisats.
- Moderaterna ökar anslag 1:2 Säkerhetspolisen med 150 miljoner kronor årligen 2021 till 2023 för att förstärka myndighetens kapacitet att bekämpa terrorism med mer utredningsresurser. Moderaterna avvisar regeringens förslag om 79 miljoner kronor till Säkerhetspolisen till förmån för egna förslag enligt vad som närmare redovisats.
- Moderaterna ökar anslag 1:3 Åklagarmyndigheten med 75 miljoner kronor 2021, 200 miljoner kronor 2022 och 250 miljoner kronor 2023. Åklagarmyndigheten behöver förstärkas för att öka rekryteringen av åklagare så att utbyggnaden av Åklagarmyndigheten kan gå i takt med polisens utökning.

- Moderaterna ökar anslag 1:4 Ekobrottsmyndigheten med 70 miljoner kronor 2021 samt 100 miljoner kronor 2022 och 2023.
- Moderaterna ökar anslag 1:5 Sveriges Domstolar med 200 miljoner kronor 2021, 400 miljoner kronor 2022 och 600 miljoner kronor 2023. Moderaternas satsningar på fler poliser och åklagare kommer innebära ett större ärendeflöde till Sveriges Domstolar de kommande åren.
- Moderaterna ökar anslaget 1:6 Kriminalvården med 500 miljoner kronor 2021, 1 750 miljoner 2022 och 2 miljarder kronor 2023 för att råda bot på platsbristen i framförallt häkten, för att införa en särskild enhet för unga inom Kriminalvården och för ökade kostnader till följd av Moderaternas förslag om ändrade ungdomsrabatter. Moderaterna avvisar regeringens förslag om 350 miljoner kronor 2021, 955 miljoner kronor 2022 och 1 205 miljoner kronor till Kriminalvården till förmån för egna förslag enligt vad som närmare redovisats.
- Moderaterna ökar anslaget 1:8 Rättsmedicinalverket med 40 miljarder kronor 2021–2023. Moderaterna avvisar regeringens förslag om 40 miljoner till Rättsmedicinalverket till förmån för egna förslag enligt vad som närmare redovisats.
- Moderaterna ökar anslaget 1:11 Ersättning för skador med 40 miljoner kronor 2021 och 80 miljoner kronor 2022 och 2023 för att fördubbla nivån på den kränkingsersättning som brottsoffer kan få rätt till.

Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

- Moderaterna ökar anslaget 1:8 Försvarets radioanstalt med 30 miljoner kronor.
- Moderaterna ökar anslaget 2:1 Kustbevakningen med 30 miljoner kronor.

Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

- Moderaterna minskar anslaget 1:1 Biståndsverksamhet med 15,7 miljarder kronor för år 2021, 16,4 miljarder kronor år 2022 och 17,2 miljarder kronor år 2023 till följd av effektivisering av biståndet.

Utgiftsområde 8 Migration

- Moderaterna vill se mer fokus på återvändande och föreslår fler förvaringsplatser och ökar därför anslag 1:1 med 200 miljoner kronor för år 2021, 300 miljoner kronor för år 2022 och 400 miljoner kronor år 2023.
- Moderaterna föreslår en stramare invandringspolitik med volymmål. Till följd av Moderaternas förslag minskas Migrationsverkets anslag 1:1 med 110 miljoner kronor år 2021, 250 miljoner kronor år 2022 och 330 miljoner kronor år 2023.
- Moderaterna minskar anslag 1:2 med totalt 670 miljoner kronor år 2021, 1 590 miljoner kronor år 2022 och 2 120 miljoner kronor år 2023 mot bakgrund av minskade kostnader till följd av stramare migrationspolitik.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

- Moderaterna ökar anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård med 80 miljoner kronor år 2021, år 2022 och år 2023 utöver regeringen för att fördubbla den riktade satsningen avseende barncancervården.
- Moderaterna ökar anslaget 4:7 Bidrag till folkhälsa och sjukvård med 600 miljoner kronor år 2021, år 2022 och år 2023 för att dels staten ska ta ett större ansvar för barn i kriminella miljöer och använda LVU mer aktivt, dels kvalitetssäkra familjehemmen.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

- Moderaterna föreslår att en ny karensdag införs vid dag 15. Detta bedöms minska utgifterna för anslag 1:1, varför anslaget minskas med 300 miljoner per år 2021–2023.
- Moderaterna vill även återinföra en bortre tidsgräns i sjukförsäkringen, vilket väntas minska utgifterna inom anslag 1:1 med 6,3 miljarder kronor under perioden 2021–2023.
- Moderaterna föreslår en skärpning av kvalificering till sjuk- och aktivitetsersättningen, vilket beräknas minska utgifterna inom anslag 1:2 med 300 miljoner kronor per år 2021–2023.
- Det är viktigt att ha god beredskap för att coronakrisen kan bli värre. Moderaterna väljer dock att – istället för att boka in dessa medel på anslag – flytta över dem till en krisbuffert. Anslagen 1:1 och 1:7 Minskas därför med 770 mkr respektive 3 950 mkr.

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

- Moderaterna föreslår att undantaget till garantipension för flyktingar och skyddsbehövande tas bort, vilket innebär en besparing på 500 miljoner kronor. Samma kvalificeringsregler ska gälla för alla. Förslaget beräknas innebära en minskning av anslag 1:1 med 800 miljoner kronor årligen år 2021 och 2022 och med 900 miljoner kronor år 2023.
- Till följd av Moderaternas förslag om att ta bort undantaget i kvalificeringsreglerna för garantipensionen ökar behovet av äldreförsörjningsstödet. Anslag 1:4 ökas därmed med 300 miljoner kronor per år under åren 2021–2023.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

- Moderaterna föreslår en begränsning av rätten till efterlevandestöd, vilket medför en minskning av anslag 1:5 med 150 miljoner kronor per år 2021–2023.

Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering

- Moderaterna ökar anslag 1:1 Etableringsåtgärder med 75 miljoner kronor från år 2021 för utökad samhällsorientering för äldre.
- Moderaterna minskar anslaget 1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande till följd av en stramare invandringspolitik. Dessutom avvisas bidraget till kommuner med högt flyktingmottagande. Sammantaget minskar anslaget med 500 miljoner kronor år 2021, 1 000 miljoner kronor år 2022 och 1 500 miljoner kronor år 2023 till följd av besparingarna.
- Moderaterna ökar anslag 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder för Nationellt centrum för kvinnofrid och för att kvinnojourerna ska ha tillräckligt med stödinsatser och en god beredskap. Sammantaget avsätts 40 miljoner kronor år 2021 och därefter 80 miljoner kronor per år.
- Moderaterna minskar anslaget 3:2 Jämställdhetsmyndigheten med 38 miljoner kronor år 2021, 76 miljoner kronor år 2022 och 72 miljoner kronor år 2023 till följd av att myndigheten avskaffas.
- Moderaterna avskaffar anslaget 4:1 Åtgärder mot segregation, vilket innebär en besparing på 500 miljoner kronor år 2021, 500 miljoner kronor år 2022 och 500 miljoner kronor år 2023.
- Moderaterna minskar anslaget 4:2 Delegationen mot segregation med nio miljoner kronor år 2021, 18 miljoner kronor år 2022 och 19 miljoner kronor år 2023 med anledning av att delegationen avskaffas.

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

- Moderaterna ökar anslag 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd med 4,5 miljarder kronor år 2021–2023 för återinförande av tidsgräns i sjukförsäkringen. Samtidigt minskar Moderaterna samma anslag med 7,4 miljarder kronor år 2021, 6,5 miljarder kronor år 2022 och 1,8 miljarder kronor år 2023 till följd av en reformerad a-kassa. Anslaget minskas också med 6,4 miljarder kronor år 2021, 6,1 miljarder kronor för år 2022 och 5,7 miljarder kronor för 2023 till följd av införandet av tidsgräns i aktivitetsstödet. Anslaget minskas också med 500 miljoner kronor år 2021–2023 genom att avskaffa rätten till a-kassa i nystartsjobben. Till följd av sänkta drivmedelsskatter ökar anslaget med 10 miljoner kronor år 2021, 20 miljoner kronor år 2022 och 30 miljoner kronor år 2023.
- Moderaterna minskar anslag 1:3 till förmån för fler nystartsjobb. Detta innebär en minskning av anslaget med 326 miljoner kronor år 2021 och 65 miljoner kronor år 2022.
- Moderaterna överför 326 miljoner kronor år 2021 och 65 miljoner kronor år 2022 till anslag 1:13 Nystartsjobb, etableringsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställning för att möjliggöra för fler nystartsjobb.
- Moderaterna minskar anslag 1:14 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare med 110 miljoner kronor år 2021, 480 miljoner kronor år 2022 och 670 miljoner kronor år 2023 till följd av en stramare invandringspolitik.
- Moderaterna ökar anslag 2:1 Arbetsmiljöverket med 40 miljoner kronor 2021, 80 miljoner kronor 2022 och 80 miljoner kronor 2023 för att öka antalet inspektioner och för att genomföra en omfattande reformering av myndigheten.

- Moderaterna föreslår att Myndigheten för arbetsmiljökunskap avskaffas och minskar anslag 2:5 med 19 miljoner kronor år 2021, 39 miljoner kronor år 2022 och 40 miljoner kronor år 2023.

Utgiftsområde 15 Studiestöd

- Moderaterna ökar anslag 1:2 Studiemedel med 25 miljoner kronor år 2021, år 2022 och 2023 för införande av en ny kompletterande pedagogisk utbildning (KPU) för akademiker och yrkesverksamma som vill bli förskollärare. Moderaterna minskar samma anslag med 40 miljoner kronor år 2022 och 2023 mot bakgrund av att den av Moderaterna föreslagna sänkningen av drivmedelsskatt innebär effekter på studielånen.
- Under det nya anslaget Betald polisutbildning anslår Moderaterna 50 miljoner kronor 2021, 100 miljoner kronor 2023 och 150 miljoner kronor 2024 och framåt.
- Anslaget 1:3 Avsättning för kreditförluster ökas med 300 miljoner kronor årligen till följd av förslaget om tilläggsån för bättre bostadssituation för studenter.
- Anslaget 1:4 Statens utgifter för studiemedelsräntor ökas med 10 miljoner kronor år 2021, 10 miljoner kronor år 2022 och 10 miljoner kronor år 2023 till följd av förslaget om tilläggsån för bättre bostadssituation för studenter.

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

- Moderaterna minskar anslaget 1:2 Statens skolinspektion med 20 miljoner kronor per år åren 2021–2023 för att finansiera prioriterade reformer. Moderaterna ökar samma anslag med 50 miljoner kronor per år åren 2021–2023 för att påbörja arbetet med en reformerad skolinspektion med utökat uppdrag. Moderaterna ökar samma anslag med ytterligare 10 miljoner kronor per år åren 2021–2023 för att överta granskning av fristående förskolor.
- Moderaterna ökar anslaget 1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet med 50 miljoner kronor 2021, 100 miljoner kronor 2022 och 100 miljoner kronor 2023 för dels sökbara medel, dels inrättande av språkförskola för nyanlända barn från tre års ålder, när sådan lagstiftning finns på plats. Moderaterna minskar samma anslag med 170 miljoner kronor år 2021 samt 100 miljoner kronor år 2022 och 2023 för att flytta medel för lovskola till en satsning på lovskola under utgiftsområde 25. Moderaterna ökar samma anslag med 5 miljoner kronor per år åren 2021–2023 för översyn av digital infrastruktur på grundskolor. Moderaterna ökar samma anslag med ytterligare 5 miljoner kronor per år åren 2021–2023 för införande av ett progressionsmått som mäter kvalitet i grundskolan. Slutligen ökar Moderaterna samma anslag med 20 miljoner kronor per år åren 2021–2023 för en satsning på rektorer i utsatta områden.
- Moderaterna ökar anslaget 1:13 Bidrag till lärarlöner med 45 miljoner kronor årligen 2021–2023 för att utöka antalet karriärlärartjänster med 500 stycken.
- Moderaterna minskar anslaget 1:15 Statligt stöd för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling med 405 miljoner kronor år 2021, 1 150 miljoner kronor år 2022 och 1 600 miljoner kronor år 2023 för att finansiera andra prioriterade satsningar såsom utökad undervisningstid, lovskola och förstärkta allmänna bidrag till kommunerna.

- Moderaterna ökar anslag 2:64 med 25 miljoner kronor årligen för 2021–2023 för en satsning på kompletterande pedagogisk utbildning för förskollärare. Moderaterna ökar samma anslag med 20 miljoner kronor årligen 2021–2023 för en satsning på fler lärare genom Teach for Sweden.

Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

- Moderaterna ökar anslag 1:3 Skapande skola med 30 miljoner kronor per år åren 2021–2023.
- Moderaterna ökar anslag 2:1 och anslag 2:2 Stöd till den musikaliska konstscenen med 15 miljoner kronor per år åren 2021–2023 för att stötta den musikaliska konstscenen.
- Moderaterna ökar anslaget 1:2 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter med 70 miljoner kronor per år åren 2021–2023 för att stärka stödet till barnlitteratur samt bibliotekens digitalisering.
- Moderaterna ökar anslaget 7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning med 100 miljoner kronor per år åren 2021–2023 för bevarandet av det kyrkliga kulturarvet.
- Moderaterna minskar anslag 8:1 Centrala museer: Myndigheter med 90 miljoner kronor från 2021 för att återinföra entréavgift för vuxna på statliga museer.
- Moderaterna ökar anslag 13:1 Stöd till idrotten med 200 miljoner kronor per år åren 2021–2023 för barn- och ungdomsidrott i idrottssvaga områden.
- Moderaterna ökar anslaget 13:3 Stöd till friluftorganisationer med 30 miljoner kronor årligen.
- Moderaterna minskar anslag 14:1 Bidrag till folkbildningen med 305 miljoner kronor per år åren 2021–2023 för att finansiera andra prioriterade reformer i budgetmotionen. Moderaterna avvisar regeringens förslag om anslagsökning till studieförbunden och minskar samma anslag med 50 miljoner kronor år 2021 och 2022 för att finansiera andra prioriterade reformer i budgetmotionen.

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

- Moderaterna minskar anslag 1:4 Boverket med 20 miljoner kronor från år 2021 för att finansiera andra prioriterade reformer i budgetmotionen.
- Moderaterna ökar anslag 1:6 Lantmäteriet med 20 miljoner kronor från och med 2021 för att förstärka arbetet med myndighetens handläggningstider.
- Moderaterna minskar anslag 1:7 Energieffektivisering och renovering av flerbostadshus och utomhusmiljöer med 995 miljoner kronor år 2021, 2 400 miljoner kronor år 2022 och 1 000 miljoner kronor 2023 till följd av avskaffat anslag för energieffektivisering.
- Moderaterna minskar anslag 1:8 Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande med 3 150 miljoner kronor för år 2021, 4 050 miljoner kronor år 2022 och 4 900 miljoner kronor år 2023 genom att säga nej till byggsuventioner.

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

- Moderaterna inför ett nytt anslag Utbyggd laddinfrastruktur. Moderaterna avsätter 1 miljard kronor per år 2021–2023.
- Moderaterna inför ett nytt anslag Grönt bränslestöd. Moderaterna avsätter 1 miljard kronor per år 2021–2023.
- Moderaterna ökar anslag 1:1 Naturvårdsverket med 20 miljoner kronor per år 2021–2023 för insatser mot nedskräpning.
- Moderaterna ökar anslag 1:3 Åtgärder för värdefull natur med 30 miljoner kronor per år 2021–2023 för insatser för biologisk mångfald och åtgärder för värdefull natur.
- Moderaterna ökar anslag 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö med 70 miljoner kronor 2021, 75 miljoner kronor 2022 och 250 miljoner kronor 2023. Moderaterna avvisar regeringens satsning på havs- och vattenmiljön på 180 miljoner kronor, till förmån för vår egen större satsning.
- Moderaterna ökar anslag 1:12 Insatser för internationella klimatinvesteringar med 50 miljoner kronor per år 2021–2023.
- Moderaterna minskar anslag 1:14 Skydd av värdefull natur med 600 miljoner kronor 2021 och 250 miljoner kronor 2022 för att finansiera andra prioriterade reformer inom budgetområdet.
- Moderaterna minskar anslag 1:16 Klimatinvesteringar med 1,935 miljarder 2021. Vi minskar anslaget med 1,955 miljarder 2022 och 700 miljoner 2023 för att prioritera andra reformer inom budgetområdet.
- Moderaterna minskar anslag 1:18 Gröna och trygga samhällen med 80 miljoner kronor 2021 och 2022 för att prioritera andra reformer inom budgetområdet.
- Moderaterna ökar anslag 1:19 Industriklivet med 850 miljoner kronor 2021–2022 och med 800 miljoner kronor 2023. Moderaterna avvisar regeringens ökning av Industriklivet om 150 miljoner kronor 2021 och 100 miljoner kronor 2022 samt medel till bio-CCS om 50 miljoner kronor 2022 och 200 miljoner kronor 2023, till förmån för en egen större satsning på Industriklivet inklusive CCS och bio-CCS om 1 miljard per år 2021–2023.

Utgiftsområde 21 Energi

- Moderaterna ökar anslaget 1:4 Energiforskning med 200 miljoner år 2021 och 2022 samt 250 miljoner kronor år 2023. Det innefattar en satsning på 250 miljoner kronor för forskning och utveckling av ny kärnkraft samt en omfördelning av medel för fossilfritt flyg till ett nytt anslag inom utgiftsområde 20, Grönt bränslestöd.
- Moderaterna minskar anslaget 1:5 Infrastruktur för elektrifierade transporter med 550 miljoner kronor år 2021 och 600 miljoner kronor år 2022 till förmån för en ny satsning på omställning av transporter inom utgiftsområde 20, stöd till laddstationer för bilar och lastbilar.
- Moderaterna minskar anslaget 1:7 Energiteknik med 260 miljoner kronor år 2021 till förmån för andra prioriterade reformer i budgetmotionen.
- Moderaterna avvisar anslaget 1:10 Lokal och regional kapacitetsutveckling för klimat- och energiomställning till förmån för andra prioriterade reformer i budgetmotionen.

Utgiftsområde 22 Kommunikationer

- Moderaterna minskar anslag 1:1. Moderaterna avvisar regeringens satsning om 325 miljoner kronor på en utvidgning av stadsmiljöavtalen.
- Moderaterna minskar anslag 1:2. Moderaterna satsar 250 miljoner kronor mer än regeringen på underhåll av väg. Moderaterna satsar 20 miljoner kronor till stöd för eftersök av vilt i samband med trafikolyckor. Moderaterna avvisar regeringens satsning på miljökompensation för godstransporter på järnväg med 400 miljoner kronor 2021–2023.
- Moderaterna ökar anslag 1:6. Moderaterna tillför 100 miljoner år 2021 i direkt stöd till regionala flygplatser med reguljär flygtrafik för att dessa skall överleva den pågående coronakrisen.
- Moderaterna minskar anslag 1:16. För budgetåret 2021 avvisas regeringens satsning på 5 miljoner på nattåg.
- Moderaterna ökar anslag 1:18. Den regionala kollektivtrafiken har drabbats mycket hårt av coronakrisen. Givet detta tillför Moderaterna en miljard kronor extra till kollektivtrafiken för år 2021.

Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

- Moderaterna ökar anslag 1:1 Skogsstyrelsen med 11 miljoner kronor 2021, med 16 miljoner kronor 2022 och 25 miljoner kronor 2023 för insatser för att öka produktionen i skogsbruket.
- Moderaterna minskar anslag 1:2 Insatser för skogsbruket med 112 miljoner 2021 och 68 miljoner kronor 2022 för att prioritera andra reformer inom budgetområdet.
- Moderaterna ökar anslag 1:7 Ersättningar för viltskador m.m. med 10 miljoner kronor per år 2021–2023 för att höja ersättningen till tamdjursägare vid rovdjursangrepp.
- Moderaterna ökar anslag 1:14 Livsmedelsverket med 5 miljoner kronor per år 2021–2023 för utbildningsinsatser för besiktningsveterinärer.
- Moderaterna ökar anslag 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor med 32 miljoner kronor per år 2021–2023 för åtgärder för att stärka konkurrenskraften i jordbruket.
- Moderaterna minskar anslag 1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket med 200 miljoner kronor 2021 för att prioritera andra reformer inom budgetområdet.
- Moderaterna ökar anslag 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet med 7 miljoner kronor för fler utbildningsplatser.
- Moderaterna ökar anslag 1:26 Nedsättning av slakteriavgifter med 70 miljoner kronor per år 2021–2023 för att stärka konkurrenskraften för Sveriges bönder.

Utgiftsområde 24 Näringsliv

- Moderaterna minskar anslaget 1:3 Institutets strategiska kompetensmedel med 200 miljoner kronor år 2021 och 150 miljoner kronor år 2022 till förmån för satsningen Grönt bränslestöd inom utgiftsområde 20.
- Moderaterna ökar anslaget 2:3 Exportfrämjande verksamhet med 50 miljoner kronor.

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

- Moderaterna föreslår en ökning av de generella statsbidragen till kommunerna med 13,5 miljarder kronor. Moderaterna föreslår även en ökad undervisningstid (1 h/dag) samt en utökad lovskola, och därför ökar Moderaterna anslaget ytterligare med 575 miljoner kronor 2021, 1 250 miljoner kronor 2022 samt 1 700 miljoner kronor för 2023.
- Moderaterna föreslår sänkt skatt för pensionärer. Till följd av förslaget kompenserar Moderaterna kommunerna och anslag 1:1 ökas därför med 6,6 miljarder kronor 2021, 6,8 miljarder kronor 2022 och 7 miljarder kronor 2023.

Bilaga A – Förslag på utgiftsramar för 2021

Förslag till utgiftsramar 2021

Tusental kronor

Utgiftsområde	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
01 Rikets styrelse	15 907 564	55 000
02 Samhällsekonomi och finansförvaltning	17 501 844	±0
03 Skatt, tull och exekution	12 413 921	500 000
04 Rättsväsendet	56 430 577	1 706 000
05 Internationell samverkan	1 999 265	±0
06 Försvar och samhällets krisberedskap	71 153 370	60 000
07 Internationellt bistånd	46 828 602	-15 700 000
08 Migration	9 268 385	-555 000
09 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	101 941 904	680 000
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	98 410 400	-11 898 000
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	37 715 888	-500 000
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	103 578 007	-220 000
13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering	7 790 741	-932 000
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	105 724 319	-9 879 000
15 Studiestöd	28 313 111	385 000
16 Utbildning och universitetsforskning	92 077 789	-365 000
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	17 790 875	±0
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	5 578 679	-4 105 000
19 Regional utveckling	4 173 425	±0
20 Allmän miljö- och naturvård	16 202 213	405 000
21 Energi	4 514 129	-730 000
22 Kommunikationer	73 916 227	640 000
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	22 581 344	-177 000
24 Näringsliv	15 355 253	-150 000
25 Allmänna bidrag till kommuner	153 452 049	10 425 000
26 Statsskuldräntor m.m.	165 200	±0
27 Avgiften till Europeiska unionen	45 037 439	±0
Summa utgiftsområden	1 165 822 520	-30 355 000
Minskning av anslagsbehållningar inkl. SSR	-7 766 074	±0
Summa utgifter	1 158 056 446	-30 355 000
Riksgäldskontorets nettoutlåning	14 881 025	4 700 000
Kassamässig korrigerering	278 004	±0
Summa	1 173 215 475	-25 655 000

Bilaga B – Förslag till utgiftsramar år 2022–2023

Förslag till utgiftsramar 2022–2023

Miljoner kronor

Utgiftsområde	Avvikelse från regeringen	
	2022	2023
01 Rikets styrelse	55	55
02 Samhällsekonomi och finansförvaltning	±0	±0
03 Skatt, tull och exekution	±0	±0
04 Rättsväsendet	2 737	4 697
05 Internationell samverkan	±0	±0
06 Försvar och samhällets krisberedskap	60	60
07 Internationellt bistånd	-16 400	-17 200
08 Migration	-1 520	-2 030
09 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	680	680
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	-7 310	-7 190
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	-500	-500
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	-230	-120
13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering	-1 440	-1 935
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	-8 999	-4 100
15 Studiestöd	395	445
16 Utbildning och universitetsforskning	-990	-1 440
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	±0	50
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	-6 450	-5 900
19 Regional utveckling	±0	±0
20 Allmän miljö- och naturvård	740	1 450
21 Energi	-520	130
22 Kommunikationer	-500	-225
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	72	149
24 Näringsliv	-100	50
25 Allmänna bidrag till kommuner	16 300	21 950
26 Statsskuldsräntor m.m.	±0	±0
27 Avgiften till Europeiska unionen	±0	±0
Summa utgiftsområden	-23 920	-10 925
Minskning av anslagsbehållningar inkl. SSR	±0	±0
Summa utgifter	-23 920	-10 925
Riksgäldskontorets nettoutlåning	4 700	4 700
Kassamässig korrigerering	±0	±0
Summa	-19 220	-6 225

Bilaga C – Beräkning av statsbudgetens inkomster år 2021

Inkomster

Tusental kronor

Inkomsttitel	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1100 Direkta skatter på arbete	669 157 777	-17 273 000
1111 Statlig inkomstskatt	49 800 443	-330 000
1115 Kommunal inkomstskatt	783 111 174	-10 220 000
1120 Allmän pensionsavgift	133 861 530	-140 000
1130 Artistskatt	-27	±0
1140 Skattereduktioner	-297 615 343	-6 583 000
1200 Indirekta skatter på arbete	611 915 430	9 780 000
1210 Arbetsgivaravgifter	605 667 789	9 710 000
1240 Egenavgifter	13 509 366	±0
1260 Avgifter till premiepensionssystemet	-41 758 053	70 000
1270 Särskild löneskatt	48 632 802	±0
1280 Nedsättningar	-14 722 417	±0
1290 Tjänstegruppliv	585 943	±0
1300 Skatt på kapital	246 944 398	-403 000
1310 Skatt på kapital, hushåll	60 534 887	±0
1320 Skatt på företagsvinster	125 570 044	-403 000
1330 Kupongskatt	6 508 667	±0
1340 Avkastningsskatt	5 721 541	±0
1350 Fastighetsskatt	35 375 273	±0
1360 Stämpelskatt	13 233 986	±0
1400 Skatt på konsumtion och insatsvaror	611 020 722	-9 322 000
1410 Mervärdesskatt, hushåll	470 220 374	-539 000
1420 Skatt på alkohol och tobak	27 938 700	±0
1430 Energiskatt	53 023 457	-6 890 000
1440 Koldioxidskatt	21 293 489	±0
1450 Övriga skatter på energi och miljö	9 160 202	-1 513 000
1470 Skatt på vägtrafik	23 709 923	-380 000
1480 Övriga skatter	5 674 577	±0
1500 Skatt på import	6 601 330	±0
1600 Restförda och övriga skatter	15 651 276	-100 000
1700 Avgående poster, skatter till EU	-6 601 331	±0
Offentliga sektorns skatteintäkter (periodiserat)	2 154 689 602	-17 318 000
1800 Avgående poster, skatter till andra sektorer	-1 077 667 045	10 360 000
Statens skatteintäkter (periodiserat)	1 077 022 557	-6 958 000
1900 Periodiseringar	55 302 717	±0
1000 Statens skatteinkomster (kassamässigt)	1 132 325 274	-6 958 000

Inkomsttitel	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
Övriga inkomster (kassamässigt)	-26 331 190	-100 000
2000 Inkomster av statens verksamhet	39 455 656	-100 000
3000 Inkomster av försåld egendom	5 000 000	±0
4000 Återbetalning av lån	670 329	±0
5000 Kalkylmässiga inkomster	17 262 000	±0
6000 Bidrag m.m. från EU	30 316 430	±0
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-119 035 605	±0
8000 Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	±0	±0
Statsbudgetens inkomster (kassamässigt)	1 105 994 084	-7 058 000

Bilaga D – Beräkning av statsbudgetens inkomster år 2022–2023

Inkomster 2022–2023

Miljoner kronor

Inkomsttitel	Avvikelse från regeringen	
	2022	2023
1100 Direkta skatter på arbete	-13 227	-8 850
1111 Statlig inkomstskatt	-110	40
1115 Kommunal inkomstskatt	-10 350	-9 350
1120 Allmän pensionsavgift	-120	±0
1130 Artistskatt	±0	±0
1140 Skattereduktioner	-2 647	460
1200 Indirekta skatter på arbete	11 250	3 160
1210 Arbetsgivaravgifter	11 180	3 200
1240 Egenavgifter	±0	±0
1260 Avgifter till premiepensionssystemet	70	-40
1270 Särskild löneskatt	±0	±0
1280 Nedsättningar	±0	±0
1290 Tjänstegruppliv	±0	±0
1300 Skatt på kapital	-10 680	-12 920
1310 Skatt på kapital, hushåll	±0	±0
1320 Skatt på företagsvinster	-10 680	-12 920
1330 Kupongskatt	±0	±0
1340 Avkastningsskatt	±0	±0
1350 Fastighetsskatt	±0	±0
1360 Stämpelskatt	±0	±0
1400 Skatt på konsumtion och insatsvaror	-10 538	-12 655
1410 Mervärdesskatt, hushåll	-1 918	-2 395
1420 Skatt på alkohol och tobak	±0	±0
1430 Energiskatt	-7 150	-8 180
1440 Koldioxidskatt	±0	±0
1450 Övriga skatter på energi och miljö	-500	-500
1470 Skatt på vägtrafik	-970	-1 580
1480 Övriga skatter	±0	±0
1500 Skatt på import	±0	±0
1600 Restförda och övriga skatter	-100	-100
1700 Avgående poster, skatter till EU	±0	±0
Offentliga sektorns skatteintäkter (periodiserat)	-23 295	-31 365
1800 Avgående poster, skatter till andra sektorer	10 470	9 350
Statens skatteintäkter (periodiserat)	-12 825	-22 015
1900 Periodiseringar	±0	±0
1000 Statens skatteinkomster (kassamässigt)	-12 825	-22 015

Inkomsttitel	Avvikelse från regeringen	
	2022	2023
Övriga inkomster (kassamässigt)	-100	-100
2000 Inkomster av statens verksamhet	-100	-100
3000 Inkomster av försåld egendom	±0	±0
4000 Återbetalning av lån	±0	±0
5000 Kalkylmässiga inkomster	±0	±0
6000 Bidrag m.m. från EU	±0	±0
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	±0	±0
8000 Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	±0	±0
Statsbudgetens inkomster (kassamässigt)	-12 925	-22 115

Bilaga E – Utgiftstak för staten, offentliga sektorns finanser m.m.

Utgiftstak för staten

Miljoner kronor – avvikelse från regeringen

	2021	2022	2023
Takbegränsade utgifter	-30 355	-23 920	-10 925
Budgeteringsmarginal	30 355	23 920	10 925
Utgiftstak för staten	±0	±0	±0

Kommunsektorns finanser

Miljoner kronor – avvikelse från regeringen

	2021	2022	2023
Kommunernas inkomster	1805	6550	13 200
Kommunal inkomstskatt	-10 220	-10 350	-9 350
Kapitalinkomster och övriga inkomster	±0	±0	±0
Statsbidrag under utgiftsområde 25	10 425	16 300	21 950
därav ekonomiska regleringar	±0	±0	±0
Statsbidrag från övriga utgiftsområden	1 600	600	600
Utgifter	1775	6880	13 790
Finansiellt sparande i kommunsektorn	30	-330	-590

Den offentliga sektorns finanser

Miljoner kronor – avvikelse från regeringen

	2021	2022	2023
Offentlig sektors inkomster	-17 278	-23 275	-31 465
Offentlig sektors utgifter	-39 185	-32 610	-18 835
Finansiellt sparande i offentlig sektor	21 907	9 335	-12 630
Staten	23 597	11 295	-10 890
Ålderspensionssystemet	-1 720	-1 630	-1 150
Kommunsektorn	30	-330	-590
Finansiellt sparande i procent av BNP (nivå)	-3,03 %	-1,35 %	0,11 %

Statens budgetsaldo och statsskulden

Miljoner kronor – avvikelse från regeringen

	2021	2022	2023
Inkomster i statens budget	-7 058	-12 925	-22 115
därav inkomster av försåld egendom	±0	±0	±0
Utgifter i statens budget	-25 655	-19 220	-6 225
därav statsskuldräntor	±0	±0	±0
Riksgäldskontorets nettoutlåning	4 700	4 700	4 700
Kassamässig korrigerig	±0	±0	±0
Statens budgetsaldo	18 597	6 295	-15 890
Statsskuld vid årets slut	-18 597	-24 892	-9 002

Inkomster i statens budget

Miljoner kronor – avvikelser från regeringen

	2021	2022	2023
Direkta skatter på arbete	-17 273	-13 227	-8 850
Indirekta skatter på arbete	9 780	11 250	3 160
Skatt på kapital	-403	-10 680	-12 920
Skatt på konsumtion och insatsvaror	-9 322	-10 538	-12 655
Offentliga sektorns skatteintäkter	-17 318	-23 295	-31 365
avgår skatter till andra sektorer	10 360	10 470	9 350
Statens skatteintäkter	-6 958	-12 825	-22 015
Periodiseringar	±0	±0	±0
Statens skatteinkomster	-6 958	-12 825	-22 015
Övriga inkomster	-100	-100	-100
Inkomster i statens budget	-7 058	-12 925	-22 115

Bilaga F – Sammanställning av utgiftsområden

Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Miljoner kronor

		Avvikelse från regeringen		
		2021	2022	2023
Utgiftsområde 1 Rikets styrelse				
2:2	Riksdagens förvaltningsanslag	10	10	10
3:1	Sametinget	10	10	10
5:1	Länsstyrelserna m.m.	15	15	15
6:1	Allmänna val och demokrati	20	20	20
Summa		55	55	55

Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution

Miljoner kronor

		Avvikelse från regeringen		
		2021	2022	2023
Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution				
1:1	Skatteverket	500	±0	±0
Summa		500	±0	±0

Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Miljoner kronor

		Avvikelse från regeringen		
		2021	2022	2023
Utgiftsområde 4 Rättsväsendet				
1:1	Polismyndigheten	1 100	1 100	2 810
1:2	Säkerhetspolisen	71	61	61
1:3	Åklagarmyndigheten	75	200	250
1:4	Ekobrottsmyndigheten	70	100	100
1:5	Sveriges Domstolar	200	400	600
1:6	Kriminalvården	150	796	796
1:11	Ersättning för skador på grund av brott	40	80	80
Summa		1 706	2 737	4 697

Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

Miljoner kronor

		Avvikelse från regeringen		
		2021	2022	2023
Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap				
1:8	Försvarets radioanstalt	30	30	30
2:1	Kustbevakningen	30	30	30
Summa		60	60	60

Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Miljoner kronor

	Avvikelse från regeringen		
	2021	2022	2023
Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd			
1:1 Biståndsverksamhet	-15 700	-16 400	-17 200
Summa	-15 700	-16 400	-17 200

Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 8 Migration

Miljoner kronor

	Avvikelse från regeringen		
	2021	2022	2023
Utgiftsområde 8 Migration			
1:1 Migrationsverket	90	50	70
1:2 Ersättningar och bostadskostnader	-670	-1 590	-2 120
1:7 Utresor för avvisade och utvisade	25	20	20
Summa	-555	-1 520	-2 030

Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Miljoner kronor

	Avvikelse från regeringen		
	2021	2022	2023
Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg			
1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård	80	80	80
4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.	600	600	600
Summa	680	680	680

Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Miljoner kronor

	Avvikelse från regeringen		
	2021	2022	2023
Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning			
1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.	-7 648	-7 010	-6 890
1:2 Aktivitets- och sjukersättningar m.m.	-300	-300	-300
1:7 Ersättning för höga sjuklönekostnader	-3 950	±0	±0
Summa	-11 898	-7 310	-7 190

Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Miljoner kronor

		Avvikelse från regeringen		
		2021	2022	2023
Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom				
1:1	Garantipension till ålderspension	-800	-800	-900
1:4	Äldreförsörjningsstöd	300	300	400
Summa		-500	-500	-500

Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Miljoner kronor

		Avvikelse från regeringen		
		2021	2022	2023
Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn				
1:2	Föräldraförsäkring	-170	-180	-70
1:5	Barnpension och efterlevandestöd	-150	-150	-150
1:8	Bostadsbidrag	100	100	100
Summa		-220	-230	-120

Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering

Miljoner kronor

		Avvikelse från regeringen		
		2021	2022	2023
Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering				
1:1	Etableringsåtgärder	75	75	75
1:2	Kommunersättningar vid flyktingmottagande	-500	-1 000	-1 500
3:1	Särskilda jämställdhetsåtgärder	40	80	80
3:2	Jämställdhetsmyndigheten	-38	-76	-72
4:1	Åtgärder mot segregation	-500	-500	-500
4:2	Delegationen mot segregation	-9	-18	-19
Summa		-932	-1 440	-1 935

Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Miljoner kronor

		Avvikelse från regeringen		
		2021	2022	2023
Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv				
1:2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	-9 790	-8 560	-3 470
1:3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	-326	-65	±0
1:13	Nystartsjobb, etableringsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar	326	65	±0
1:14	Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	-110	-480	-670
2:1	Arbetsmiljöverket	40	80	80
2:5	Myndigheten för arbetsmiljökunskap	-19	-39	-40
Summa		-9 879	-8 999	-4 100

Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 15 Studiestöd

Miljoner kronor

		Avvikelse från regeringen		
		2021	2022	2023
Utgiftsområde 15 Studiestöd				
1:2	Studiemedel	25	-15	-15
1:3	Avsättning för kreditförluster	300	300	300
1:4	Statens utgifter för studiemedelsräntor	10	10	10
99:1	Betald polisutbildning	50	100	150
Summa		385	395	445

Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Miljoner kronor

		Avvikelse från regeringen		
		2021	2022	2023
Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning				
1:2	Statens skolinspektion	40	40	40
1:5	Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	-90	30	30
1:13	Bidrag till lärarlöner	45	45	45
1:15	Statligt stöd för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling	-405	-1 150	-1 600
2:64	Särskilda utgifter inom universitet och högskolor	45	45	45
Summa		-365	-990	-1 440

Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Miljoner kronor

		Avvikelse från regeringen		
		2021	2022	2023
Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid				
1:2	Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	70	70	70
1:3	Skapande skola	30	30	30
2:1	Bidrag till vissa scenkonstinstitutioner	10	10	10
2:2	Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	5	5	5
7:3	Kyrkoantikvarisk ersättning	100	100	100
8:1	Centrala museer: Myndigheter	-90	-90	-90
13:1	Stöd till idrotten	200	200	200
13:3	Stöd till friluftorganisationer	30	30	30
14:1	Bidrag till folkbildningen	-355	-355	-305
Summa		±0	±0	50

Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Miljoner kronor

		Avvikelse från regeringen		
		2021	2022	2023
Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik				
1:4	Boverket	-20	-20	-20
1:6	Lantmäteriet	20	20	20
1:7	Energieffektivisering och renovering av flerbostadshus och utomhusmiljöer	-955	-2 400	-1 000
1:8	Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande	-3 150	-4 050	-4 900
Summa		-4 105	-6 450	-5 900

Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Miljoner kronor

		Avvikelse från regeringen		
		2021	2022	2023
Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård				
1:1	Naturvårdsverket	20	20	20
1:3	Åtgärder för värdefull natur	30	30	30
1:11	Åtgärder för havs- och vattenmiljö	70	75	250
1:12	Insatser för internationella klimatinvesteringar	50	50	50
1:14	Skydd av värdefull natur	-600	-250	±0
1:16	Klimatinvesteringar	-1 935	-1 955	-700
1:18	Stöd för gröna och trygga samhällen	-80	-80	±0
1:19	Industriklivet	850	850	800
99:1	Utbyggd laddinfrastruktur	1 000	1 000	±0
99:2	Grönt bränslestöd	1 000	1 000	1 000
Summa		405	740	1 450

Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 21 Energi

Miljoner kronor

		Avvikelse från regeringen		
		2021	2022	2023
Utgiftsområde 21 Energi				
1:4	Energiforskning	200	200	250
1:5	Infrastruktur för elektrifierade transporter	-550	-600	±0
1:7	Energiteknik	-260	±0	±0
1:10	Lokal och regional kapacitetsutveckling för klimat- och energiomställning	-120	-120	-120
Summa		-730	-520	130

Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 22 Kommunikationer

Miljoner kronor

		Avvikelse från regeringen		
		2021	2022	2023
Utgiftsområde 22 Kommunikationer				
1:1	Utveckling av statens transportinfrastruktur	-325	-325	±0
1:2	Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur	-130	-130	-130
1:6	Ersättning avseende icke statliga flygplatser	100	±0	±0
1:16	Internationell tågtrafik	-5	-45	-95
1:18	Bidrag för upprätthållande av kollektivtrafik	1 000	±0	±0
Summa		640	-500	-225

Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Miljoner kronor

		Avvikelse från regeringen		
		2021	2022	2023
Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel				
1:1	Skogsstyrelsen	11	16	25
1:2	Insatser för skogsbruket	-112	-68	±0
1:7	Ersättningar för viltskador m.m.	10	10	10
1:14	Livsmedelsverket	5	5	5
1:15	Konkurrenskraftig livsmedelssektor	32	32	32
1:19	Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	-200	±0	±0
1:23	Sveriges lantbruksuniversitet	7	7	7
1:26	Nedsättning av slakteriavgifter	70	70	70
Summa		-177	72	149

Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 24 Näringsliv

Miljoner kronor

		Avvikelse från regeringen		
		2021	2022	2023
Utgiftsområde 24 Näringsliv				
1:3	Institutens strategiska kompetensmedel	-200	-150	±0
2:3	Exportfrämjande verksamhet	50	50	50
Summa		-150	-100	50

Avvikelser gentemot regeringen för utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Miljoner kronor

		Avvikelse från regeringen		
		2021	2022	2023
Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner				
1:1	Kommunalekonomisk utjämning	10 675	16 550	22 200
1:4	Tillfälligt stöd till enskilda kommuner och regioner	-250	-250	-250
Summa		10 425	16 300	21 950

Ulf Kristersson (M)

Elisabeth Svantesson (M)